

Imleabhar 10

Straitéis Fuinnimh

Clár na nÁbhar

Caibidil 1 - Réamhrá.....	2
1.1 Réamhrá	2
1.2 Fís na Straitéise Fuinnimh	5
1.3 Aidhmeanna Straitéiseacha na Straitéise Fuinnimh	5
1.4 Comhairliúchán Poiblí	5
1.5 Measúnacht Straitéiseach Timpeallachta agus Measúnacht Chuí	6
Caibidil 2 - Comhthéacs Beartais.....	7
2.1 Achoimre ar Dhoiciméid Treorach agus Beartais an AE agus na hÉireann	7
2.2 Achoimre ar Bheartais Réigiúnacha agus Áitiúla agus Pleananna Gníomhaíochta	17
Caibidil 3 - Cothromaíocht Fuinnimh & Spriocanna Fuinnimh In-athnuaite	20
3.1 Éileamh ar Fhuinneamh	20
3.2 Fuinneamh In-athnuaite	22
3.3 Spriocanna Fuinnimh In-athnuaite	23
Caibidil 4 - Fuinneamh Gréine.....	30
4.1 Réamhrá	30
4.2 Gréine FV Suite ar an Talamh	31
4.2.1 Tionscadail RE atá ann a Aithint	31
4.2.2 Modheolaíocht	31
4.2.3 Srianata agus Éascaitheoirí Eile	35
4.3.4 Cuspóir	38
4.2.5 Caighdeáin Bhainistíochta Forbartha d'Fheirmeacha Gréine	39
4.3 Gréine FV Suite ar an Díon	49
4.3.1 Cuspóirí	50
Caibidil 5 - Fuinneamh Gaoithe ar an gCladach	51
5.1 Réamhrá	51
5.2 Caibidil um Fhuinneamh Gaoithe Reatha	51

5.3	Modheolaíocht Fuinnimh Gaoithe.....	54
5.4	An chaoi ar chuir an ÚFI an Chaibidil um Fhuinneamh Gaoithe ar an eolas.....	64
5.5	Limistéir Forbartha d’Fheirmeacha Gaoithe	65
5.6	Cuspóirí Forbartha Fuinnimh Gaoithe	70
5.7	Caighdeáin Bainistíochta Forbartha Feirme Gaoithe	73
	Caibidil 6 - Bithfhuinnimh.....	95
6.1	Réamhrá	95
6.2	Díleá Anaeróbach	98
6.3	Teas agus Cumhacht Comhcheangailte agus Téimh Dúiche	99
6.4	Bithbhreoslaí Leachtacha	100
6.5	Aisghabháil Fuinnimh ó Dhramháil	101
6.6	Cuspóirí	102
6.7	Caighdeáin Bhainistíochta Forbartha do Dhíleáiteoirí Anaeróbacha	104
	Caibidil 7 - Foinsí Fuinnimh In-athnuaite Eile	109
7.1	In-athnuaite Mara	109
7.1.1	Réamhrá	109
7.1.2	Pleanáil Spásúlachta Muirí	112
7.1.3	Feirmeacha Gaoithe Eischósta	117
7.1.4	Fuinneamh Taoide	116
7.1.5	Fuinneamh Tonnta	117
7.1.7	Cuspóirí	118
7.2	Hidreachumhacht	119
7.3	Fuinneamh Geoiteirmeach	120
7.4	Micrea-ghiniúint	121
	Caibidil 8 - Tacú le Bonneagar	123
8.1	Réamhrá	123
8.2	An Eangach Náisiúnta	123
8.3	Calafóirt	124
8.4	Stóráil Fuinnimh	125

Liosta Na dTáblaí

Tábla 1: Tomhaltas fuinnimh Loch Garman (GWh) de réir mhodh chur i bhfeidhm.....	20
Tábla 2: Éileamh ar fhuinneamh Loch Garman de réir earnála, 2006-2030	21
Tábla3: Cumas suiteáilte in 2017	22
Tábla4: Forbhreathnú ar na Dréacht-chásanna PNFA	23
Tábla5: Loch Garman - Fuinneamh Inathnuaite - Cumais suiteáilte (MW)	24
Tábla 6: Loch Garman - Táirgeadh Fuinnimh In-athnuaite	25

Liosta na bhFigiúr

Figiúr 1: Bealaí Bithfhuinnimh féideartha.....	92
Figiúr 2: Criosanna Forbartha Táscacha Fuinnimh In-athnuaite Mara	105
Figiúr 3: Limistéar Muirí na hÉireann.....	106
Figiúr 4: Luas na Gaoithe ag 100m	108
Figiúr 5: Luas na Gaoithe ag 150m	109

Liosta Léarscáileanna

Léarscáil 1: Ceadanna Feirme Gréine agus Bonneagar Eangaí
Léarscáil 2: Ionradaíocht Ghréine
Léarscáil 3: Láithreáin Ainmnithe
Léarscáil 4: Aonaid Charachtair Tírdhreacha
Léarscáil 5: Criosanna Eisiata timpeall Lonnaíochtaí
Léarscáil 6: Limistéir a Bhreithniú
Léarscáil 7: Láithreáin Gheolaíochta an Chontae
Léarscáil 8: Feirmeacha Gaoithe Suiteáilte
Léarscáil 9: Luas na Gaoithe ag 75 méadar agus an Líonra Tarchurtha
Léarscáil 10: Láithreáin Ainmnithe
Léarscáil 11: Dlús Tithíochta in aghaidh an chiliméadair chearnaigh i ngach baile fearainn
Léarscáil 12: Measúnacht ar Nádúr an Tírdhreacha
Léarscáil 13: Léarscáileanna Straitéise Fuinnimh Gaoithe do Chontaetha máguaird
Léarscáil 14: Léarscáil Straitéise Fuinnimh Gaoithe do Chontae Loch Garman

Caibidil 1 - Réamhrá

1.1 Réamhrá

Sainmhínítear fuinneamh in-athnuaite mar fhuinneamh a fhorbraítear ó fhoinsí a athlíontar i gcónaí trí thimthriallta an nádúir agus i gcomparáid le breoslaí iontaise, níl siad teoranta. Tá raidhse foinsí fuinnimh in-athnuaite i Loch Garman lena n-áirítear gaoth, grian (fuinneamh gréine), gluaiseacht uisce (hidreachumhacht, tonn agus taoide), teas faoi dhromchla na cré (fuinneamh geoiteirmeach) agus bithmhais (adhmad, dramhaíl agus barraí fuinnimh). Féachann an Straitéis seo le creat a chur i bhfeidhm chun a chinntiú gur féidir leis an gContae a acmhainn shuntasach fuinnimh in-athnuaite a uasmhéadú, méid áirithe cinnteachta a sholáthar d'infheisteoirí a todhchaí agus do phobail áitiúla agus chun faisnéis a bhailiú don phróiseas pleanála d'fhorbairt fuinnimh in-athnuaite sa todhchaí a threorú agus é a threorú.

I measc iarmhairtí dearfacha forbairtí fuinnimh in-athnuaite tarlóidh an méid seo a leanas:

- Cuirfidh forbairt acmhainní fuinnimh in-athnuaite ar chumas Chontae Loch Garman cur le spriocanna náisiúnta fuinnimh in-athnuaite mar atá leagtha amach i dTreoracha In-athnuaite 2009/28/CE agus 2018/2001/AE agus cruthófar geilleagar ísealcharbóin dá bharr.
- Le forbairt acmhainní fuinnimh in-athnuaite, cinnteofar soláthar slán fuinnimh atá riachtanach d'fheidhmiú na sochaí agus an gheilleagair ós rud é go ndéantar acmhainní fuinnimh in-athnuaite a athlánú ar bhonn leanúnach agus nach dtiocfaidh deireadh leo.
- Cruthóidh tionscadail fuinnimh in-athnuaite deiseanna fostaíochta i gceantair thuaithe agus tearcfhorbartha.
- Is foinsí fuinnimh glana iad acmhainní fuinnimh in-athnuaite. Is féidir leas a bhaint astu gan dochar a dhéanamh don chomhsaol, murab ionann agus fuinneamh traidisiúnta ar nós breoslaí iontaise, a scaoileann dé-ocsaíd charbóin agus truaileáin dhochracha eile san atmaisféar.

- Seachnaíonn úsáid fuinnimh in-athnuaite astaíochtaí gás ceaptha teasa a chuireann le hathrú aeráide agus scriosadh gaolmhar de ghnáthóga agus díláithriú speiceas, agus díláithrítear freisin na héifeachtaí dochracha comhshaoil a bhaineann le heastóscadh agus próiseáil breosla iontaise.
- D'fhéadfadh scaoileadh truailleán isteach sa chomhshaoil a sheachaint nó a laghdú mar thoradh ar thionscadail áirithe fuinnimh bithmhaise, mar shampla iad siúd a úsáideann dramhaíl talmhaíochta.
- Féadann giniúint fuinnimh ó dhramhaíl atreorú ó líonadh talún a mhéadú agus ar an gcaoi sin cuidiú le spriocanna AE na hÉireann a bhaint amach mar atá forordaithe sa Treoir um Líonadh Talún (1999).
- I roinnt cásanna, bíonn tionscadail fuinnimh in-athnuaite ar leibhéal níos lú agus níos scaipthe ná na gnáththionscadail bhreoslaí iontaise. D'fhéadfadh sé seo a bheith mar thoradh air go mbeidh tionscadail suite níos gaire don éileamh agus féadann sé aon phoist agus gnóthachan pobail gaolmhar a eascraíonn as forbairt tionscadal a dháileadh ar bhealach níos cothroime, agus ar an gcaoi sin cur le forbairt réigiúnach chothromaithe.

Leagtar amach sa Straitéis seo na spriocanna acmhainní fuinnimh in-athnuaite do Chontae Loch Garman faoi 2026 agus féachann sí leis an gContae a shuíomh mar cheannaire náisiúnta i nginiúint fuinnimh in-athnuaite. Is í an aidhm ná go mbeidh Contae Loch Garman ina Chontae féinchothabhálach a fhreastalóidh ar a riachtanais fuinnimh go léir ó acmhainní in-athnuaite. Cuirfidh sé seo le spriocanna náisiúnta fuinnimh in-athnuaite agus aistreoidh sé an Contae go geilleagar ísealcharbóin. Aithnítear sa Straitéis an tábhacht a bhaineann ní amháin le fuinneamh a ghiniúint agus a sholáthar ar bhealaí inathnuaite, ach é a chothromú le cleachtais níos tíosaí ar fhuinneamh.

Caithfear an cumas acmhainní fuinnimh in-athnuaite a thapú agus fuinneamh a ghiniúint a chothromú le cúinsí eile, lena n-áirítear:

- Glacadh an phobail le bonneagar fuinnimh - I measc na bpríomhcheisteanna tá comhairliúchán pobail ag céim luath, feachtas ar fhuinneamh in-athnuaite a ardú agus an nasc le sláinte, folláine agus forbairt shóisialta agus eacnamaíoch a thaispeáint.

- Tionchar éiceolaíoch agus comhshaoil - Tionchair ar an gcomhshaol agus ar riachtanais an Mheasúnaithe Straitéisigh Chomhshaoil, an Mheasúnaithe Cuí agus an Chreat-Treorach Uisce.
- Bonneagar fuinnimh - Cumas na heangaí glacadh leis na leibhéil leictreachais is féidir a ghiniúint trí mhodhanna in-athnuaite.
- Saintréithe tírdhreacha - carachtar tírdhreacha seanbhunaithe agus tionchair fhéideartha air, tionchar amhairc, maolú agus saincheisteanna carnacha.
- Athrú ar úsáid talún - d'fhéadfadh éileamh méadaitheach ar bhreosla freastal ar an tionscal fuinnimh in-athnuaite (m.sh. coillearnach agus barra fuinnimh mar bhithmhais) cleachtais talmhaíochta a athrú agus éilimh nua a chruthú ar cheantair thuaithe.
- Tionchar Eacnamaíoch agus Cruthú Poist - Le glacadh níos mó le teicneolaíochtaí nua fuinnimh in-athnuaite, féadtar tacú le cruthú post agus tuilleadh gníomhaíochta eacnamaíochta.

Ar an iomlán, is é seo a leanas an t-ionchas fuinnimh do Loch Garman don tréimhse suas go dtí 2026:

- Laghdú ar an éileamh ar fhoinsí fuinnimh neamh-inathnuaite, amhail gual, ola agus gás, agus éileamh méadaithe ar leictreachas ó gach earnáil, rud a fhágann go mbeidh úsáid fuinnimh níos glaine agus níos inbhuanaithe ar fud an chontae.
- Táthar ag tuar go dtiocfaidh méadú suntasach ar an éileamh ar leictreachas agus go dtiocfaidh laghdú ar an éileamh ar bhreoslaí iontaise dá bharr. Fachtóir mór anseo is ea an earnáil lompair, de réir mar a fhorbrófar gluaisteáin leictreacha agus de réir mar a bheidh siad níos forleithne, meastar go laghdóidh an úsáid ola a chuireann an earnáil leis.
- Táthar ag súil le laghdú suntasach ar úsáid guail agus móna le haghaidh téamh tí mar gheall ar dhul chun cinn i dteicneolaíocht téimh tí, feabhsuithe ar insliú tí agus dlíthe nua a chuireann srian le breoslaí iontaise a dhó le haghaidh téamh tí de bharr oibleagáidí comhshaoil agus athrú aeráide.
- Meastar go bhfanfaidh úsáid an gháis nádúrtha seasmhach i Loch Garman agus i Ros Mhic Thriúin, le CCGT an Oileáin Mhóir ag soláthar slándála soláthair suas go 2030.

1.2 Fís na Straitéise Fuinnimh

Acmhainneacht fuinnimh in-athnuaite Loch Garman a uasmhéadú agus a aistriú ionas go mbeidh sé ina chontae ísealcharbóin atá níos sábháilte ó thaobh fuinnimh de réir na spriocanna fuinnimh náisiúnta agus ag an am céanna an gá atá le sócmhainní comhshaoil, sóisialta agus oidhreachta an chontae a chosaint.

1.3 Aidhmeanna Straitéiseacha na Straitéise Fuinnimh

Is iad seo a leanas aidhmeanna straitéiseacha na Straitéise seo:

- Tacú le spriocanna náisiúnta fuinnimh in-athnuaite a bhaint amach agus an Contae a chur chun tosaigh i nginiúint fuinnimh in-athnuaite.
- Deiseanna a shainaithint do theicneolaíochtaí agus acmhainní fuinnimh in-athnuaite éagsúla agus réimsí leathana a shainaithint atá oiriúnach dá bhforbairt, agus i gcomhlíonadh iomlán riachtanais na reachtaíochta comhshaoil, lena n-áirítear ceanglais na Treorach um Mheasúnú Comhshaoil Straitéiseach, an Treoir maidir le Gnáthóga agus an Chreat-Treoir Uisce.
- Na deiseanna le haghaidh forbairt fuinnimh in-athnuaite a uasmhéadú agus an comhshaoil agus na conláistí cónaithe atá ann a chosaint.
- Treoir a sholáthar ar éifeachtúlacht fuinnimh agus ar chaomhnú.
- Creat bainistíochta forbartha soiléir a sholáthar.

1.4 Comhairliúchán Poiblí

Is í an Straitéis seo Imleabhar 10 de Réamh-Dréachtphlean Forbartha Contae Loch Garman 2021-2027 agus cuirfear ar taispeáint go poiblí é mar chuid den phróiseas comhairliúcháin reachtúil faoi Alt 12 den Acht um Pleanáil agus Forbairt 2000 (arna leasú). Fuarthas roinnt aighneachtaí maidir le forbairt fuinnimh in-athnuaite ag an gcéim réamhdhréachta agus cuireadh san áireamh iad agus an Straitéis seo á hullmhú. Ar an gcaoi chéanna, breithneofar aon aighneachtaí a gheofar ar an Dréachtphlean sula ndéanfar an Plean.

1.5 Measúnacht Straitéiseach Timpeallachta agus Measúnacht Chuí

Bhí an Straitéis Fuinnimh faoi réir Measúnacht Straitéiseach Timpeallachta (MST) agus Measúnú Cuí (MC) mar chuid de Réamh-Dhréachtphlean Forbartha Contae Loch Garman 2021-2027. Fuarthas amach go bhféadfadh tionchair teacht chun cinn ar Bhithéagsúlacht, Cáilíocht Uisce, Taitneamhacht Tírdhreacha/ Amhairc agus Sócmhainní Ábhair mar thoradh ar fhorbairt fuinnimh in-athnuaite sa Chontae; fuarthas amach freisin, áfach, go mbeidh buntáistí dearfacha fadtéarmacha ann don chomhshaol mar thoradh ar spleáchas laghdaithe ar bhreoslaí iontaise allmhairithe. Ionchorpraíodh bearta maolaithe sa Straitéis Fuinnimh mar chuid de bheartais a fhoirmlíú agus breithniú a dhéanamh ar chomhairliúchán le húdaráis chomhshaoil. Tá an MST agus an MC iomlán le fáil in Imleabhair 12 agus 13 de Réamh-Dréachtphlean Forbartha Contae Loch Garman 2021-2027.

Caibidil 2 - Comhthéacs Beartais

2.1 Achoimre ar Dhoiciméid Treorach agus Beartais an AE agus na hÉireann

Treoracha AE 2009/28/CE agus 2018/2001/AE maidir le húsáid fuinnimh ó fhoinsí in-athnuaite a chur chun cinn

Leis an 'Treoir In-athnuaite' (2009/28/CE) foráiltear ceanglas go mbeidh 20% de thomhaltas fuinnimh iomlán an AE ar fud na n-earnálacha leictreachais, iompair agus teasa ó fhoinsí in-athnuaite faoi 2020. Faoi théarmaí na Treorach, leagtar síos sprioc do gach ballstát a chuirfidh le sprioc fhoriomlán an AE. Is é sprioc na hÉireann go mbeidh 16% den fhuinneamh go léir a ídítear ar fud na dtrí earnáil ó fhoinsí in-athnuaite faoi 2020. Ina theannta sin, caithfidh 10% ar a laghad de bhreoslaí iompair teacht ó fhoinsí in-athnuaite faoi 2020.

I mí na Nollag 2018, tháinig an Treoir athbhreithnithe maidir le Fuinneamh In-athnuaite 2018/2001/AE i bhfeidhm. Bunaíonn an treoir nua sprioc ceangailteach nua fuinnimh in-athnuaite don AE do 2030 de 32% ar a laghad, le clásal le haghaidh athbhreithnithe féideartha suas faoi 2023. Ceanglaítear ar thíortha AE Pleananna Náisiúnta Fuinnimh agus Aeráide (PNFAAnna) 10 mbliana a dhréachtú do 2021-2030, ina leagfar amach conas a chomhlíonfaidh siad spriocanna nua 2030 maidir le fuinneamh in-athnuaite agus maidir le héifeachtúlacht fuinnimh. Chuir Éire Dréacht PNFA isteach i mí na Nollag 2018 agus caithfear plean deiridh a chur faoi bhráid an Choimisiúin Eorpaigh faoin 31 Nollaig 2019.

Plean Gníomhaíochta Náisiúnta um Fhuinneamh In-athnuaite (PGNFI) (An Roinn Cumarsáide, Fuinnimh agus Acmhainní Nádurtha, 2010)

Sa Phlean Gníomhaíochta Náisiúnta um Fhuinneamh In-athnuaite (PGNFI) leagtar amach cur chuige straitéiseach agus bearta na hÉireann chun an sprioc fuinnimh in-athnuaite de 16% a bhaint amach faoi 2020, lena n-áirítear an méid seo a leanas:

- Tomhaltas leictreachais de 40% ó fhoinsí in-athnuaite faoi 2020 (RES-E)
- 10% den fhuinneamh iompair ó fhoinsí in-athnuaite faoi 2020 (RES-T)

- 12% den fhuinneamh teasa ó fhoinsí in-athnuaite faoi 2020 (RES-H)

Ceanglaítear ar na Ballstáit tuarascáil ar dhul chun cinn ar PGNFI a chur faoi bhráid an Choimisiúin Eorpaigh gach dhá bhliain. Aithnítear sa Cheathrú Tuarascáil, a chuir Éire isteach i mí Feabhra 2018, na scaireanna foriomlána fuinnimh a tháirgtear ó fhoinsí in-athnuaite in 2016. B'ionann an sciar foriomlán foinse fuinnimh in-athnuaite ar fud na n-earnálacha leictreachais, iompair agus teasa an bhliain sin agus 9.5% (RES-E 27.2%, RES-T 5.0%, RES-H 6.8%).

Plean Gníomhaíochta Náisiúnta um Éifeachtúlacht Fuinnimh #4 2017-2020 (An Roinn Cumarsáide, Gníomhú ar son na hAeráide agus Comhshaoil)

Tugann an ceathrú Phlean Gníomhaíochta Náisiúnta um Éifeachtúlacht Fuinnimh (PGNÉF) nuashonrú ar an dul chun cinn go dtí seo maidir le baint amach na spriocanna náisiúnta fuinnimh in-athnuaite. Tugann an Plean dá aire go raibh díreach faoi bhun 12% den sprioc náisiúnta fuinnimh in-athnuaite de 20% bainte amach faoi dheireadh 2016 agus táthar ag súil go mbainfear 16.23% amach faoi 2020 bunaithe ar na bearta atá i bhfeidhm faoi láthair. Tugann an Plean breac-chuntas ar na Tionscnaimh, na meicníochtaí maoinithe agus tacaíochta éagsúla atá i bhfeidhm thar sé réimse: Earnáil Phoiblí, Cónaithe, Gnó, Iompair, Soláthar Fuinnimh agus Tras-Earnáil. Tá tiomantas ann freisin laghdú de 33% a bhaint amach in úsáid fuinnimh na hearnála poiblí faoi 2020. Thuairiscigh comhlachtaí san earnáil phoiblí éifeachtúlacht fheabhsaithe de 21% ag deireadh 2015.

Dréachtphlean Náisiúnta Fuinnimh agus Aeráide 2021-2030 (Rialtas na hÉireann, Nollaig 2018)

Úsáideann an dréachtphlean Náisiúnta Fuinnimh agus Aeráide 2021-2030 (PNFA) samhaltú chun sciar foriomlán fuinnimh in-athnuaite na hÉireann den oll-ídiú fuinnimh deiridh a thuar ar fud na n-earnálacha leictreachais, teasa agus iompair do 2020 agus 2030 (agus 2040). Leagann an Dréachtphlean ceithre chás éagsúla amach ag baint úsáide as bearta (bunlíne) atá ann cheana agus bearta breise, chomh maith le praghsanna ola arda agus ísle mar athróga. Déanfar an tuairisciú reatha ar éifeachtúlacht fuinnimh faoin PGNÉF (a éilíonn go gcuirfear tuarascáil faoi bhráid an AE gach trí bliana) a áireamh i PNFA 2021-2030.

Plean Gníomhaíochta Aeráide 2019 (Rialtas na hÉireann, Meitheamh 2019)

Cuireann an Plean Gníomhaíochta Aeráide cosán dícharbónaithe i bhfeidhm go 2030 a bheadh ag teacht le glacadh le glansprioc nialas in Éirinn faoi 2050. Sa Phlean, tugtar breac-chuntas de 180 gníomh ar fud earnálacha éagsúla lena n-áirítear: spleáchas ar fhoinsí in-athnuaite a mhéadú ó 30% go 70%; ceanglais níos déine a chur i bhfeidhm maidir le foirgnimh nua agus uasghrádú a dhéanamh ar thithe atá ann cheana go caighdeán B2 BER; 100% de na gluaisteáin agus veaineanna nua go léir le bheith ina FLanna faoi 2030; laghdú suntasach gás ceaptha teasa a sheachadadh trí ghlacadh le raon sonraithe feabhsuithe i gcleachtas feirmeoireachta agus trí phlandáil foraoiseachta a mhéadú; éifeachtúlacht fuinnimh a leabú agus teicneolaíochtaí ísealcharbóin a ghlacadh sa tionscal fiontar agus seirbhísí; agus dramhaíl a laghdú agus deireadh a chur le plaistigh neamh-in-athchúrsáilte.

Tá an sprioc 70% do leictreachas ó fhoinsí in-athnuaite comhdhéanta go táscach de:

- 3.5 GW ar a laghad d'fhuinneamh in-athnuaite eischósta
- suas le 1.5 GW d'fhuinneamh gréine ar scála eangaí
- suas le 8.2 GW san iomlán de chumas méadaithe gaoithe ar talamh

Aithnítear sa Phlean go mbeidh bonneagar nua an-suntasach ag teastáil ó leibhéil mhéadaithe giniúna in-athnuaite, lena n-áirítear feirmeacha gaoithe agus gréine, atreisiú eangaí, forbairtí stórála agus idirnasc. Is uaineach í giniúint in-athnuaite, rud a chruthaíonn an gá le raon réiteach teicneolaíochta a bhféadfadh idirnasc ar scála mór, stóráil agus cumas indiúscartha a bheith san áireamh ann (m.sh. gléasraí gáis nádúrtha atá in ann leictreachas a ghiniúint ag amanna nuair nach bhfuil gaoth ann).

Is iad na príomhchuspóirí maidir le leictreachas:

- An spleáchas ar fhoinsí in-athnuaite a mhéadú ó 30% go 70%
- An Scéim Tacaíochta Leictreachais In-athnuaite (STLI) a sheachadadh a thabharfaidh tacaíocht do thionscadail leictreachais in-athnuaite in Éirinn
- Scéim tacaíochta chomhleanúnach a chur i bhfeidhm do mhicrea-ghiniúint

- Deis a chruthú do rannpháirtíocht an phobail i nginiúint in-athnuaite chomh maith le socruithe gnóthachain pobail
- Déan an córas toilithe, na socruithe ceangail agus na tacaíochtaí maoinithe a shruthlíniú do na teicneolaíochtaí nua ar an gcladach agus amach ón gcósta araon

An chéad cheant den Scéim Tacaíochta Leictreachais In-athnuaite (STLI)

D'fhógair an Roinn Cumarsáide, Gníomhaíochta Aeráide agus Comhshaoil mionsonraí faoin gcéad cheant den Scéim Tacaíochta Leictreachais In-athnuaite (STLI). Is scéim bunaithe ar cheant í an STLI a thugann cuireadh do thionscadail leictreachais in-athnuaite tairiscintí a dhéanamh ar acmhainn agus praghas ráthaithe a fháil don leictreachas a ghineann siad agus an chéad cheant le hoscailt i lár 2020 agus seachadfaidh sé suas le méadú 3,000GWh i nginiúint leictreachais in-athnuaite faoi dheireadh 2022. Meastar go dtarlóidh ceithre cheant ar a laghad idir 2020 agus 2027 chun spriocanna 2030 a bhaint amach.

Is iad seo a leanas na gnéithe atá beartaithe den Scéim, atá faoi réir ceadú státhabhrach:

- **Éagsúlacht Teicneolaíochta a Mhéadú:** Beidh an Scéim oscailte do raon teicneolaíochtaí a leathnóidh an meascán fuinnimh in-athnuaite agus a fheabhsóidh slándáil an tsoláthair;
- **Gréine** Cheadaigh an Rialtas catagóir gréine a áireamh, faoi réir faomhadh stáit, a léireodh thart ar 10% den cheant foriomlán;
- **Catagóir faoi stiúir an phobail** Cheadaigh an Rialtas go n-áireofaí catagóir pobail sa cheant, faoi réir faomhadh stáit de suas le 30 GWh;
- **Rannpháirtíocht an Phobail:** Cuirfidh scéim éigeantach ciste sochair pobail deiseanna ar fáil do phobail a ról féin a imirt in aistriú fuinnimh in-athnuaite na hÉireann.

Straitéis um Fhuinneamh In-athnuaite: 2012-2020 (An Roinn Cumarsáide, Fuinnimh agus Acmhainní Nádurtha, Bealtaine 2012)

Aithníonn an doiciméad seo acmhainn na hÉireann a bheith ina honnmhaireoir fuinnimh in-athnuaite agus leagtar amach na cúig aidhm straitéiseacha seo a leanas:

- cumhacht gaoithe ar tír mór agus amach ón gcósta a mhéadú do na margaí intíre agus onnmhairithe
- earnáil bhithfhuinnimh inbhuanaithe a thógáil
- ag cothú taighde agus forbartha in-athnuaite ar nós toinne agus taoide
- iompar inbhuanaithe a fhás trí bhithbhreoslaí agus leictriú
- córas líonraí fuinnimh atá láidir agus éifeachtúil a thógáil

Aithnítear sa straitéis go n-éilítear cur chuige comhtháite le cur i bhfeidhm na gcuspóirí straitéiseacha agus seachadadh na bpríomhghníomhartha maidir le fuinneamh in-athnuaite, comhtháite ar fud go leor Ranna, Gníomhaireachtaí, an Coimisiún um Rialáil Fuinnimh, EirGrid, Líonraí BSL, an earnáil fuinnimh in-athnuaite, údaráis áitiúla agus pobail áitiúla.

Treochlár Fuinnimh an AE 2050

Tá sprioc fadtéarmach leagtha síos ag an AE chun astaíochtaí gás ceaptha teasa a laghdú 80-95%, i gcomparáid le leibhéal 1990, faoi 2050. Leagann Treochlár Fuinnimh 2011 an Choimisiúin Eorpaigh ceithre phríomhbhealach amach chuig córas fuinnimh níos inbhuanaithe, níos iomaíche agus níos sábháilte in 2050: éifeachtúlacht fuinnimh, fuinneamh in-athnuaite, fuinneamh núicléach, agus gabháil agus stóráil carbóin.

An Páipéar Bán - Aistriú na hÉireann go dtí Todhchaí Fuinnimh Ísealcharbóin 2015-2030 (An Roinn Cumarsáide, Fuinnimh agus Acmhainní Nádirtha, 2015)

Sa pháipéar seo leagtar amach trí chroíchuspóir do bheartas fuinnimh na hÉireann: inbhuanaitheacht, slándáil an tsoláthair agus iomaíochas. Ciallaíonn fíis an rialtais maidir le córas fuinnimh ísealcharbóin go laghdófar astaíochtaí gás ceaptha teasa (GHG) ón earnáil fuinnimh idir 80% agus 95%, i gcomparáid le leibhéal 1990, faoi 2050, agus go dtitfidh sé go nialas nó níos ísle faoi 2100. Athróidh an córas fuinnimh ó chóras atá beagnach go heisiach ag an Rialtas agus ag fónais, go córas ina mbeidh saoránaigh agus pobail ag glacadh níos mó páirte in éifeachtúlacht fuinnimh agus i nginiúint agus dáileadh fuinnimh in-athnuaite. Spreagfar rannpháirtíocht na

saoránach, mar shampla, trí mhaoiniú agus tacaíochtaí a sholáthar do thionscadail faoi stiúir an phobail, scéim tacaíochta nua a sholáthar do leictreachas in-athnuaite ó 2016 agus scrúdú a dhéanamh ar dheiseanna comhúinéireachta do thionscadail fuinnimh in-athnuaite i bpobail áitiúla.

An Plean Náisiúnta um Maolú (An Roinn Cumarsáide, Gníomhú ar son na hAeráide agus Comhshaoil, Iúil 2017)

Leagann an Plean Náisiúnta um Maolú (PNM) na bunsraitheanna chun Éire a aistriú go geilleagar ísealcharbóin, a bheidh athléimneach ó thaobh aeráide agus inbhuanaithe ó thaobh an chomhshaoil de faoi 2050.

Díríonn an PNM, a dhéanfar a athbhreithniú gach 5 bliana, ar ghníomhú ar son na haeráide agus laghdú astaíochtaí agus tugtar breac-chuntas ar bheartais agus ar bhearta atá i bhfeidhm agus atá á mbreithniú chun cuspóirí náisiúnta aeráide a bhaint amach. Plean tras-rialtais é seo, a léiríonn ról na bPríomh-Airí atá freagrach as na hearnálacha a chuimsítear sa Phlean - Giniúint Leictreachais, an Timpeallacht Tógtha, Iompar agus Talmhaíocht, chomh maith le peirspictíochtaí agus freagrachtaí raon Ranna Rialtais eile a tharraingt.

Creat Oiriúnú Náisiúnta: Pleanáil d'Éirinn a Bheidh Athléimneach ó thaobh na hAeráide (An Roinn Cumarsáide, Gníomhaíochta Aeráide & Comhshaoil, Eanáir 2018)

Forbraíodh an Creat Oiriúnaithe Náisiúnta (NAF) faoin Acht um Ghníomhú Aeráide agus um Fhorbairt Ísealcharbóin 2015. Socraíonn an Creat an comhthéacs do straitéisí oiriúnaithe áitiúla a ullmhófar in 2019 agus ba cheart iad a úsáid chun pleananna forbartha agus pleananna reachtúla eile an údaráis áitiúil a threorú.

D'fhéadfadh go n-áireofaí ar shamplaí de bhearta oiriúnaithe acmhainní uisce ganna a úsáid ar bhealach níos éifeachtaí; cóid foirgníochta nó pleanála a oiriúnú do dhálaí aeráide amach anseo agus d'imeachtaí adhaimsire; cosaintí tuile nua a thógáil nó leibhéal na gcosaintí tuile atá ann a ardú; speicis crainn agus cleachtais foraoiseachta a roghnú atá níos athléimní ó stoirmeacha; agus conairí talún a chur ar leataobh chun cabhrú le speicis dul ar imirce. Aithnítear fuinneamh in-athnuaite mar dheis ag féachaint do shuíomh na hÉireann a sholáthraíonn suíomh fabhrach d'fhuinneamh gaoithe agus tonnta a ghiniúint.

Plean um Fhorbairt Fuinnimh In-athnuaite Eischósta (An Roinn Cumarsáide, Fuinnimh agus Acmhainní Nádurtha, 2014)

Tá an Rialtas ag breathnú níos faide ná 2020 i dtéarmaí na ndeiseanna suntasacha chun acmhainní flúirseacha fuinnimh in-athnuaite amach ón gcósta a fhorbairt, lena n-áirítear fuinneamh gaoithe, toinne agus taoide amach ón gcósta. Aithnítear sa Phlean um Fhorbairt Fuinnimh In-athnuaite Eischósta (PFFIE) na deiseanna a chuireann fuinneamh in-athnuaite amach ón gcósta ar fáil maidir le cur lenár spriocanna náisiúnta fuinnimh in-athnuaite chomh maith le forbairt eacnamaíoch (acmhainn easpórtála), fás agus poist a bhaint amach agus slándáil an tsoláthair a fheabhsú, agus slándáil an tsoláthair a chinntiú freisin agus nach n-imríonn drochthionchar ar ár dtimpeallacht shaibhir mhara. Aithníonn an Plean an Cósta Theas mar cheann atá oiriúnach d'fhorbairt gaoithe agus don Chósta Thoir - Theas mar chósta atá oiriúnach d'fhorbairt gaoithe agus taoide.

Dréachtphean Bithfhuinnimh (An Roinn Cumarsáide, Fuinnimh agus Acmhainní Nádurtha, Deireadh Fómhair 2014)

Aithníonn an Dréachtphean Bithfhuinnimh go mbeidh bithfhuinnimh ina ghné riachtanach chun cur le riachtanais fuinnimh na hÉireann sa todhchaí, agus tá an cumas aige buntáistí suntasacha eacnamaíocha agus comhshaoil a sholáthar. Tá forbairt na hacmhainne bithfhuinnimh - díorthaithe ó fhoraoisí, seachtháirgí próiseála adhmaid, barraí fuinnimh sainchuspóra, seachtháirgí ainmhithe agus dramhaíl - lárnach sa bheartas fuinnimh foriomlán in Éirinn. Is féidir leis cabhrú le hÉirinn a spriocanna fuinnimh in-athnuaite a bhaint amach go dtí 2020 agus ina dhiaidh sin, cur leis na trí earnáil leictreachais, teasa agus iompair, agus slándáil an tsoláthair a fheabhsú trí dhíláithriú breoslaí iontaise allmhairithe. Laghdófar astaíochtaí gás ceaptha teasa, agus seachadfar fás agus poist don gheilleagar. Is féidir le forbairt na hearnála bithfhuinnimh cuidiú freisin le cuspóirí beartais níos leithne a bhaint amach i réimsí ar nós aisghabháil dramhaíola.

Creat Beartais Náisiúnta : Bonneagar Breosla Malartacha don Iompar in Éirinn 2017 go 2030 (An Roinn Iompair, Turasóireachta agus Spóirt)

Leagann an creat seo sprioc amach go mbeidh astaíochtaí nialasacha (nó cumas astaíochtaí nialasacha) ag gach carr agus veaine nua a dhíolfar in Éirinn faoi 2030

agus deireadh gasta á chur le feithiclí breosla iontaise a úsáid. Tugann an Creat breac-chuntas ar na príomhroghanna breosla a d'fhéadfadh roghanna eile a sholáthar seachas ola in iompar, eadhon: leictreachas, hidrigin, bithbhreoslaí, agus gás nádúrtha, i bhfoirmeacha gás nádúrtha comhbhrúite (GNC), gás nádúrtha leachtaithe (GNL), agus gás peitríliam leachtaithe (GPL). Is dóigh go mbeidh leictreachas mar chumhacht d'fhormhór na ngluaisteán paisinéirí, iarnród comaitéireachta agus tacsaithe, agus beidh ról níos tábhachtaí ag gás nádúrtha agus bithbhreoslaí d'fheithiclí níos mó mar fheithiclí earraí troma agus busanna. Meastar freisin go méadóidh úsáid hidrigin a treá ar fud speictream iomlán an chabhlaigh sna blianta amach romhainn.

Treoir um Fheidhmíocht Fuinnimh na bhFoirgneamh 2010/31/AE agus 2018/844

Is í príomhaidhm na Treorach seo an laghdú ar ídiú fuinnimh foirgneamh a chur chun cinn. Ceanglaítear leis an Treoir ar Bhallstáit íoscheanglais feidhmíochta fuinnimh a bhunú agus a chur i bhfeidhm ar fhoirgnimh nua agus ar fhoirgnimh atá ann cheana agus deimhniú feidhmíochta fuinnimh foirgnimh a chinntiú. Rinneadh an TFFF a athbhreithniú in 2018 mar chuid den phacáiste Fuinneamh Glan do gach Eorpach. Cuimsíonn an Treoir nua bearta a chuirfidh dlús le ráta athchóirithe foirgneamh i dtreo córais atá níos tíosaí ar fhuinneamh agus a neartóidh feidhmíocht fuinnimh foirgneamh nua, rud a fhágfaidh go mbeidh siad níos cliste.

Straitéis Éifeachtúlachta Fuinnimh na hEarnála Poiblí (An Roinn Cumarsáide, Gníomhaíochta Aeráide agus Comhshaoil, Eanáir 2017)

Is í aidhm na Straitéise seo an leibhéal iarrachta a theastaíonn chun an sprioc a bhaint amach chun laghdú 33% ar úsáid fuinnimh na hearnála poiblí a bhaint amach faoi 2020.

Éire 2040 Ár bPlean: Creat Náisiúnta Pleanála

Is doiciméad beartais náisiúnta é an Creat Náisiúnta Pleanála (CNP) a threoróidh pleanáil straitéiseach agus forbairt na tíre sna 20 bliain amach romhainn. Leagtar amach sa Chreat roinnt cuspóirí chun cothromaíocht fáis níos éifeachtaí a bhaint amach idir trí Réigiún na hÉireann. Ábhartha don Straitéis seo atá an fhís maidir le “dul i ngleic le déine carbóin in aghaidh an duine atá in Éirinn atá níos airde ná an meán agus aistriú náisiúnta a chumasú go geilleagar iomaíoch ísealcharbóin,

athléimneach ó thaobh aeráide agus inbhuanaithe ó thaobh an chomhshaoil de faoi 2050, trí leas a bhaint as acmhainneacht fuinnimh in-athnuaite stuama ár dtíre." Is é Cuspóir 55 sa Bheartas Náisiúnta ná "úsáid agus giniúint fuinnimh in-athnuaite a chur chun cinn ag áiteanna iomchuí laistigh den timpeallacht thógtha agus nádúrtha chun na cuspóirí a bhaint amach i dtreo geilleagar ísealcharbóin a bhaint amach faoi 2050."

Plean Forbartha Náisiúnta 2018-2027,

Leagann an Plean Forbartha Náisiúnta (PFN) 2018-2027 amach tosaíochtaí infheistíochta de €21.8 billiún le haghaidh gníomhaithe ar son na haeráide don tréimhse 10 mbliana a bhfuil €7.6 billiún le teacht ón Státchiste. Is iad cuideachtaí leath-stáit na hÉireann agus an earnáil phríobháideach a thabharfaidh an chuid eile den infheistíocht. Ina theannta sin, tá thart ar €8.6 billiún maoinithe curtha ar fáil do thionscadail soghluaisteachta inbhuanaithe, den chuid is mó in iompar poiblí. Tacóidh an maoiniú le cur i bhfeidhm bearta éifeachtúlachta fuinnimh agus in-athnuaite sa leictreachas, san iompar agus sa timpeallacht thógtha, go háirithe maidir le téamh agus fuarú. Ina theannta sin, tá tiomantas sa PFN chun Ciste nua um Gníomhú ar son na hAeráide de €500m a bhunú chun infheistíocht ó chomhlachtaí poiblí agus príobháideacha a ghíaráil chun cur le baint amach spriocanna fuinnimh agus aeráide na hÉireann.

Dréachtchreat um Beartas agus Forbairt Leictreachais In-athnuaite

Dréacht-Tuarascáil Scóipe

Tugann an Tuarascáil Scóipe faoi deara go n-úsáidfear an Creat Beartais agus Forbartha Leictreachais In-athnuaite go príomha mar threoir don Bhord Pleanála, údaráis phleanála, údaráis reachtúla eile, an pobal i gcoitinne agus daoine atá ag lorg toiliú forbartha maidir le tionscadail mhórsála chun leictreachas in-athnuaite a ghiniúint ar thalamh. Tuigtear go bhfuil an Roinn Cumarsáide, Gníomhú ar son na hAeráide agus Comhshaoil (RCGAC) ag ullmhú Creat um Beartas agus Forbairt Leictreachais In-athnuaite (CBFLI) atá le dul i gcomhair comhairliúcháin phoiblí i Ráithe 1, 2020.

Leagfaidh sé amach beartas maidir le cúinsí comhshaoil, rannpháirtíocht an phobail agus freisin maidir le honnmhairiú féideartha leictreachais in-athnuaite sa todhchaí. Féachfaidh sé le ceantair oiriúnacha sa Stát a shainaithint go ginearálta, áit ar féidir tionscadail leictreachais in-athnuaite ar mhórsála a fhorbairt ar bhealach inbhuanaithe. Is é scála na bhforbairtí a thiocfaidh faoi fhorálacha an Chreata um Beartas agus Forbairt Leictreachais In-athnuaite ná 50MW nó os a chionn. Tabharfaí aird ar bheartais údaráis áitiúil atá ann cheana maidir le fuinneamh in-athnuaite.

Gabháil Bhia 2020 (An Roinn Talmhaíochta, Iascaigh agus Bia, 2010)

Aithnítear sa doiciméad seo na deiseanna le haghaidh fuinnimh in-athnuaite i réimsí an bhithfhuinnimh, na gaoithe agus na gréine ach luaitear ann go gcaithfear cúram a dhéanamh chun a chinntiú nach mbeidh aon choimhlint ann le riachtanais inbhuanaitheachta comhshaoil, slándáil bia, agus le tionscail eile.

An Straitéis Náisiúnta Tírdhreacha 2015-2025

Tá sé mar aidhm ag an Straitéis Náisiúnta Tírdhreacha an Coinbhinsiún Tírdhreacha Eorpach in Éirinn a fheabhsú trí fhoráil a dhéanamh do bhearta ar leith chun cosaint, bainistíocht agus pleanáil an tírdhreacha a chur chun cinn. Is iad cuspóirí na Straitéise ár mbeartais a bhunú agus a chur i bhfeidhm trí shraith gníomhartha, beartas atá dírithe ar ár dtírdhreach a thuiscint, a chosaint, a bhainistiú agus a phleanáil. Leagann sé amach bearta sonracha chun cúinsí tírdhreacha a chomhtháthú agus a leabú i ngach earnáil a mbíonn tionchar acu ar an tírdhreach agus a fheabhsaíonn cáilíocht na cinnteoireachta ag na daoine a bhfuil tionchar acu air. Príomhghníomhaíocht is ea Measúnacht Náisiúnta ar Nádúr an Tírdhreacha a fhorbairt, agus ina dhiaidh sin foilseofar treoirlínte pleanála reachtúla.

Nuashonrú ar na Dréacht-Treoirlínte Fuinnimh Gaoithe Athbhreithnithe Nollaig 2019

Ag leanúint ó Threoirlínte Forbartha Fuinnimh Gaoithe 2006 agus na Treoirlínte Eatramhacha d'Údaráis Phleanála ar Phleananna Reachtúla, Fuinneamh Inathnuaite agus Athrú Aeráide Iúil 2017, tá na dréacht-treoirlínte nua maidir le fuinneamh gaoithe foilsithe le haghaidh comhairliúcháin phoiblí faoi láthair. Rinneadh an t-athbhreithniú seo ar na Treoirlínte chun forbairtí teicneolaíochta san earnáil fuinnimh

gaoithe a léiriú agus chun cothromaíocht a bhaint amach idir ábhair imní na bpobal áitiúil agus an gá atá le hinfheistíocht a dhéanamh i dtionscadail fuinnimh dhúchasacha.

Tá sainriachtanais bheartais phleanála sna dréacht-treoirlínte athbhreithnithe, de bhun Alt 28 (1C) den Acht Pleanála agus Forbartha 2000, arna leasú, agus plean forbartha nó plean ceantair áitiúil á ndéanamh, á athbhreithniú, á athrú nó á leasú le beartais nó cuspóirí a bhaineann le forbairtí fuinnimh gaoithe, déanfaidh an t-údarás pleanála ábhartha an méid seo a leanas:

- beartas náisiúnta maidir le fuinneamh in-athnuaite a aithint agus a dhoiciméadú sa phlean forbartha ábhartha nó sa phlean ceantair áitiúil;
- cuir in iúl conas a rannchuideoidh an plean le spriocanna náisiúnta foriomlána a bhaint amach maidir le fuinneamh in-athnuaite (go háirithe in aon mholadh chun achar nó achair aischuir éigeantacha a thabhairt isteach do thuirbíní gaoithe);
- comhlíonadh an cheanglais um chúlú a thaispeáint.

2.2 Achoimre ar Bheartais Réigiúnacha agus Áitiúla agus Pleananna Gníomhaíochta

Straitéis Réigiúnach Spásúlachta agus Eacnamaíoch do Réigiún an Deiscirt

Féachann an Straitéis le beartas náisiúnta a chur i bhfeidhm maidir le haistriú go geilleagar ísealcharbóin. Cuirtear cuspóirí san áireamh chun astaíochtaí Gáis Cheaptha Teasa a laghdú, éifeachtúlacht fuinnimh a fheabhsú agus úsáid foinsí fuinnimh in-athnuaite a mhéadú ar fud na n-earnálacha leictreachais, téimh, iompair agus talmhaíochta. Cuirtear cuspóirí sonracha san áireamh maidir le dícharbónú sna hearnálacha iompair agus talmhaíochta, tiontú stáisiúin chumhachta sa Réigiún chun foinsí fuinnimh atá tíosach ar fhuinneamh agus in-athnuaite a úsáid, feirmeacha gaoithe ar tír mór agus amach ón gcósta a fhorbairt agus an líonra leictreachais agus gáis a fhorbairt agus a uasghrádú go foinsí fuinnimh in-athnuaite a chomhtháthú. Tá cuspóirí ann freisin chun tacú le Straitéis Réigiúnach Fuinnimh In-

athnuaite a fhorbairt, tacú le tionscnaimh le haghaidh maoiniú taighde fuinnimh, tacú le hidirnascoir a fhorbairt idir Éire agus an Fhrainc, tacú le tionscnaimh i stóráil fuinnimh agus gabháil charbóin agus tacú le hinfheistíocht i dtionscnaimh chun éifeachtúlacht fuinnimh a fheabhsú inár stoc tógála. Tacófar freisin le Plean Forfheidhmithe Bithfhuinnimh don Réigiún (in ionad an Phlean reatha 2013-2020).

Plean Forfheidhmithe Bithfhuinnimh Réigiún an Oirdheiscirt 2013 go 2020

Sa doiciméad seo socraítear sprioc de rannchuidiú bithfhuinnimh de 7.3% le tomhaltas deiridh iomlán i Réigiún an Oir-Dheiscirt faoi 2020. Bunaítear spriocanna earnála aonair maidir le teas (8.5%), leictreachas (2.9%) agus iompar (8.2%), agus an bhéim ar thomhaltas bithfhuinnimh chun críocha téimh agus iompair. Léiríonn na spriocanna an tsamhailiú earnála a chuirtear ar fáil sa PGNFI agus an fhíric go bhfuil sciar mór den acmhainn bithfhuinnimh ó adhmaid agus breosla agus teicneolaíochtaí bainteacha ar fáil go forleathan sa Réigiún. Beartaítear an dara cás ardfháis de 9.9% den rannchuidiú bithfhuinnimh leis an tomhaltas deiridh iomlán chun forbairt fhéideartha na hearnála bithfhuinnimh laistigh de Réigiún an Oir-Dheiscirt a léiriú dá dtabharfaí isteach tuilleadh dreasachtaí bithfhuinnimh.

Plean Bainistíochta Dramhaíola An Réigiúin Theas 2015-2021

Tá beartais agus bearta sa Phlean Bainistíochta Dramhaíola (PBD) chun an bealach a bhainistítear dramhaíl sa Réigiún a fheabhsú, agus céimeanna nua á dtabhairt isteach freisin chun cabhrú le lánacmhainneacht ár ndramhaíola mar acmhainn a bhaint amach. Díríonn an Plean ar chosc, athchúrsáil agus aisghabháil agus giniúint fuinnimh ó ábhair agus ó dhramhaíl iarmharach. Trína sin a dhéanamh féachann an Plean le ról an líonadh talún a laghdú i bhfabhar roghanna aisghabhála ar luach níos airde. Tá trí sprioc straitéiseacha sa Phlean i réimsí an chosc, an athchúrsála agus an líonadh talún. Tá roinnt beart leagtha amach chun na spriocanna seo a bhaint amach lena n-áirítear: an earnáil cóireála bitheolaíoch a mhéadú, go háirithe múiríniú agus díleá anaeróbach, trí thacú le forbairt saoraidí nua.

Plean Áitiúil Eacnamaíoch agus Pobail Loch Garman 2016-2021

Tá an Plean Áitiúil Eacnamaíoch agus Pobail (PAEP) bunaithe ar sé sprioc ardleibhéil chun forbairt eacnamaíoch, shóisialta agus phobail a chur chun cinn sa chontae sna sé bliana amach romhainn. Sainaithnítear roinnt cuspóirí sonracha faoi gach ceann de na sé sprioc ardleibhéil agus leagtar amach táscairí chun rath gach cuspóra ar leith a thomhas. Is iad seo a leanas na cuspóirí sonracha atá ábhartha don Straitéis seo:

- úsáid fuinnimh inbhuanaithe a chur chun cinn i ngnó (suas le ceithre ghnó nua nó reatha a bhaineann le fuinneamh in-athnuaite a fhorbairt);
- cláir chaomhnaithe fuinnimh a chur chun cinn do FBManna mar iarracht gearradh siar ar dhramhaíl acmhainní agus ar chostais;
- sraith cheardlann maoinithe a reáchtáil i scoileanna ar théamaí na bithéagsúlachta, fuinnimh, athchúrsála, srl;
- tithíocht éifeachtúlachta fuinnimh deartha ar ardchaighdeán a sholáthar;
- tacú le suas le 20 ionad pobail chun éifeachtúlacht fuinnimh a uasghrádú nó a fheabhsú;
- éifeachtúlacht fuinnimh fhoriomlán d'Áiseanna Uisce na hÉireann a mhéadú; agus
- astaíochtaí gás ceaptha teasa na Comhairle Contae a laghdú.

Straitéis um Oiriúnú don Athrú Aeráide 2019 -2024

Aithníonn an Straitéis seo roinnt gníomhartha oiriúnaithe chun cur le cumas Chomhairle Contae Loch Garman oiriúnú do thionchair athraithe aeráide agus aghaidh a thabhairt ar rioscaí aeráide tosaíochta. Sainaithníodh roinnt príomhchuspóirí a thugann le chéile tiomsú na ngníomhartha oiriúnaithe lena n-áirítear laghdú ar astaíochtaí CO₂ a bhaineann le fuinneamh ó Chomhairle Contae Loch Garman; méadú ar fhuinneamh in-athnuaite a tháirgtear in oibríochtaí na comhairle; agus feabhas ar éifeachtúlacht fuinnimh i dtithíocht shóisialta. Cuimsíonn an Straitéis príomhthéama freisin chun cúinsí gníomhaithe ar son na haeráide a chomhtháthú sa bheartas pleanála úsáide talún.

Caibidil 3 - Cothromaíocht Fuinnimh & Spriocanna Fuinnimh In-athnuaite

3.1 Éileamh ar Fhuinneamh

Chuir Gníomhaireacht Fuinnimh na 3 Chontae (3CEA) an t-larmhéid Fuinnimh ar fáil agus tá sé bunaithe ar shonraí náisiúnta maidir le cothromaíocht fuinnimh a d'fhoilsigh Údarás Fuinnimh Inbhuanaithe na hÉireann (ÚFIÉ).¹ Maidir le Contae Loch Garman, déantar gach earnáil a mhiondealú bunaithe ar shonraí ón bPríomh-Oifig Staidrimh (POS) nó sonraí monatóireachta agus tuairiscithe ÚFIÉ. Meastar go mbeidh méadú ar an tomhaltas deiridh iomlán suas go dtí 2030. Taispeánann Tábla Uimh. 1 thíos tomhaltas fuinnimh de réir modh an iarratais, agus taispeánann Tábla Uimh. 2 tomhaltas fuinnimh de réir earnála. Faoi láthair, is é iompar an earnáil éilimh fuinnimh is mó atá i gContae Loch Garman. Meastar go laghdóidh úsáid fuinnimh na hearnála cónaithe mar gheall ar fheabhsuithe ar éifeachtúlacht fuinnimh agus laghdú ar úsáid breoslaí iontaise le haghaidh téamh tí.

Tábla 1: Tomhaltas fuinnimh Loch Garman (GWh) de réir mhodh chur i bhfeidhm

Modh chur i bhFeidhm	2006	2016	2017	2020	2025	2030
Iompar	1,596	1,496	1,575	1,836	2,372	3,065
Leictreachas	680	942	951	1,245	1,754	1,775
Teas	1,607	1,988	1,970	1,692	1,263	1,389
<i>Tomhaltas Fuinnimh Deiridh Iomlán GWh</i>	3,884	4,426	4,495	4,773	5,390	6,228

¹ <https://www.seai.ie/resources/seai-statistics/key-statistics/energy-data/>

Tábla 2: Éileamh ar fhuinneamh Loch Garman de réir earnála, 2006-2030

GWh	2006	2016	2017	2020	2025	2030
Tionscal	389	1,007	1,029	1170	1379	1626
Iompar	1,596	1,496	1,575	1836	2372	3065
Cónaithe	1,318	1,481	1,439	1319	1140	986
Seirbhísí Tráchtála/Poiblí	418	339	346	374	436	517
Seirbhísí Tráchtála	349	301	312	349	421	508
Seirbhísí Poiblí	69	38	34	25	15	9
Talmhaíocht	151	93	95	101	110	121
Iascaigh	11	9	10	11	12	12
Tomhaltas Fuinnimh Deiridh Iomlán	3,884	4,426	4,495	4816	5477	6407

Is iad seo a leanas foinsí na sonraí:

- Tionscal: Aschur tionscail bunaithe ar shonraí na Príomh-Oifige Staidrimh.
- Iompar: Líon na ngluaisteán in aghaidh an chontae bunaithe ar shonraí na Príomh-Oifige Staidrimh.
- Cónaithe: Líon na dtithe bunaithe ar shonraí na Príomh-Oifige Staidrimh agus meán-BERanna in aghaidh an tí sa chontae bunaithe ar fhigiúirí ÚFIÉ.
- Seirbhísí Tráchtála: Daonra in aghaidh an chontae bunaithe ar shonraí na Príomh-Oifige Staidrimh.
- Seirbhísí Poiblí: Monatóireacht agus tuairisciú sonraí bunaithe ar shonraí monatóireachta agus tuairiscithe ÚFIÉ.
- Talmhaíocht: Réimse na mbarr bunaithe ar shonraí na Príomh-Oifige Staidrimh.
- Iascaigh: Líon na ngabhálacha in aghaidh an chontae (tonnáiste) bunaithe ar shonraí na Príomh-Oifige Staidrimh.

3.2 Fuinneamh In-athnuaite

Tugann Tábla Uimh. 3 breac-chuntas ar an gcumas suiteáilte fuinnimh in-athnuaite i gContae Loch Garman in 2017. Is í gaoth ar an gcladach príomhfhoinsé fuinnimh in-athnuaite an Chontae le fuinneamh de 182.5MW suiteáilte. Mar sin féin, tá acmhainneacht ard acmhainní fuinnimh in-athnuaite nár saothraíodh go fóill.

Tábla3: Cumas suiteáilte in 2017

Loch Garman - Fuinneamh Inathnuaite - cumais suiteáilte (MW)	2017
Hidreafhuinneamh	0.1
Dramhaíl Sholadach Bardasach In-bhithmhillte	0.0
Bithghás	0.5
Bithmhais CHP	0.0
Comh-adhaint bhithmhaise	0.0
Gaoth ar an gcladach	182.5
Gaoth amach ón gcósta	0.0
Gréine FV	0.0
Aigéan	0.0

Seo thíos na foinsí sonraí a úsáideadh chun acmhainn fuinnimh in-athnuaite suiteáilte 2017 a mheas:

- Hidreafhuinneamh agus Gréine FV - Gineadóirí Ceangailte agus Conartha BSL. Foinse: https://www.esbnetworks.ie/docs/default-source/publications/dso-connected-energised-non-wind-generators-q1-2019.pdf?sfvrsn=cf8b05f0_4
- In-bhithmhillte - níl aon ghléasraí cumhachta i gContae Loch Garman.
- Bithghás agus Bithmhais - Suiteáil bithfhuinnimh IrBEA. Foinse: <http://www.irbea.org/wp-content/uploads/2017/06/Bioenergy-Installations-Map-Ireland2017.pdf>
- Gaoth ar an gcladach - Gineadóirí Nasctha agus Conartha ag BSL. Foinse: https://www.esbnetworks.ie/docs/default-source/publications/dso-connected-energised-wind-generators-q1-2019.pdf?sfvrsn=e18b05f0_4

- Gaoth amach ón gcósta - Ní raibh aon acmhainn suiteáilte amach ón gcósta i Loch Garman in 2017
- Aigéan - Níor suiteáladh aon fhorbairtí fuinnimh aigéin i gContae Loch Garman.

3.3 Spriocanna Fuinnimh In-athnuaite

Bunaíonn an Treoir In-athnuaite athbhreithnithe sprioc ceangailteach fuinnimh in-athnuaite don AE do 2030 de 32% ar a laghad le clásal le haghaidh athbhreithnithe féideartha suas faoi 2023. Ceanglaítear ar thíortha AE Pleananna Náisiúnta Fuinnimh agus Aeráide (PNFA) 10 mbliana a dhréachtú do 2021-2030, ina leagfar amach conas a chomhlíonfaidh siad spriocanna nua 2030 maidir le fuinneamh in-athnuaite agus maidir le héifeachtúlacht fuinnimh. Chuir Éire Dréacht PNFA 2021-2030 isteach a leagann amach ceithre chás maidir le fuinneamh in-athnuaite agus éifeachtúlacht fuinnimh suas go 2030 bunaithe ar phraghsanna ola ísle / arda agus bearta fuinnimh rialtais atá le cur i bhfeidhm. Tugann Tábla Uimh. 4 thíos forbhreathnú ar na ceithre chás éagsúla.

Tábla4: Forbhreathnú ar na Dréacht-chásanna PNFA

	NECP1 Le Bearta Reatha (LBR) (Praghas ard ola)	NECP2 Le Bearta Breise (LBB) (Praghas ard ola)	NECP3 Le Bearta Reatha (LBR) (Praghas ola íseal)	NECP4 Le Bearta Breise (LBB) (Praghas ola íseal)
	2030	2030	2030	2030
* Éifeachtúlacht Fuinnimh%	18.7	24.7	18.9	25.1
RES-E%	41.2	53.8	39.6	55
RES-H%	19.2	26.3	12.9	18.3
RES-T % (rialu)	4.0 (10.4)	9.3 (25.4)	9.3 (25.4)	9.3 (24.4)
RES% foriomlán	19.2	27.7	15.8	23.7
Iomlán Astuithe GHG Mt CO ₂ eq	64.6	55.2	66.8	59.7

ETS	20.6	14.1	18.4	14.4
Neamh-ETS	44	41.1	48.4	45.3

I gcás 1, coimeádtar na bearta fuinnimh atá ann go dtí 2030. Le cás 2, cuirtear bearta breise i bhfeidhm, as a leanann 2030 go dtí níos lú breosla iontaise agus níos mó fuinnimh in-athnuaite i gcomparáid le cás 1. Tá cásanna 3 agus 4 mar an gcéanna le cásanna 1 agus 2 do phraghsanna ísle ola.

Forbraíodh an t-iarmhéid fuinnimh do Chontae Loch Garman bunaithe ar Chás 2, toisc go bhfuiltear ag súil le méadú ar phraghas ola sa todhchaí agus meastar gurb é seo an ceann is dóichí de na ceithre chás chun beartas agus spriocanna náisiúnta agus AE maidir le fuinneamh in-athnuaite a bhaint amach. Bunaithe ar an gcás seo, rinneadh anailís ar acmhainn suiteáilte fuinnimh in-athnuaite agus táirgeadh fuinnimh le haghaidh bearta breise fuinnimh agus praghsanna arda ola suas go dtí 2030. Tugtar breac-chuntas ar thábla suiteáilte in 2017 agus suiteáil tionscadal amach anseo suas go 2030 i gContae Loch Garman i dTábla Uimh. 5. Taispeánann Tábla Uimh. 6 an fuinneamh in-athnuaite a gineadh i gContae Loch Garman in 2017 agus an teilgean suas go dtí 2030. Taispeánann an colún deireanach an táirgeadh fuinnimh in-athnuaite teoranta do 53.8% RES-E i 2030 ar scála contae. Bunaithe ar an anailís seo, méadóidh giniúint fuinnimh in-athnuaite le 84% suas go dtí 2030.

Tábla5: Loch Garman - Fuinneamh Inathnuaite - Cumais suiteáilte (MW)

Loch Garman - Fuinneamh Inathnuaite - cumais suiteáilte (MW)	2017	2021	2025	2030 bunaithe ar réamh-mheastacháin náisiúnta	2030 teoranta do 53.8% RES-E
Hidreafhuinneamh	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
Dramhaíl Sholadach Bardasach In-bhithmhíllte	0.0	0.0	0.0	0.0	0.00
Bithghás	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
Bithmhais CHP	0.0	1.9	1.9	1.9	1.9
Comh-adhaint bhithmhaise	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

Gaoth ar an gcladach	182.5	212.5	230.2	282.3	213.5
Gaoth amach ón gcósta	0.0	0.0	20.9	55.8	55.8
Gréine FV	0.0	5.3	18.9	46.5	46.5
Aigéan	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

Baineadh úsáid as na toimhdí seo a leanas le haghaidh réamh-mheastacháin ar acmhainn suiteáilte fuinnimh in-athnuaite i Loch Garman:

- Sprioc reachtúil cumasc bithbhreosla ag 11.111% ó 01/01/19 agus 12.36% ó 01/01/20
- Fásann gaoth náisiúnta ar an gcladach ar ruthag líneach - agus má dhéantar feirmeacha gaoithe atá ann cheana a athchumhachtú, má cheadaítear sin, méadófar aschur acmhainne
- Tabharfar gaoth amach ón gcósta isteach i 2023
- Fásann Gréine FV go hacmhainn suiteáilte 46.5MW faoi 2030 do Chontae Loch Garman (bunaithe ar an sprioc náisiúnta de chumas suiteáilte 1.5GW d'Éirinn) - féach thíos le haghaidh faisnéise breise maidir le ceadanna a deonaíodh d'fheirmeacha gréine FV
- Méadaíonn SNSP ó 65% go 75% ó 2026 (leibhéal incheadaithe de ghiniúint in-athnuaite ar an gcóras cumhachta)
- 55% RES-E bainte amach in 2030 agus á chothabháil

Tábla 6: Loch Garman - Táirgeadh Fuinnimh In-athnuaite

Loch Garman - Fuinneamh Inathnuaite - Táirgeadh fuinnimh de réir foinse (GWh)	2017	2021	2025	2030 bunaithe ar réamh- mheastacháin náisiúnta	2030 teoranta do 53.8% RES-E
Hidreafhuinneamh	0.29	0.28	0.28	0.28	0.28
Dramhaíl Sholadach Bardasach In-bhithmhillte	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Bithghás	1.80	1.21	1.12	1.02	1.02
Bithmhais	0.00	0.00	11.23	11.23	11.23

Gaoth ar an gcladach	658	766	830	1,018	770
Gaoth amach ón gcósta	0.00	0.00	42.55	140	140
Gréine FV	0.00	5.09	18.34	45.10	45.1
Aigéan	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
<i>Giniúint Iomlán Fuinnimh GWh</i>	660	773	903	1,215	967

Ceadaíonn Reatha do Ghréine FV

Taispeánann Tábla Uimh. 1 thuas go meastar go mbeidh tomhaltas fuinnimh le haghaidh leictreachais i gContae Loch Garman 1,775 GWh in 2030. Bunaithe ar an anailís thuas, beidh na hacmhainní fuinnimh in-athnuaite suiteáilte réamh-mheasta agus táirgeadh fuinnimh in-athnuaite freagrach as 68.4% den ídiú fuinnimh réamh-mheasta le haghaidh leictreachais i gContae Loch Garman i 2030. Mar sin féin, má shuiteáiltear na ceadaíonn go léir atá ann cheana d'fhorbairtí gréine FV (475 MW amhail Bealtaine 2020), bheadh 95.2% den ídiú fuinnimh réamh-mheasta le haghaidh leictreachais i gContae Loch Garman i 2030 san áireamh. Sholáthródh 102 MW breise d'fhuinneamh gréine nó 27 MW d'fhuinneamh gaoithe ar tír mór 100% den ídiú fuinnimh réamh-mheasta i 2030, agus ar an gcaoi sin déanfaí an Contae a aistriú go geilleagar ísealcharbóin.

Tugtar faoi deara freisin go bhfuil tairiscintí ceangail agus tairiscintí ECP-1 ann do 24 fheirm ghréine² le hacmhainn suiteáilte luaite de 266 MW, áfach, i bhfianaise na intuarthacht maidir le cibé an dtiocfadh naisc den sórt sin chun cinn nó nach ea, measadh nár cheart figiúirí den sórt sin a úsáid le haghaidh meastachán ar tháirgeadh fuinnimh in-athnuaite.

Ciallaíonn dul chun cinn le déanaí i Stóráil Fuinnimh Ceallraí (BES) gur féidir aschur ó fhorbairtí fuinnimh in-athnuaite a uasmhéadú. Féadann ceallraí fuinneamh a stóráil ó fhoinsí fuinnimh bréige (m.sh. an ghrian agus an ghaoth) agus é a scaoileadh nuair

² <http://www.eirgridgroup.com/site-files/library/EirGrid/ECP-1-Solar-and-Wind-Constraints-Area-H2-v1.1.pdf>

a bhíonn gá níos mó leis. Méadaíonn sé seo an méid a chuireann fuinneamh in-athnuaite leis an meascán fuinnimh agus coimeádann sé cobhsaíocht eangaí freisin.

RES-E

Tá an Chomhairle tiomanta do spriocanna náisiúnta fuinnimh in-athnuaite a bhaint amach d'fhoill aistriú go geilleagar ísealcharbóin, astaíochtaí gás ceaptha teasa a laghdú agus allmhairiú breoslaí iontaise agus soláthar fuinnimh slán a chinntiú chun freastal ar riachtanas daonra atá ag fás sa todhchaí. Socraíonn Plean

Gníomhaíochta Aeráide 2019 sprioc náisiúnta de 70% den leictreachas ó fhoinsí in-athnuaite faoi 2030. Mar sin féin, d'fhéadfadh Contae Loch Garman a bheith in ann dul thar 100% dá riachtanais leictreachais ó fhuinneamh in-athnuaite faoi 2030.

Caithfear seasamh an Chontae a mheas maidir leis an mbeartas uileghabhálach náisiúnta agus réigiúnach agus spriocanna maidir le fuinneamh in-athnuaite agus ina leith seo aithnítear go bhféadfadh an Contae a bheith i riocht níos fabhraí ó thaobh acmhainní fuinnimh in-athnuaite a bheith ar fáil.

Tugann suíomh cósta Loch Garman i dteannta le hacmhainn láidir gaoithe, ionradaíocht mhaith ghréine agus líonra eangaí suntasach deiseanna chun giniúint fuinnimh a uasmhéadú ar bhealaí in-athnuaite. Tá Contae Loch Garman i riocht idéalach chun acmhainn an bhithfhuinnimh a uasmhéadú. Tá acmhainn láidir foraoiseachta ann in éineacht le roinnt ionad éilimh teasa, a d'fhéadfadh deis inmharthana a sholáthar do theicneolaíocht teasa agus cumhachta comhcheangailte. D'fhéadfadh na hidirnáisc atá beartaithe chun na Breataine Bige agus na Fraince deiseanna a sholáthar chun breis cumhachta a onnmhairsiú ó fhuinneamh in-athnuaite.

Meastar go bhféadfadh Contae Loch Garman a bheith ina cheannaire náisiúnta i nginiúint fuinnimh in-athnuaite inbhuanaithe, ag tacú le héifeachtúlacht fuinnimh, slándáil agus caomhnú, forbairt shóisialta, chomhshaoil agus eacnamaíoch chothrom a bhaint amach ar fud an Chontae agus ag cabhrú le sprioc Fuinneamh Glas na hÉireann a bhaint amach. Mar sin socraíonn an Straitéis seo sprioc de 100% den ídiú leictreachais sa Chontae a bheith ó fhoinsí fuinnimh in-athnuaite faoi 2026. **Cuideoidh sé seo le spriocanna náisiúnta fuinnimh in-athnuaite a bhaint amach, le Contae Loch Garman ag soláthar i bhfad níos mó ná a sciar den**

daonra i dtreo na sprice náisiúnta fuinnimh in-athnuaite 70% faoi 2030.

Comhlíonfar an sprioc trí mheascán d'fhorbairtí fuinnimh in-athnuaite.

RES-H

Cuireadh fás an teasa in-athnuaite sna hearnálacha cónaithe agus seirbhísí i leith tacaíochta scéimeanna deontais rialtais agus athbhreithnithe ar rialacháin tógála a éilíonn go dtagann sciar den éileamh ar fhuinneamh i bhfoirgnimh nua ó fhoinsí in-athnuaite (cuimsíonn teicneolaíochtaí teasa in-athnuaite nua-aimseartha teicneolaíochtaí bithfhuinnimh éifeachtacha, caidél teasa/geoiteirmeacha agus gréine theirmeacha).

Tá roinnt úsáideoirí móra fuinnimh i gContae Loch Garman tar éis tiontú go coirí bithmhaise faoi scéimeanna deontais SEAI, lena n-áirítear roinnt óstáin sa Chontae. Chuir na Scéimeanna um Thithe Níos Glaise deontais ar fáil freisin do choirí bithmhaise agus do shuiteálacha teirmeacha gréine san earnáil chónaithe a raibh éifeachtúlachtaí fuinnimh mar thoradh orthu. Faoi láthair tá deontais ar fáil do ghnóthaí chun caidél teasa a shuiteáil agus taraif a fháil don teas a chruthaítear agus a ídítear ó chóras bithmhaise, bithgháis nó CHP. Tá raon deontas fuinnimh baile ar fáil freisin.

Éascóidh an Chomhairle forbairt teicneolaíochtaí teasa in-athnuaite agus cuirfidh sí dearadh tíosach ar fhuinneamh chun cinn i ngach foirgneamh nua.

RES-T

Faoi láthair is í an earnáil iompair an earnáil is mó a úsáideann fuinneamh sa Chontae agus is í an earnáil is mó a bhraitheann ar bhreoslaí iontaise allmhairithe i bhfoirm táirgí peitrlíam agus bithbhreoslaí. Creat Beartais Náisiúnta na hÉireann ar Bhonneagar Breoslaí Malartacha le haghaidh Iompair in Éirinn: Shocraigh 2017-2030 sprioc uailmhianach go mbeidh cumas astaíochtaí nialasacha ag gluaisteáin agus veaineanna nua go léir a dhíolfar in Éirinn ó 2030 i leith. Tacaítear leis seo i bPlean Gníomhú ar son na hAeráide 2019 a chuimsíonn sprioc de 950,000 EV ar bhóithre na hÉireann faoi 2030. Cuimsítear sa Phlean sprioc freisin chun an cion cumasc de bhithbhreoslaí in iompar de bhóthar a ardú go 10% i bpeitreal agus 12% i ndíosal faoi 2030.

Tacóidh an Chomhairle Contae le rolladh amach feithiclí leictreacha agus éascóidh sí suiteáil bonneagair riachtanach mar phointí luchtaithe leictreachais ag áiteanna oiriúnacha ar fud an Chontae. Cuirfidh an Chomhairle úsáid iompair phoiblí chun cinn freisin agus cinnteoidh sí go ndéantar úsáidí talún a chomhordú chun líon agus fad na dturas carr a laghdú agus chun cuidiú le hastaíochtaí GHG a laghdú.

Caibidil 4 - Fuinneamh Gréine

4.1 Réamhrá

I bhfuinneamh na gréine úsáidtear fuinneamh na gréine le haghaidh táirgeadh cumhachta nó teasa. Is féidir fuinneamh na gréine a ghabháil ar dhá bhealach:

- Teicnící gréine gníomhacha lena n-áirítear painéil fhótavoltacha agus painéil theirmeacha gréine a úsáid chun fuinneamh a thapú;
- Teicnící gréine éighníomhacha lena n-áirítear treoshuíomh foirgneamh i dtreo na gréine.

Fótavoltach Gréine

Úsáideann córais fhótavoltach (FV) solas an lae chun radaíocht na gréine a thiontú ina leictreachas. Freagraíonn FVanna do radaíocht dhíreach (ie solas díreach) agus radaíocht idirleata (ie trí chlúdach scamall), agus méadaíonn a n-aschur le hionradaíocht mhéadaitheach. Is é atá i gcóras FV atá ceangailte leis an eangach ná córas a nascann leis an eangach leictreachais agus a "onnmhairíonn" an eangach. Is éard atá i "bhfeirm gréine" bailiúchán mórscála de phainéil ghréine FV ceangailte leis an eangach a úsáidtear chun leictreachas a ghiniúint a onnmhairítear chuig an eangach náisiúnta trí fhostáisiún. Tháinig laghdú suntasach le déanaí ar chostas na bpainéal gréine FV agus mar thoradh air seo, mar aon leis an am tógála réasúnta tapa i gcomparáid le foinsí giniúna leictreachais eile, tá éileamh méadaithe ar an gcineál seo forbartha le cúpla bliain anuas.

Painéil Ghréine Theirmeacha

Is féidir painéil ghréine theirmeacha a úsáid i bhfoirgnimh le haghaidh téimh / uisce te agus is féidir leo cur go mór le costais fuinnimh a laghdú. Athraíonn painéil ghréine, atá suite go hiondúil ar dhíon ag breathnú ó dheas, radaíocht na gréine go teas. Stóráiltear an teas a tháirgtear i rith an lae i sorcóir mór uisce te, ionas gur féidir é a úsáid ag am ar bith. Is mó an t-éileamh ar uisce te, is mó a thairbheoidh an teirmeach gréine, agus is giorra an toradh ar infheistíocht. Tugann treochtaí margaidh agus rialacháin tógála reatha le tuiscint go bhfeicfimid úsáid mhéadaithe as suiteálacha fuinnimh gréine i bhfoirm painéil ghréine chun críocha baile agus tráchtála.

Teicnící Gréine Éighníomhacha

Tá líon méadaitheach foirgneamh ag baint úsáide as teicneolaíocht agus dearadh ‘gréine éighníomhach’ atá in ann freastal ar an gcuid is mó de riachtanais fuinnimh theirmigh an fhoirgnimh ón ngrian, más rud é nach bhfuil (ie gan córais bhreosla nó téimh a úsáid). Spreagann an Chomhairle úsáid dearadh éighníomhach do struchtúir thógála nua.

4.2 Gréine FV Suite ar an Talamh

4.2.1 Tionscadail RE atá ann a Aithint

Amhail Márta 2020, tugadh cead pleanála do 36 feirm gréine i gContae Loch Garman le haschur comhcheangailte measta 475 MW agus a chlúdóidh limistéar 885.45 heicteár. I Léarscáil 1 taispeántar suíomh agus stádas na bhfeidhmchlár feirme gréine i gContae Loch Garman.

4.2.2 Modheolaíocht

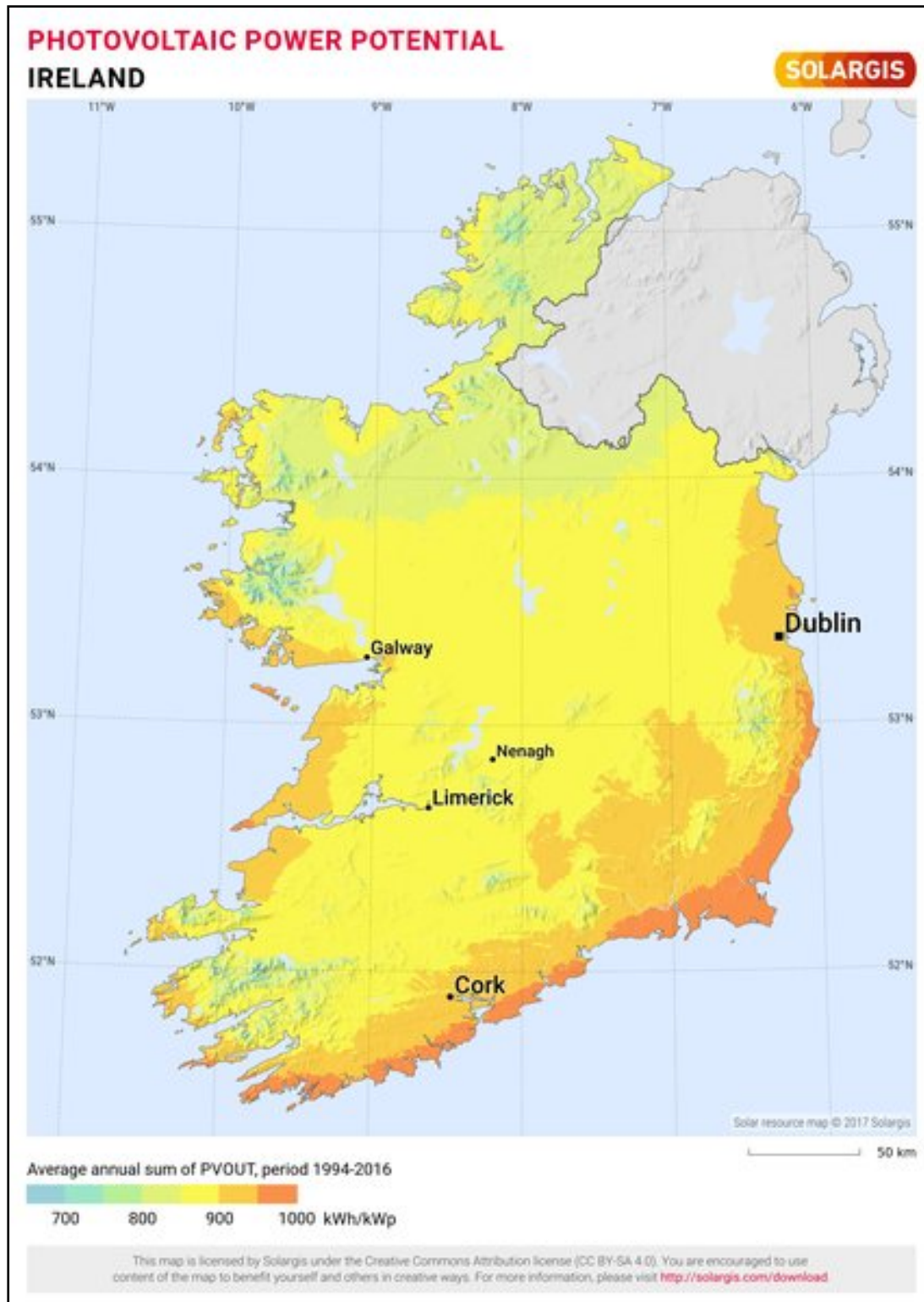
Chun straitéis spásúlachta a fhorbairt d’fhorbairtí gréine FV suite ar an talamh i gContae Loch Garman, úsáideadh ‘anailís criathar’ cosúil leis an gceann a moladh i ‘Modheolaíocht um Straitéisí Fuinnimh In-athnuaite Údaráis Áitiúil’ (2013) an ÚFIÉ. Chuimsigh an mhodheolaíocht anailís ar chritéir chomhshaoil, tírdhreacha, theicniúla agus eacnamaíocha. Úsáideadh ARC GIS chun roinnt sraitheanna sonraí a fhorleagan lena n-áirítear bonneagar eangaí, príomhbhóithre, ainmniúcháin oidhreachta nádúrtha, lonnaíochtaí uirbeacha agus íogaireacht tírdhreacha. Rinneadh anailís fána freisin. Forleagadh agus úsáideadh na sonraí chun na réimsí is oiriúnaí d’fhorbairtí gréine PV a chinneadh. Chun críocha soiléire agus inléiteachta, taispeántar na sonraí ar léarscáileanna aonair sna hailt seo a leanas.

Acmhainn Theoiriciúil

Is í an acmhainn theoiriciúil an táirgeadh fuinnimh ionchasach is airde agus is féidir ó acmhainn ar leith mura bhfuil aon srianta ann. I Léarscáil 2 léirítear meán-radaíocht gréine bhliantúil na hÉireann i kWh/m.sq./lae. Taispeántar go bhfuil radaíocht ghréine bhliantúil níos airde ag an leath theas den tír, lena n-áirítear Contae Loch

Garman, rud a fhágann go bhfuil sé an-oiriúnach d'fhorbairtí gréine FV faoi réir gnáthchúinsí planála agus comhshaoil.

Léarscáil 2: Ionradaíocht Ghréine

Map 2: Solar Irradiation	Léarscáil 2: Ionradaíocht Ghréine
Photovoltaic Power Potential	Acmhainneacht Cumhachta Fótvoltaí
Ireland	Éire
Galway	Gaillimh
Dublin	Baile Átha Cliath
Neenagh	An tAonach
Limerick	Luimneach
Cork	Corcaigh
Average annual sum of PVOUT, period 1994-2016	Meánshuim bhliantúil PVOUT, an tréimhse 1994-2016

Bonneagar Eangaí

Is fachtóir tábhachtach é gaireacht don eangach tarchuir, agus go háirithe i bhfostáisiúin BSL, maidir le suiteáil feirmeacha gréine ós rud é go n-éilítear orthu nascadh leis an eangach tarchuir trí na fostáisiúin. Laghdaíonn gaireacht na bhfostáisiúin costais nasctha don fhorbróir freisin. Taispeánann Léarscáil 1 suíomh na bhfeirmeacha gréine ceadaithe i ndáil leis an gcóras tarchurtha. Is é straitéis forbartha reatha EirGrid an bonneagar eangaí atá ann a threisiú le fócas ar acmhainn na línte atá ann a uasghrádú agus a neartú seachas bonneagar nua a thógáil. Mar sin is fachtóir tábhachtach é gaireacht don eangach chun forbairtí nua a shuíomh. Mar sin féin, caithfear é seo a mheas le tosca pleanála agus comhshaoil eile, lena n-áirítear tionchair chanaíoch amhairc.

Láithreáin Ainmnithe

Ar an Léarscáil 3 taispeántar láithreáin ainmnithe faoi reachtaíocht Eorpach agus náisiúnta maidir le cosaint na hoidhreachta nádúrtha lena n-áirítear gnáthóga agus speicis, flóra agus fána. Ina measc seo tá Limistéir Chaomhantais Speisialta (SAC), Limistéir Chaomhantais Speisialta iarrthóra (cSAC), Limistéir Chosanta Speisialta (SPA), Limistéir Oidhreachta Nádúrtha (NHA), Limistéir Oidhreachta Nádúrtha beartaithe (pNHA), Tearmainn Dúlra, Limistéir Diúilicíní Péarla agus Limistéir Sliogéisc. De ghnáth, meastar go bhfuil na ceantair seo mí-oiriúnach d'fhorbairtí gréine FV.

Tugtar láithreáin Natura 2000 ar SACanna agus SPAnna freisin agus le chéile tá siad mar chuid den líonra láithreán a bhfuil an tábhacht is mó bithéagsúlachta acu san AE. Rinneadh Scagadh Measúnachta Cuí chun tionchair fhéideartha na Straitéise seo ar láithreáin Natura 2000 a mheas. Ina theannta sin, rinneadh próiseas um Measúnú Comhshaoil Straitéiseach a rinne measúnú ar na tionchair bhithéagsúlachta féideartha níos leithne i ndáil leis an Straitéis seo.

Tionchair Tírdhreacha agus Amhairc

Úsáideadh an Measúnacht ar Nádúr an Tírdhreacha (LCA) atá in Imleabhar 7 de Réamh-Dhréachtphlean Forbartha Contae Loch Garman 2021-2027 chun an Straitéis seo a threorú. Aithníonn an LCA aonaid carachtar tírdhreacha ar aonaid iad a bhfuil tréithe agus gnéithe tírdhreacha comhchosúla acu le cáilíocht agus sláine tírdhreacha sainsiúil agus aonfhoirmeach. Sainaithnítear ceithre aonad carachtar tírdhreacha: Ardtailte, Ísealchríocha, Gleannta Abhann agus Cósta. Tá 'Tírdhreacha Sainsiúla' sna haonaid seo freisin. De ghnáth bíonn siad seo suite laistigh de na haonaid tírdhreacha ísealchríche agus cósta agus léiríonn siad na gnéithe sa tírdhreach agus sa mhuirdhreach a bhfuil an spéis agus an suntasacht amhairc is mó acu, agus dá bhrí sin bíonn siad níos íogaire d'fhorbairt i gcoitinne. Taispeántar na haonaid carachtar tírdhreacha agus na tírdhreacha sainsiúla ar an Léarscáil 4.

Ní cheadófar forbairtí FV gréine suite ar an talamh (feirmeacha gréine) sna tírdhreacha Ardtailte, Gleannta Abhann agus Cósta ná sna Tírdhreacha Sainsiúla. Breithneofar iarratais ar fhorbairt gréine FV i limistéar na hísealchríche faoi réir measúnaithe cás ar chás, lena n-áirítear measúnú ar thionchair charnacha ar an tírdhreach agus ag féachaint do na spriocanna a leagtar síos do thréimhse an phlean, na srianta agus na héascaitheoirí, agus na caighdeáin bhainistíochta forbartha a leagtar amach thíos.

Lonnaíochtaí

De ghnáth ní mheastar go bhfuil forbairtí gréine FV suite ar an talamh (feirmeacha gréine) ina n-úsáid éifeachtach talún laistigh de na ceantair thógtha i mbailte agus sráidbhailte agus ba cheart iad a sheachaint sna ceantair seo. Meastar go bhfuil íoschrios eisiaimh timpeall bailte agus sráidbhailte oiriúnach freisin chun ligean do

na lonnaíochtaí seo a leathnú amach anseo ar bhealach dlúth agus seicheamhach. Dá bhrí sin, cuireadh crios eisiaimh 1km i bhfeidhm timpeall na gceithre phríomhbhaile agus cuireadh crios eisiaimh de 250 méadar i bhfeidhm timpeall sráidbhailte. Níor áiríodh ach príomhbhailte, bailte móra agus lonnaíochtaí seirbhíse leibhéal 3 a bhí san OrdLathas Lonnaíochta sa Réamh-Dhréachtphlean Forbartha Contae³. Taispeántar na criosanna eisiaimh ar an Léarscáil5. Maidir le hiarratais ar fhorbairtí gréine FV suite ar an talamh gar do bhaile nó sráidbhaile, ba cheart na radharcanna ón lonnaíocht a mheas mar chuid den phróiseas dearaidh.

Limistéir le Breithniú

Tar éis anailís a dhéanamh ar na critéir thuas, i Léarscáil6 taispeántar an limistéar ina mbeidh feirmeacha gréine oscailte le breithniú faoi réir na spriocanna a leagfar síos do thréimhse an phlean, na srianta agus na héascaitheoirí agus na caighdeáin bhainistíochta forbartha a leagtar amach thíos.

4.2.3 Srianta agus Éascaitheoirí Eile

Láithreáin Oidhreacht Geolaíochta

Aithníonn ‘Oidhreacht Gheolaíochta Chontae Loch Garman - Iniúchadh de Láithreáin Gheolaíochta an Chontae do Chontae Loch Garman’ a d’fhoilsigh an GSI 42 láithreán a bhfuil tábhacht gheolaíoch agus gheomoirfeolaíoch acu sa Chontae. Aithnítear na láithreáin seo mar Láithreáin Gheolaíochta Contae agus tá siad cosanta faoi chuspóirí Phlean Forbartha an Chontae. Moladh cuid de na láithreáin seo a ainmniú mar NHanna agus meastar go bhfuil tábhacht náisiúnta ag baint leo mar na samplaí ionadaíocha is fearr d’fhoirmíochtaí nó gnéithe geolaíochta áirithe. Cé nach gcuireann siad cosc ar fhorbairt gréine FV, caithfear tionchar na bhfeirmeacha gréine ar shuímh den sórt sin a mheas go cúramach. Aithnítear Láithreáin Gheolaíochta an Chontae ar an Léarscáil7.

Bóithre móra agus Iarnróid

³Baineadh úsáid as an bplean forbartha agus teorainneacha an phlean ceantair áitiúil do Loch Garman, Inis Córthaidh, Ros Mhic Thriúin, an Guaire, Teach Munna, Cluain an Róistigh agus Baile na Cúirte agus Séipéal na hAbhann. I gcás gach lonnaíochta eile úsáideadh na Léarscáileanna Daonra do Cheantair Bheaga {SAPMAPanna} ón bPríomh-Oifig Staidrimh, seachas Droichead Eoin agus An Ghráinseach.

Tá an cumas ag feirmeacha gréine tionchair shuntasacha a chur ar úsáideoirí bóithre agus iarnróid i dtéarmaí tionchair amhairc agus loinnir agus dalladh. Ní mholtar fad socraithe sonraithe, ach déanfar tograí a mheas ar bhonn cás ar chás ag féachaint do shuíomh, leagan amach agus dearadh, an topagrafaíocht máguaird agus na tionchair fhéideartha ar úsáideoirí bóithre agus iarnróid. Beidh gá le measúnú loinnreach agus dalladh chun na tionchair ar úsáideoirí bóithre agus iarnróid a aithint.

Turasóireacht agus Áineas

Ní mór a bheith cúramach chun a chinntiú nach mbeidh tionchar diúltach ag forbairtí gréine FV ar nithe is mór díol spéise do thurasóirí agus do cheantair a bhfuil tóir orthu le haghaidh áineasa lasmuigh ar nós siúlóidí lúbtha. Ba chóir d'iarratasóirí réimsí den sórt sin a mheas ina gcuid measúnuithe amhairc agus loinnreach agus dalladh. Sa chás go moltar forbairt gréine FV in aice le ceart slí poiblí, moltar dearcadh tábhachtach nó suíomh eile a mbíonn baill den phobal i láthair ann, cláir faisnéise agus léirmhíniúcháin chun daoine a chur ar an eolas faoin tionscadal.

Seandálaíocht

Go ginearálta, tá na tionchair seandálaíochta a bhaineann le forbairtí gréine FV sainsiúil don láithreán. Mar sin féin, tá braislí suntasacha de shuíomhanna seandálaíochta nó tírdhreacha seandálaíochta sa chontae, go háirithe i ndeisceart an chontae agus timpeall ar bhailte stairiúla. Ina theannta sin, tá roinnt láithreán agus séadchomharthaí faoi úinéireacht phoiblí nó faoi chaomhnóireacht a léiríonn acmhainn turasóireachta reatha nó amach anseo. Cé nach gcuireann siad cosc ar fhorbairtí gréine FV, ba cheart tionchar na bhfeirmeacha gréine ar shuíomh den sórt sin agus ar thírdhreacha seandálaíochta a mheas go cúramach.

Struchtúir Chosanta

Beidh sé tábhachtach go ndéanfar tionchair na bhforbairtí gréine gréine FV atá beartaithe ar struchtúir den sórt sin a mheas ag céim an iarratais phleanála. D'fhéadfadh sé go n-áireofaí le hiarratais áirithe measúnú ar thionchair na forbartha beartaithe ar oidhreacht ailtireachta. Ba cheart go ndéanfadh ailtire caomhnaithe atá cáilithe go cuí measúnuithe agus moltar teagmháil a dhéanamh leis an Údarás

Pleanála ag céim an réamhphleanála chun a fháil amach an bhfuil gá le measúnú den sórt sin.

Cailliúint talún talmhaíochta

Tá sé tábhachtach nach mbeidh aon chaillteanas suntasach de thalamh talmhaíochta ar bhonn fadtéarmach mar thoradh ar fheirmeacha gréine ar scála mór a chur ar an talamh. Maidir leis seo, ba cheart forbairtí beartaithe a dhearadh chun a bheith sealadach, ionas go mbeifear iad a bhaint agus go mbeidís 'inchúlaithe'. Go ginearálta, ba cheart painéil ghréine a dhaingniú leis an talamh le chairn cruach-tiomáinte a bhfuil suaitheadh ithreach teoranta acu agus, nuair is iomchuí, ba cheart an féarach idir mhodúil a choinneáil le haghaidh féaraigh ag caoirigh nó ainmhithe beaga eile le linn chéim oibríochta na forbartha. Ba chóir a bheith cúramach chun comhbhrú na hithreach ar an láithreán a sheachaint agus níor cheart go mbeadh mórán cur isteach ar theorainneacha páirce.

Bithéagsúlacht

Sa chás nach bhfuil sé praiticiúil ligean d'fhéarach beostoc faoi phainéil, ba cheart machnamh a dhéanamh ar chur bláthanna fiáine agus coimeád beacha. Ina theannta sin, ba cheart na fáлта sceach agus na crainn uile atá ann a choinneáil, ach amháin nuair a bhíonn gá leis an rochtain a bhaint, agus ba cheart don fhorbróir smaoineamh ar dheiseanna chun bainistíocht fheabhsaithe a sholáthar ar ghnéithe agus ghnáthóga tírdhreacha nuair is cuí. Chun críocha gnáthóg a chruthú, beidh sé ina riachtanas freisin go ndéanfar speicis dhúchasacha coillearnaí a phlandáil i 15% d'achar láithreán gach feirme gréine nua ceadaithe de réir phrionsabail na Scéime Bunaíochta Coillearnaí Dúchasaí (féach caighdeán bhainistíochta forbartha thíos).

Tionchair Charnacha

Ní mór tionchair charnacha a mheas ag céim an iarratais agus, dá bhrí sin, ba cheart go mbeadh measúnuithe tionchair amhairc san áireamh in iarratais phleanála a shainaithníonn feirmeacha gréine eile atá ann cheana agus atá ceadaithe sa cheantar, chomh maith leo siúd ar cuireadh iarratais phleanála isteach ina leith. Ba cheart go dtabharfadh measúnú loinnreach agus daladh aghaidh ar thionchair

charnacha ar áiteanna cónaithe in aice láimhe, chomh maith le húsáideoirí bóithre agus iarnróid.

4.3.4 Cuspóir

ES01: Chun forbairt d'fhorbairtí gréine FV sa limistéar a éascú atá oscailte lena mbreithniú mar a thaispeántar ar Léarscáil 6 faoi réir na sprice fuinnimh in-athnuaite atá leagtha síos don Chontae, agus faoi réir pleanála ceart agus forbartha inbhuanaithe an cheantair agus na caighdeáin Bainistíochta Forbartha atá leagtha amach thíos.

ES02: Breithniú a dhéanamh ar iarratais ar fhorbairtí gréine pobalbhunaithe ar scála iomchuí faoi réir gnáthchritéar pleanála agus comhshaoil. Is é beartas na Comhairle tacú le tograí fuinnimh in-athnuaite agus iad a éascú a thugann sochar díreach socheacnamaíoch don phobal áitiúil. Rachaidh an Chomhairle i dteagmháil le pobail áitiúla agus le páirtithe leasmhara i bhfuinneamh agus spreagfaidh sí forbróirí chun oibriú le pobail áitiúla chun a fháil amach conas is féidir leo infheistíocht a dhéanamh i bhforbairt shuntasach fuinnimh in-athnuaite / leas a bhaint as. *

* D'fhonn spriocanna fuinnimh in-athnuaite 2030 agus an leibhéal riachtanach astuithe a laghdú, tá sprioc i bPlean Gníomhaíochta Aeráide 2019 chun 15% den éileamh leictreachais a chomhlíonadh ag foinsí in-athnuaite atá ar conradh faoi Chomhaontuithe Ceannaigh Cumhachta Corparáidí (CCCanna). Ligeann CCCanna Corparáideacha do chorparáidí praghas seasta fuinnimh a ghlasáil, ag fáil réidh le nochtadh do phraghsanna fuinnimh so-ghalaithe.

Éilíonn Plean Gníomhaíochta Aeráide 2019 freisin go n-oibreoidh Soláthraithe Fuinnimh Oibleagáidí níos dlúithe leis an bpobal agus leis an bhfiontar chun gnóthachan pobail níos leithne a chinntiú. Cuimseoidh an chéad cheant STLI a bhfuiltear ag súil go n-osclófar é d'iarratais faoi lár 2020, sraith beart maidir le rannpháirtíocht an phobail.

4.2.5 Caighdeáin Bhainistíochta Forbartha

d'Fheirmeacha Gréine

Ba chóir go mbeadh na rudaí seo a leanas in éineacht le hiarratais ar fhorbairtí feirme gréine:

- Tuairisc ar an tionscadal lena n-áirítear an modh tógála. Ba cheart bunsráitheanna tiomáinte nó scríú carn a úsáid nuair is féidir chun a chinntiú nach gcaillfear talamh talmhaíochta ar bhonn fadtéarmach.
- Léiriú ar chumas giniúna na forbartha beartaithe.
- Fráma ama chun an tionscadal a chur i gcrích agus a choimisiúnú agus saolré ionchasach na forbartha beartaithe.
- Sonraí a thaispeánann méid aon oibreacha leibhéalta láithreáin atá beartaithe.
- Suíomh agus dearadh caibinéid / foirgneamh (i) chun inbhéartóirí, claochladáin, lascthrealamh/fostáisiúin agus páirteanna breise a stóráil.
- Suíomh na gcábalaí ar an láthair (le bheith faoi thalamh).
- Sonraí faoin nasc eangaí atá beartaithe.

Suímh Fhorbairtí Nua

- De ghnáth, ba cheart go mbeadh feirmeacha gréine FV suite ar fhánaí íochtaracha nó laistigh d'fhillteacha i dtírdhreacha ísealchríocha droimneach nó ar shuíomhanna ardchlár, agus i dtírdhreacha a bhfuil tuiscint imfhálaithe orthu.
- Ba chóir go leanfadh leagan amach agus dearadh na scéimeanna comhrianta agus patrúin imfhálaithe an tírdhreacha - ba cheart suiteáil painéal / eagair atá i bhfad ón gcuid eile den ghrúpa a sheachaint.
- Ba chóir go mbeadh an láithreán dlúth agus gan a bheith ilroinnte thar ghabháltas mór talún.
- Ba chóir caibinéid nó foirgnimh a shuíomh go cúramach agus go hiondúil ba cheart dóibh láithreacha ard nó nochta a sheachaint - ba cheart úsáid a bhaint as fásra atá ann cheana féin agus a tharlaíonn go háitiúil chun gnéithe den sórt sin a scagadh nuair is féidir.

- Ba chóir inbhéartóirí a chur i bhfoirgnimh atá ann cheana nuair is féidir, go háirithe nuair atá siad dúchasach agus suite gar don láithreán.
- Ba cheart rianta rochtana a choinneáil chomh híseal agus is féidir.

Loinnir agus Dalladh

Tá an cumas ag loinnir agus dalladh tionchar a imirt ar thaitneamhacht na gcónaitheoirí in aice láimhe, úsáideoirí bóithre agus iarnróid agus ar eitlíocht. Ba chóir go mbeadh measúnú loinnreach agus dalladh ag gabháil le gach iarratas ar fheirmeacha gréine agus ba chóir go mbeadh an méid seo a leanas ann:

- Cur síos ar mhéid na n-éifeachtaí ar theaghaisí in aice láimhe agus ar iarnród / bóithre.
- Measúnú ar na tionchair charnacha le feirmeacha gréine atá ann cheana agus atá ceadaithe, chomh maith le hiarratais phleanála eile a taisceadh leis an gComhairle nó leis an mBord Pleanála, agus struchtúir / gnéithe tírdhreacha eile de réir mar is cuí.
- Laistigh de gha 15km d'aerfoirt, ba cheart don Mheasúnú Loinnreach agus Dalladh machnamh a dhéanamh ar loinnir agus dalladh féideartha i dtreo gabhdóirí eitlíochta atá ann cheana agus atá beartaithe lena n-áirítear: i) conair eitilte isteach chuig rúidbhealaí agus ii) túir rialaithe aerthrachta. Tarchuirfear aon iarratais laistigh de 15km d'Aerfort Phort Láirge chuig Údarás Eitlíochta na hÉireann le trácht a dhéanamh orthu.
- Ba cheart an fhéidearthacht go mbeadh cáilíocht fhrithchaiteach chomhcheangailte ag painéil, frámaí agus tacaí FV. Ba cheart go ndéanadh an measúnú seo machnamh ar acmhainn fhrithchaiteach dhóchúil na n-ábhar go léir a úsáidtear i dtógáil na feirme gréine.

Measúnú Tionchair Amhairc

Ba chóir go mbeadh Measúnú Tionchair Amhairc ag gabháil le gach iarratas ar fheirmeacha gréine a shainaitheann agus a chuireann síos ar éifeachtaí dóchúla an togra, ag aithint méid an athraithe mar dhiall ó dhálaí bunlíne . Ba chóir go mbeadh an méid seo a leanas san áireamh sa mheasúnú:

- Ba cheart crios infheictheachta teoiriciúil (CIT) a ullmhú chun an limistéar ar féidir painéil ghréine a fheiceáil os a chionn.

- Ba cheart dearcaí measúnaithe ionadaíocha a aithint agus a phlé leis an údarás pleanála ábhartha agus le páirtithe leasmhara eile nuair is ábhartha. Athróidh líon na dtuairimí a theastaíonn de réir shuíomh agus scála an togra. Ba cheart tosaíocht a thabhairt do radhairc ó áiteanna íogaire (m.sh. ceantair chónaithe, ceantair a bhfuil tóir ag cuairteoirí orthu nó ceantair a úsáidtear le haghaidh áineasa lasmuigh) agus radhairc ó áiteanna ardaithe.
- Ba cheart fótamontáisí a áireamh ó gach amharcphointe a thaispeánann an fhorbairt a bheartaítear le agus gan aon phlandáil fálaithe atá beartaithe.
- Measúnú ar thionchair charnacha amhairc na forbartha beartaithe i dteannta le feirmeacha gréine agus struchtúir eile a cheadaítear sa cheantar, chomh maith le hiarratais phleanála eile a taisceadh leis an gComhairle nó leis an mBord Pleanála.

Tírdhreachadh

- Beidh plean tírdhreachaithe mionsonraithe ag gabháil le gach iarratas ar fheirmeacha gréine.
- Níor cheart aon ghnáthóg ardluacha (crainn agus fálta sceach) a chailleadh mar thoradh ar an bhforbairt atá beartaithe agus ba cheart don fhorbróir smaoineamh ar dheiseanna chun bainistíocht fheabhsaithe a sholáthar ar ghnéithe agus ar ghnáthóga tírdhreacha nuair is cuí. Ba cheart crainn agus fálta a chosaint le linn na tógála.
- Beidh forbairt scagtha tábhachtach - áfach, níor cheart ligean d'fhálta sceach fás níos airde a úsáid ach sa chás go n-oireann sé do charachtar tírdhreacha áitiúil, go n-athbhunaíonn sé cleachtais bhainistíochta thraidisiúnta, nach dtagann meath ar an bhfál agus nach dtugann sé scáthú míréasúnta ar phainéil.

Trácht

Breithneofar oiriúnacht an ghréasáin bóithre chun freastal ar ghluaiseachtaí tráchta a ghineann an fhorbairt a bheartaítear le linn na gcéimeanna tógála agus oibríochta agus measúnú á dhéanamh ar iarratais phleanála. Ba chóir go mbeadh an méid seo a leanas san áireamh san iarratas:

- Measúnacht Tionchair Tráchta ina n-aithnítear líon agus cineál na ngluaiseachtaí tráchta chuig an láithreán agus uaidh agus an bealach tarlaithe atá beartaithe.
- Ní mór línte radhairc leordhóthanacha a thaispeáint ag an mbealach isteach chuig an láithreán.
- Teastóidh Plean Bainistíochta Tógála Tráchta sula dtosófar ar an bhforbairt.

Torann

Ba cheart an fhorbairt a dhearadh chun a chinntiú go seachnófar aon drochthionchar suntasach ar thaitneamhacht chónaithe a eascróidh as torann ón bhforbairt a bheartaítear trí threalamh astaithe torainn a lonnú ó ghabhdóirí atá íogair ó thaobh torainn, agus trí bhearta ábhartha eile a ghlacadh, ar nós trealamh astaithe torainn tithíochta in iatáin fuaimiúla.

Slándáil

- Ba chóir go mbeadh fálú mar chuid den mheasúnú amhairc agus ba chóir go mbeadh pasanna mamaigh ann nuair is cuí.
- Sa chás go moltar CCTV beidh ceamaraí dírithe ar an láithreán chun an tionchar ar theaghaisí comharsanacha a sheachaint.
- Níor cheart go mbeadh tionchar ag aon soilsiú beartaithe ar thaitneamhacht chónaithe ná ar éiceolaíocht an cheantair.

Tionchar ar Thalamh Talmhaíochta

Ba cheart go n-áireofaí san iarratas measúnú ar thionchar na forbartha beartaithe ar ghníomhaíochtaí talmhaíochta eg méid an suaitheadh ar an talamh, oibreacha athchóirithe agus bainistíocht fásra faoi phainéil agus an tionchar ar sholáthar talún feirmeoireachta an cheantair áitiúil. Níor cheart go mbeadh caillteanas míchuí talún talmhaíochta táirgiúil mar thoradh ar fhorbairt. Spreagfar féarach faoi phainéil nuair is féidir agus nuair nach bhfuil sé sin indéanta, ba cheart machnamh a dhéanamh ar bláthanna fiáine a chur agus ar bheachaireacht.

Bithéagsúlacht

- Ba cheart go mbeadh measúnú éiceolaíoch ar an láithreán a dhéanann duine cáilithe oiriúnach in éineacht leis an iarratas. Ba cheart go n-aithneodh an measúnú éiceolaíoch aon tionchar dóchúil a bheadh ag an bhforbairt bheartaithe ar éiceolaíocht an cheantair agus aon bhearta maolaithe beartaithe chun aon tionchair dhiúltacha a laghdú nó a fhritháireamh.
- Ba cheart limistéir neadaithe a sheachaint agus ní mholtar an fál sceach agus na crainn atá ann a bhaint ach amháin nuair is gá sin le haghaidh rochtain a éascú.
- Ba chóir go gcuimseodh fálú slándála imlíne pasanna mamaigh nuair is cuí.
- Ba cheart go mbeadh bearta san áireamh san iarratas chun speicis ionracha a chóireáil agus/nó a dtraslonnú a sheachaint.
- Sa chás nach bhfuil sé praiticiúil ligean d'fhéarach beostoc faoi phainéil, ba cheart machnamh a dhéanamh ar chur bláthanna fiáine agus beachaireacht.
- Cuirfear tograí isteach chun 15% ar a laghad de limistéar láithreán na feirme gréine a phlandáil le speicis dhúchasacha coillearnaí, de réir phrionsabail na Scéime Bunaíochta Coillearnaí Dúchasaí. Áireofar sna tograí mionsonraí faoin meascán speiceas agus patrún plandála (ag féachaint do shuíomh an láithreáin, cineál ithrigh, srl). Ba cheart go léireodh na tograí an méid seo a leanas freisin:
 - Ba cheart go gcomhlíonfadh bunú coillearnaí dúchasaí nua reachtaíocht náisiúnta, treoirlínte oibríochta agus comhshaoil.
 - Caithfidh an scéim phlandála um choillearnach dúchasach na caighdeáin fhoraoiseachta iomlána a chomhlíonadh.
 - Caithfidh gach láithreán a bheith in ann tacú le fás bríomhar agus forbairt fhadtéarmach inbhuanaithe den chineál / na cineálacha coillearnaí dúchasaí is iomchuí a shainaithnítear don láithreán. Ní mór na riachtanais seo a bhaint amach gan gá le hionchur leasacháin (cé is moite d'iarratas láimhe aon uaire ag an mbunaíocht, chun an fás tosaigh a threisiú).
 - Ba cheart go mbeadh an dlús agus an spásáil phlandála chaighdeánach de réir chaighdeáin na Scéime Bunaíochta Coillearnaí Dúchasach, is é sin 3,300 crann / ha agus 2.0 m x 1.5 m, ach amháin

GPC8 Alder, ina bhfuil na comh-speicis go léir le plandáil ag 2,500 crann / ha agus spásáil de 2.0 mx 2.0 m.

- Ní mór athghiniúint nádúrtha speiceas neamhdhúchasach a rialú.
- Ba chóir Plean Bainistíochta Foraoiseachta a áireamh ar feadh shaolré an cheada.
- Féadfaidh suas le 15% Limistéir Feabhsúcháin Bithéagsúlachta (LFBanna) a bheith i ngach láithreán den Scéim um Bhunú Coillearnaí Dúchasaí. Mar atá leagtha amach sna Treoirínte Bithéagsúlachta Foraoise, cuimsíonn LFBanna gnáthóga atá ann cheana atá aitheanta go sonrach lena gcoinneáil. Léiríonn gnáthóga den sórt sin 'teophointí' bithéagsúlachta ar an láithreán, agus tá siad le coinneáil agus le cosaint le linn plandála agus bainistíochta na coillearnaí. Is féidir le gnáthóga oiriúnacha droichid agus dúisirí bochta nó féarach atá saibhir ó thaobh speicis a áireamh, gnéithe líneacha cosúil le fálta sceach, ballaí cloiche nó sean-díoga draenála, agus gnéithe pointe mar sheanchrainn aonair, stoic tite nó brocacha broic. Agus LFBanna á n-aithint, caithfidh an Foraoiseoir tosaíocht a thabhairt do cheantair agus do ghnéithe a bhfuil luach éiceolaíoch ag baint leo, m.sh féarach atá saibhir ó thaobh speicis de.
- Is é 20 m 'crann go crann' an meán-leithead is lú atá inghlactha (i.e. gan spásanna oscailte ar nós criosanna maolánacha uisceacha, bacanna bóithre poiblí agus criosanna eisiaimh seandálaíochta a áireamh.
- Beidh gníomhaíochtaí coillearnaí, lena n-áirítear crainn a stoitheadh agus a leagan faoi réir fhorálacha an Achta Foraoiseachta, 1946, arna leasú.

Draenáil

- Baileofar uisce dromchla go cuí ar an láithreán chun sreabhadh ar an bóthar poiblí agus áitribh tadhla. Ba chóir sonraí dearaidh maidir le tanú uisce dromchla a chur isteach mar chuid d'aon iarratas pleanála.

- Ba cheart go mbeadh dromchla tréscailteach ag bóithre rochtana agus go gcuirfí siar cúig mhéadar ar a laghad ó na díoga draenála teorann atá ann cheana chun dríodrú sruthchúrsaí in aice láimhe a sheachaint.
- Ba chóir lintéir phíopaí a shuiteáil nuair is cuí feadh an rian rochtana beartaithe chun a chinntiú nach gcuirfear isteach ar an sreabhadh uisce dromchla atá ann. I bhfianaise nádúr sealadach na bhforbairtí gréine FV, ba cheart tóchar na ndíoga sruthchúrsa / draenála atá ann cheana a sheachaint.

Bainistíocht Tuilte

Tabharfaidh an Chomhairle aird ar an gCóras Pleanála agus ar Threoirlínte um Bainistíocht Riosca Tuilte d'Údaráis Áitiúla (RCORÁ agus OOP 2009) agus iarratais phleanála á meas aici. I measc na bpríomhriachtanas maidir le forbairt a bhainistiú i gceantair atá i mbaol tuile tá an méid seo a leanas:

- Beidh Measúnuithe Riosca Tuilte sainiúil don láithreán agus mionsonraithe go cuí ag teastáil ó gach togra forbartha laistigh de limistéir atá i mbaol measartha nó ard ó thuilte.
- Éileoidh gach togra forbartha laistigh de limistéir atá i mbaol measartha nó ard de thuilte nó má ionchorpraítear iad an Tástáil Fírinne Bainistíochta Forbartha a chur i bhfeidhm de réir an Chórais Phleanála agus na dTreoirlínte um Bainistíocht Riosca Tuilte d'Údaráis Phleanála (RCORÁ agus OOP, 2009).
- Léireoidh aon togra a mheastar a bheith inghlactha i bprionsabal úsáid an chur chuige seicheamhach chun leagan amach an láithreáin agus dearadh na forbartha a threorú. Léireoidh tograí freisin gur féidir bearta maolaithe agus bainistíochta a chur i bhfeidhm agus nach méadóidh an fhorbairt an riosca tuile in áiteanna eile.

Oidhreacht Ailtireachta

D'fhéadfadh go mbeadh gá le hiarratais áirithe chun measúnú a dhéanamh ar thionchair na forbartha beartaithe ar charachtar ailtireachta, go háirithe i gcomharsanacht struchtúir chosanta. Ba cheart go ndéanfaidh ailtire caomhnaithe atá cáilithe go cuí measúnuithe agus moltar duit dul i dteagmháil leis an Údarás Pleanála ag céim an réamhphleanála chun a fháil amach an bhfuil gá le measúnú den sórt sin.

Oidhreacht Seandálaíochta

Sa chás go bhfuil Séadchomhartha Taifeadta ar an suíomh nó go bhfuil suíomh an iarratais cóngarach do Shéadchomhartha Taifeadta, beidh measúnú seandálaíochta in éineacht leis an iarratas arna ullmhú ag seandálaí cáilithe go cuí ag tabhairt mionsonraí faoi thionchair na forbartha beartaithe ar an tseandálaíocht sa cheantar. Beidh gá le monatóireacht seandálaíochta le linn oibreacha tógála nuair is cuí.

Láithreáin Gheolaíochta an Chontae

Sa chás go bhfuil an t-iarratas suite laistigh de Láithreán Geolaíochta Contae nó go bhfuil cuid de laistigh de, beidh tuarascáil ag gabháil leis an iarratas a shonróidh tionchair na forbartha beartaithe ar an láithreán.

Comhairliúchán Pobail

Rachaidh forbróir tionscadail fuinnimh gréine FV i mbun comhairliúcháin ghníomhaigh agus idirphlé leis an bpobal áitiúil ag céim luath sa phróiseas pleanála agus caithfear é a thaispeáint san iarratas pleanála. I measc na modhanna comhairliúcháin tá ceardlanna, oícheanta oscailte poiblí, dáileadh bileoga faisnéise, cruinnithe / seimineáir le páirtithe leasmhara nó grúpaí fócais nó cineál eile comhairliúcháin a oireann don réimse a sainaitníodh agus do chéim an tionscadail.

Rachaidh an forbróir i gcomhairle go luath (sula gcuirfidh sé iarratas pleanála isteach) le cónaitheoirí áitiúla maidir leis na saincheistanna seo a leanas:

- Dearadh agus leagan amach na feirme gréine FV atá beartaithe
- Céimeanna éagsúla an tionscadail lena n-áirítear pleanáil, tógáil, coimisiúnú, oibriú agus díchoimisiúnú
- Amchlár tionscadail réamh-mheasta (lena n-áirítear aon taispeántais phoiblí)
- Anailís ar thorthaí maidir le loinnir agus dalladh
- Meastar go nginfear trácht le linn chéimeanna tógála agus oibríochta na forbartha agus na mbealaí atá beartaithe
- Bearta maolaithe a aithint

- Imlíne ar na buntáistí comhshaoil agus sóisialta a rachaidh an fhorbairt i bhfeidhm orthu go háitiúil agus go domhanda, lena n-áirítear aon ghnóthachan pleanála don phobal áitiúil.

Ullmhóidh an t-iarratasóir Tuarascáil Pobail agus cuirfear isteach í leis an iarratas pleanála ina sonrófar an chaoi a léiríonn an togra deiridh comhairliúchán pobail.

Leanfar leis an gcomhairliúchán le linn na gcéimeanna tógála, coimisiúnaithe, oibríochta agus díchoimisiúnaithe den fhorbairt. Ba cheart don fhorbróir duine a cheapadh ionas go mbeidh sé inrochtana ag an bpobal áitiúil le linn na gcéimeanna seo chun idirphlé agus cumarsáid a cheadú agus chun an pobal a choinneáil ar an eolas faoi dhul chun cinn an tionscadail.

Amscála

I gcás go gceadófar iarratais ar fhorbairt shealadach gréine PV, beidh toiliú pleanála teoranta de réir coinníll don tréimhse shealadach sin. Beidh cead pleanála teoranta do thréimhse cúig bliana, mura ndeonófar é le síneadh faid faoi Alt 42 den Acht um Pleanáil agus Forbairt 2000, (arna leasú). Beidh saolré na forbartha teoranta do 25 bliana ar a mhéad mar gheall ar nádúr sealadach na forbartha agus an meathlú a d'fhéadfadh a bheith ar an mbonneagar.

Díchoimisiúnú

Sa chás go dtugtar cead pleanála d'fhorbairt gréine FV, beidh Plean Bainistíochta Díchoimisiúnaithe ag teastáil sula ndéanfar an fhorbairt a dhíchoimisiúnú. Ba cheart go mbeadh sonraí sa Phlean maidir le hathchóiriú an láithreáin, athleibhéalú go comhrianta bunaidh agus úsáid talmhaíochta leanúnach.

Bannaí

Féadfaidh an Chomhairle a cheangal, mar choinníoll le cead pleanála, urrús airgeadais a thaisceadh chun a chinntiú go ndéantar an fhorbairt cheadaithe a chríochnú agus a chothabháil go sásúil go dtí go ndéanfar í a dhíchoimisiúnú agus a athchóiriú go cuí. Cinntídh an Chomhairle méid an urrúis. Coinneoidh an Chomhairle an t-urrús go dtí go mbeidh gach obair críochnaithe go sásúil de réir chaighdeáin

bheachta na Comhairle, nó go dtí go nglacfaidh an Chomhairle an fhorbairt i gceannas.

Measúnacht Chuí:

Cinntoidh an Chomhairle go mbeidh aon phlean nó tionscadal agus aon oibreacha gaolmhara, ina n-aonair nó i gcomhcheangal le pleananna nó tionscadail eile, faoi réir Scagadh Measúnachta Cuí lena chinntiú nach dócha go mbeidh aon éifeachtaí suntasacha dóchúla ar an sláine (arna shainiú ag an struchtúr agus an fheidhm) maidir le haon láithreá(i)n Natura 2000 agus go gcomhlíontar ceanglais Airteagal 6(3) agus 6(4) de Threoir Gnáthóg an AE go hiomlán.

Sa chás gur dóigh go mbeidh éifeacht shuntasach ag plean nó tionscadal ar láithreán Natura 2000 beidh sé faoi réir Measúnachta Cuí. Ní leanfar leis an bplean nó leis an tionscadal ach amháin tar éis a fhionnadh nach ndéanfaidh sé drochthionchar ar shláine an láithreáin nó má cheaptar nach bhfuil réitigh mhalartacha ann, meastar go bhfuil an plean/tionscadal riachtanach ar chúiseanna a bhaineann le leas an phobail a shárú, ar fad de réir forálacha airteagal 6(3) agus 6(4) de Threoir an AE maidir le Gnáthóga.

Measúnacht Tionchair Timpeallachta

Éileoidh an Chomhairle go ndéanfar Measúnacht Tionchair Timpeallachta (MTT) d'fhorbairt bheartaithe atá liostaithe i Sceideal 5 de na Rialacháin Pleanála agus Forbartha 2001 (arna leasú) nó forbairtí eile a mheasann sí bféadfadh éifeachtaí suntasacha comhshaoil a bheith acu. Déanfar an cinneadh i dtaobh an dóigh go mbeidh éifeachtaí suntasacha ag forbairt ar an gcomhshaol de réir na gcritéar atá leagtha amach i Sceideal 7 de na Rialacháin Pleanála agus Forbartha 2001 (arna leasú).

I gcás ina gceanglaítear ar MTT a dhéanamh, éileoidh an tÚdarás Pleanála Tuarascáil um Measúnú Tionchair Timpeallachta (TMTT) a chur isteach mar chuid den iarratas pleanála. Féadfaidh an t-iarratasóir a iarraidh ar an Údarás Pleanála tuairim i scríbhinn a thabhairt ar an bhfaisnéis atá le bheith san TMTT. Tabharfaidh

an tÚdarás Pleanála aird ar na Treoirlínte d'Údaráis Phleanála agus don Bhord Pleanála maidir le Measúnú Tionchair Timpeallachta a dhéanamh (RCPRÁ, 2013).

4.3 Gréine FV Suite ar an Díon

Deirtear i gCuid L de Rialacháin Foirgníochta na hÉireann go ndéanfar foirgneamh a dhearadh agus a thógáil chun teorainn a chur leis an méid fuinnimh a theastaíonn agus méid na n-astaíochtaí dé-ocsaíd charbóin (CO₂) lena oibriú a mhéid is indéanta go réasúnach. Forordaíonn ceanglais rialacháin foirgníochta d'áitribh nua freisin go soláthraíonn foinsí fuinnimh in-athnuaite cion réasúnta den ídiú fuinnimh chun feidhmíocht fuinnimh teaghaise a chomhlíonadh. Is féidir teicneolaíochtaí gréine a úsáid chun an rannchuidiú seo a chomhlíonadh.

Is gnách go mbíonn painéil ghréine suite ar dhíonta tithe nó déanmhas eile agus teastaíonn gné theas uathu le haghaidh gnóthachan gréine. Tá baint dhíreach ag an limistéar atá riachtanach do phainéil ghréine leis an méid gnóthachain fuinnimh atá á lorg. Leagtar amach sna Rialacháin Pleanála agus Forbartha 2001 (arna leasú) an limistéar spáis dín a mheastar a bheith díolmhaithe ó chead pleanála do struchtúir chónaithe, thionsclaíocha agus talmhaíochta.

De ghnáth bíonn spás mór díon ar fáil do shuíomhanna tionsclaíocha / tráchtála agus talmhaíochta chun teicneolaíocht gréine PV a ionchorprú. Tá acmhainneacht mhaith FV ag forbairtí oifige freisin toisc go bhfuil a n-éileamh leictreachais suntasach ar feadh na bliana (an samhradh san áireamh) agus toisc go bhfuil an t-éileamh is airde idir 9am agus 5pm. Mar sin tá an comhoiriúnú idir éileamh agus soláthar go maith.

Éascóidh an Chomhairle ionchorprú teicneolaíochtaí fuinnimh gréine i ndearadh struchtúir chónaithe, tráchtála, tionsclaíocha agus talmhaíochta nua / atá ann cheana féin, chomh maith le foirgnimh phoiblí agus foirgnimh phobail, áit a léirítear chun sástacht na Comhairle nach mbeidh aon drochthionchar suntasach a imirt ar an timpeallacht thógtha agus nádúrtha, ná ar charachtar amhairc an cheantair ná ar

thaitneamhacht chónaithe. Féadfaidh an Chomhairle a cheangal freisin painéil ghréine a shuiteáil i gcineálacha áirithe forbairtí.

4.3.1 Cuspóirí

ES03: Ionchorprú gréine teirmeach gréine nó gréine FV (nó micrea-theicneolaíocht oiriúnach in-athnuaite oiriúnach eile) a spreagadh i ndearadh gach forbairt nua, nó síneadh ar fhorbairt atá ann cheana.

ES04: Forbairtí gréine FV a éascú ar fhoirgnimh thionsclaíocha nó talmhaíochta atá ann cheana ar choinníoll nach mbeidh drochthionchar acu ar thaitneamhacht amhairc nó chónaithe.

ES05: Úsáid theicneolaíocht na gréine a chur chun cinn agus a éascú i bhfoirgnimh phoiblí agus i mbonneagar m.sh. soilse tráchta, soilse sráide agus comharthaíocht faisnéise bóthair.

Caibidil 5 - Fuinneamh Gaoithe ar an gCladach

5.1 Réamhrá

Tá ceann de na haeráidí is fabhraí in Éirinn maidir le leas a bhaint as fuinneamh gaoithe san Eoraip agus is í an teicneolaíocht seo an ranníocóir is mó le giniúint leictreachais in-athnuaite sa tír go dtí seo. Molann an Dréacht PNFA 2021-2030 go leanfaidh suiteálacha fuinnimh gaoithe ar tír mór (agus amach ón gcósta) ag méadú de réir na réamh-mheastacháin maidir le tomhaltas fuinnimh faoi 2030.

Mar chuid lárnach de Phlean Gníomhaíochta Aeráide 2019, tá tiomantas ann go gcomhlíonfaidh Éire a riachtanais sa todhchaí maidir le leictreachas in-athnuaite ar bhealach inbhuanaithe. Tá sé i gceist an spleáchas ar leictreachas in-athnuaite a mhéadú ó 30% go 70% faoi 2030 agus fuinneamh gaoithe ar tír mór ina phríomhchuid chun an sprioc seo a bhaint amach. Caithfear seachadadh fuinnimh gaoithe a chothromú freisin le tírdhreach Loch Garman a chosaint, lena n-áirítear an timpeallacht nádúrtha agus thógtha.

5.2 Fuinneamh Gaoithe Reatha Caibidil

Ullmhaíodh an Chaibidil um Fhuinneamh Gaoithe mar chuid de Phlean Forbartha Contae Loch Garman 2013-2019. Ullmhaíodh an Chaibidil ag féachaint do Threoirlínte Fuinnimh Gaoithe 2006 a bhí i bhfeidhm ag an am. Rinneadh athbhreithniú ar na treoirlínte seo agus bhí tréimhse comhairliúcháin phoiblí ann do na Dréacht-Treoirlínte Athbhreithnithe Fuinnimh Gaoithe de mhí na Nollag 2019. Mar theicneolaíocht chruthaithe agus éifeachtach ó thaobh costais, fanfaidh gaoth ar an gcladach mar chuid de phunann giniúna na hÉireann go dtí 2030 agus cuideoidh sí le rannchuidiú na hÉireann leis an sprioc cheangailteach fuinnimh in-athnuaite 2030 ar fud an AE a bhaint amach.

Tá sé ar intinn ag an gComhairle an chaibidil gaoithe a leasú chun athruithe ar na dréacht-treoirínte athbhreithnithe nua a chur san áireamh, lena n-áirítear leasuithe ar chaighdeáin bhainistíochta forbartha, agus comhsheasmhacht le Réamh-Dhréacht Phlean Forbartha Chontae Loch Garman 2021-2027 a chinntiú.

Is iad príomhghnéithe na n-athruithe seo:

- teorainn torainn níos déine a chur i bhfeidhm, i gcomhréir le caighdeáin torainn na hEagraíochta Domhanda Sláinte, i dteannta le córas láidir nua monatóireachta torainn, chun comhlíonadh le caighdeáin torainn a chinntiú;
- aisiompú taitneamhachta amhairc 4 huaire airde an tuirbín idir tuirbín gaoithe agus an mhaoín chónaithe is gaire, faoi réir íosfhad éigeantach de 500 méadar idir tuirbín gaoithe agus an mhaoín chónaithe is gaire;
- deireadh a chur le caochaíl scáileanna; agus
- tabhairt isteach oibleagáidí nua maidir le rannpháirtíocht le pobail áitiúla ag forbróirí feirmeacha gaoithe mar aon le bearta sochair pobail a sholáthar.

Arna ghlacadh, ceanglófar ar an Údarás Pleanála aird a thabhairt ar na treoirínte athbhreithnithe ar fhuinneamh gaoithe agus aon bheartas pleanála ar leith a chur i bhfeidhm agus a bpleananna forbartha á n-ullmhú nó athruithe ar phleananna forbartha.

Is iad seo a leanas príomhchuspóirí na Caibidle Gaoithe:

- Slándáil an tsoláthair fuinnimh a chinntiú trí thacú, i bprionsabal agus ag scálaí agus suíomhanna iomchuí, le forbairt acmhainní fuinnimh gaoithe sa chontae.
- Forbairt fuinneamh gaoithe agus foinsí fuinnimh in-athnuaite eile sa chontae a chur chun cinn chun spriocanna náisiúnta fuinnimh in-athnuaite

a bhaint amach (70% ar a laghad den ídiú leictreachais a sholáthar ó fhoinsí in-athnuaite faoi 2030).

- Cuir ar chumas Chontae Loch Garman na céimeanna tosaigh a dhéanamh i dtreo geilleagar ísealcharbóin faoi 2030 agus coibhéis 100% dá riachtanais leictreachais a ghiniúint ó fhuinneamh gaoithe.
- Ceantair straitéiseacha sa chontae a shainaithint le haghaidh forbairt fuinnimh gaoithe.
- Imscrúdú a dhéanamh ar na féidearthachtaí d'fhorbairtí fuinnimh gaoithe ar scála beag laistigh de cheantair uirbeacha agus thionsclaíocha, agus do thograí beaga pobalbhunaithe lasmuigh de na príomhlimistéir.
- A chinntiú go bhfuil táirgeadh fuinnimh gaoithe comhsheasmhach leis an reachtaíocht agus na spriocanna maidir le caomhnú an dúlra agus an chomhshaoil, lena n-áirítear caomhnú agus cosaint shuíomhanna ainmnithe agus beartaithe Natura 2000 agus Ceantair Oidhreachta Nádúrtha sa chontae agus in aice leis.
- A chinntiú go gcomhlíontar go hiomlán ceanglais Threoir an AE maidir le Gnáthóga (92/43/CEE) , go háirithe an gá le Measúnacht Chuí, de réir Rialacháin na gComhphobal Eorpach (Gnáthóga Nádúrtha) 1997 (IR Uimh. 94 de 1997) (arna leasú) , Rialacháin na gComhphobal Eorpach (Éin agus Gnáthóga Nádúrtha) 2011 (IR 477 de 2011) , Treoirlínte um Measúnacht Chuí (An Roinn Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil, 2009) agus an tAcht Pleanála agus Forbartha 2000 (arna leasú).
- A chinntiú go gcomhlíontar go hiomlán le riachtanais Threoir Straitéiseach an AE um Measúnacht Chomhshaoil (2001/42/CE), na Rialacháin um Pleanáil agus Forbairt (Measúnú Straitéiseach Comhshaoil) 2004 (IR Uimh. 436 de 2004) (arna leasaú) agus na Treoirlínte Straitéiseacha um Measúnacht Chomhshaoil (An Roinn Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil, 2004).

Taispeánann Léarscáil Uimh. 8 suíomh na bhfeirmeacha gaoithe suiteáilte i gContae Loch Garman, gan tuirbíní baile agus tionsclaíocha amháin a áireamh.

5.3 Modheolaíocht Fuinnimh Gaoithe

Réamhrá

Ullmhaíodh an Chaibidil um Fhuinneamh Gaoithe de réir Threoirlínte Forbartha Fuinnimh Gaoithe agus an dea-chleachtais. Cuimsíodh sa mhodheolaíocht anailís ar phríomhchritéir chomhshaoil, tírdhreacha, theicniúla agus eacnamaíocha. Úsáideadh GIS chun scrúdú a dhéanamh ar raon fachtóirí a bhaineann le forbairt fuinnimh gaoithe lena n-áirítear: acmhainneacht fuinnimh gaoithe (tríd an Atlas Luas Gaoithe), bonneagar eangaí, ainmniúcháin oidhreachta nádúrtha, lonnaíochtaí uirbeacha, íogaireacht tírdhreacha agus suíomh na bhfeirmeacha gaoithe atá ann cheana agus atá ceadaithe. Rinneadh gach ceann de na critéir seo a mhapáil agus a fhorleagan ar GIS d'fhonn na suíomhanna is oiriúnaí d'fhorbairt feirme gaoithe a chinneadh. Scrúdaíodh straitéisí na n-údarás tadhlaigh freisin chun comhsheasmhacht thar theorainneacha a chinntiú.

Acmhainn Ghaoithe

Úsáideadh Atlas Gaoithe Fuinneamh Inbhuanaithe Éireann (FIÉ) 2003 chun sonraí a bhaint as acmhainní gaoithe srianta do Chontae Loch Garman⁴. Soláthraíonn Atlas Gaoithe FIÉ faisnéis faoi luasanna gaoithe arna múnú ag airde 50 méadar, 75 méadar agus 100 méadar os cionn leibhéil na talún. Chun críocha na Straitéise seo, socraíodh luasanna gaoithe a úsáid ag 75 méadar os cionn leibhéil na talún toisc go léiríonn sé seo airde na dtuirbíní níos ísle

⁴ Sna léarscáileanna luais gaoithe, taispeántar srianta ceantair ina sáraíonn luas na gaoithe 7.5m in aghaidh an tsoicind agus ina meastar go bhfuil feirmeacha gaoithe ina n-acmhainn tráchtála inmharthana / indéanta tráchtála srianta ag teorainneacha fisiciúla lena n-áirítear aerfoirt, bóithre, lochanna, canálacha, iarnróid, bonneagar leictreach, agus lonnaíochtaí uirbeacha.

d'oibreoirí gaoithe tráchtála. Níor rinneadh anailís ach ar luasanna gaoithe os cionn 7.5 méadar in aghaidh an tsoicind, toisc gur measadh nach raibh luasanna gaoithe faoin leibhéal seo indéanta go tráchtála chun fuinneamh gaoithe a ghiniúint. Taispeántar na torthaí ar Léarscáil Uimh. 9.

Líonra Tarchurtha

An dara breithniú maidir le réimsí a aithint le haghaidh forbairt feirmeacha gaoithe ná rochtain agus gaireacht don líonra tarchurtha. I Léarscáil Uimh. 9, taispeántar an bonneagar tarchuir atá ann cheana i gContae Loch Garman. Mar riail ghinearálta, ní mór do na forbairtí fuinnimh gaoithe níos mó rochtain a fháil ar na línte cumhachta níos mó mar na línte 400kV nó 220kV. Is féidir le forbairtí fuinnimh gaoithe níos lú rochtain a fháil ar an líonra cumais níos lú mar 110kV nó 38kV. Mar sin féin, tagann cúinsí teicniúla éagsúla i bhfeidhm freisin maidir le rochtain a fháil ar an líonra tarchurtha.

Láithreáin Ainmnithe

Ar Léarscáil Uimh. 10, taispeántar láithreáin ainmnithe faoi reachtaíocht Eorpach agus náisiúnta maidir le cosaint na hoidhreachta nádúrtha lena n-áirítear gnáthóga agus speicis, flóra agus fána. Ina measc seo tá Limistéir Chaomhantais Speisialta (SAC), Limistéir Chaomhantais Speisialta iarrthóra (cSAC), Limistéir Chosanta Speisialta (SPA), Limistéir Oidhreachta Nádúrtha (NHA), Limistéir Oidhreachta Nádúrtha beartaithe (pNHA), Tearmainn Dúlra, Limistéir Diúilicíní Péarla agus Limistéir Sliogéisc. Tá na láithreáin ainmnithe eisiata ó na ceantair atá Inghlactha i bPrionsabal agus atá Oscailte le Breithniú .

Tugtar láithreáin Natura 2000 ar SACanna agus SPAnna freisin agus le chéile tá siad mar chuid den líonra láithreán a bhfuil an tábhacht is mó bithéagsúlachta acu san AE. Rinneadh Scagadh Measúnachta Cuí chun tionchair fhéideartha na Straitéise seo ar láithreáin Natura 2000 a mheas. Ina theannta sin, rinneadh

próiseas um Measúnú Comhshaoil Straitéiseach a rinne measúnú ar na tionchair bhithéagsúlachta féideartha níos leithne i ndáil leis an Straitéis seo.

Limistéir Chónaithe

Is contae tuaithe den chuid is mó atá i Loch Garman le patrún láidir bailte agus sráidbhailte neamhspleácha ceangailte leis an líonra bóithre náisiúnta agus réigiúnacha. Seachnaíonn na ceantair atá aitheanta le haghaidh forbairt fuinnimh gaoithe lonnaíochtaí níos mó ar nós Loch Garman, Inis Córthaidh, Ros Mhic Thriúin agus an Ghuaire. Ina theannta sin, cuireadh íoschrios eisiaimh de 1000 méadar i bhfeidhm ar na Bailte Dúiche agus na Sráidbhailte Láidra uile a shainaithnítear i Straitéis Lonnaíochta Phlean Forbartha Contae Loch Garman. Éascóidh na criosanna eisiaimh seo fás, forbairt agus infheistíocht leanúnach sna lonnaíochtaí atá ann cheana.

Tá daonra ard tuaithe i gContae Loch Garman. Úsáideadh geo-eolaire chun dlús na tithíochta in aghaidh an chiliméadair chearnaigh i ngach baile fearainn a aithint. Taispeántar na torthaí ar Léarscáil Uimh. 11. Rinneadh bailte fearainn a bhfuil dlús níos airde iontu a eisiaimh ó na ceantair atá Inghlactha i bPrionsabal agus atá Oscailte le Breithniú.

D'ainneoin limistéir atá Inghlactha i bPrionsabal agus atá Oscailte le Breithniú a shainaithint d'fhorbairt feirmeacha gaoithe, ar mhaithe le taitneamhacht chónaithe a chosaint, ní cheadófar tuirbíní gaoithe laistigh de 500 méadar ó aon teach cónaithe atá ann cheana nó atá ceadaithe. D'fhéadfadh go mbeadh achar níos mó ná 500 méadar ag teastáil ag brath ar airde na dtuirbíní atá beartaithe agus an poitéinseal atá ann torann agus caochaíl scáileanna a mhéadú. Ar an gcaoi chéanna, ní cheadófar tuirbíní laistigh de 250 méadar ó theorainn ghabháltas in aice láimhe, mura dtugtar toiliú i scríbhinn ón úinéir.

Feirmeacha Gaoithe Suiteáilte

Tugadh aird ar leith ar na feirmeacha gaoithe agus na hinfheistíochtaí oibríochta agus ceadaithe atá déanta ag forbróirí príobháideacha, an BSL agus EirGrid i dtéarmaí bóithre rochtana ar láithreáin, bonneagar tarchuir agus dáilte leictreachais agus fostáisiúin atá suite go cuí. Aithníonn an Chomhairle na deiseanna a eascraíonn as tuirbíní níos éifeachtaí a úsáid ar fheirmeacha gaoithe seanbhunaithe, toisc go ngineann siad táirgeacht fuinnimh i bhfad níos airde in aghaidh an tuirbín, agus ar an gcaoi sin an gá atá le tuirbíní breise a laghdú. Tá sé tábhachtach freisin grúpáil nó cnuasach tionscadal gaoithe atá cóngarach go leor ar láithreáin a bhfuil acmhainn oiriúnach acu chun an costas d'fhorbróirí agus do thomhaltóirí a laghdú. Cuireann forbairtí braisle dea-phleanáilte ar chumas forbróirí meánchostais nasc a bhaint amach agus costais agus amlínte seachadta bonneagair don Oibreoir Eangaí a laghdú.

Turasóireacht agus Áineas

Rinneadh machnamh freisin ar cheantair a bhfuil tábhacht shuntasach acu le haghaidh áineasa nó turasóireachta. Go háirithe, measadh go raibh ceantair bhunaithe turasóireachta agus áineasa ar nós na Staighrí Dubha, Sliabh Laighean, Leithinis Rinn Duáin agus ceantair chósta eile níos íogaire d'fhorbairtí feirmeacha gaoithe de bhua a n-ardluach radhairc, a bhfeidhmeanna áineasa / turasóireachta, ainmniú oidhreachta nádúrtha nó acmhainní seandálaíochta. Níl forbairtí feirmeacha gaoithe neamh-chomhoiriúnach le leasanna turasóireachta agus fóillíochta, ach caithfear a bheith cinnte nach mbeidh tionchar diúltach ag forbairtí feirmeacha gaoithe atá suite go neamhíogair ar acmhainneacht turasóireachta. Ní mór machnamh a dhéanamh freisin ar a mhéid is féidir freastal ar áiseanna agus taitneamhachtaí áineasa, ar nós siúlbealaí agus iad a éascú laistigh d'fhorbairtí fuinnimh gaoithe nó in aice leo.

Soghabháltacht i leith Tírdhreacha

Níl san fhána ach paraiméadar amháin maidir le ceantair a bhfuil soghabháltacht i leith sciortha talún iontu a shainaithint. Ina theannta sin, is féidir le tosca eile

cosúil le cineál ithreach (mianra nó móin), doimhneacht na hithreach, buncharraig, patrúin gné agus aimsire cur le soghabháltacht i leith sciorrtha talún. Chuathas i gcomhairle le Suirbhéireacht Gheolaíochta na hÉireann (GSI) le linn an Straitéis seo a ullmhú. Cuireadh in iúl gur chóir measúnú riosca um sciorradh talún a dhéanamh de réir láithreáin agus gur cheart go léireodh an beartas sin an tábhacht a bhaineann le samhaltú, measúnú riosca agus maolú leordhóthanach a dhéanamh ag céim an iarratais phleanála. Ceanglófar ar iarratais ar fhorbairtí feirmeacha gaoithe measúnú soghabháltacht i leith sciorrtha talún agus measúnú riosca lena chinntiú go sainaithnítear agus go dtabharfar aghaidh go cuí ar gach fachtóir a chuireann le héagobhsaíocht fána.

Seandálaíocht

De ghnáth, bíonn tionchair seandálaíochta a bhaineann le forbairtí feirmeacha gaoithe sainiúil don láithreán. Mar sin féin, tá braislí suntasacha de shuíomhanna seandálaíochta nó tírdhreacha seandálaíochta sa chontae, go háirithe i ndeisceart an chontae agus timpeall ar bhailte stairiúla. Ina theannta sin, tá roinnt láithreán agus séadchomharthaí faoi úinéireacht phoiblí nó faoi chaomhnóireacht a léiríonn acmhainn turasóireachta reatha nó amach anseo. Cé nach gcuireann siad cosc ar fhorbairt feirmeacha gaoithe, ba cheart tionchar amhairc na bhfeirmeacha gaoithe ar shuímh den sórt sin agus ar thírdhreacha seandálaíochta a mheas go cúramach.

Struchtúir Chosanta

Cé nár chuir suíomh na struchtúr cosanta bonn eolais faoi shainaithint limistéar le haghaidh forbairt feirmeacha gaoithe, beidh sé tábhachtach go ndéanfar tionchair na bhforbairtí beartaithe feirmeacha gaoithe ar struchtúir den sórt sin a mheas ag céim an iarratais phleanála. D'fhéadfadh sé go n-iarrfaí ar iarratais áirithe measúnacht ar thionchair na forbartha beartaithe ar charachtar ailtireachta. Ba cheart go ndéanfadh ailtire caomhnaithe atá cáilithe go cuí

measúnuithe agus moltar duit dul i dteagmháil leis an Údarás Pleanála ag céim an réamhphleanála chun a fháil amach an bhfuil gá le measúnú den sórt sin.

Láithreáin Gheolaíochta

Aithníonn 'Oidhreacht Gheolaíochta Chontae Loch Garman - Iniúchadh de Láithreáin Gheolaíochta an Chontae do Chontae Loch Garman' a d'fhoilsigh an GSI 42 láithreán a bhfuil tábhacht gheolaíoch agus gheomoirfeolaíoch acu sa Chontae. Aithnítear na suíomhanna seo mar Láithreáin Gheolaíochta Contae agus tá siad cosanta faoi chuspóirí Phlean Forbartha an Chontae de réir Léarscáil uimh. 7. Moladh cuid de na láithreáin seo a ainmniú mar NHanna agus meastar go bhfuil tábhacht náisiúnta ag baint leo mar na samplaí ionadaíocha is fearr d'fhoirmíochtaí nó gnéithe geolaíochta áirithe. Ba cheart tionchar na bhfeirmeacha gaoithe ar shuímh den sórt sin a mheas go cúramach.

Tionchair Tírdhreacha agus Amhairc

Úsáideadh an Measúnacht ar Nádúr an Tírdhreacha (MNT) chun an Straitéis seo a threorú. Aithníonn an MNT aonaid carachtar tírdhreacha ar aonaid iad a bhfuil tréithe agus gnéithe tírdhreacha comhchosúla acu le cáilíocht agus sláine tírdhreacha sainiúil agus aonfhoirmeach. Sainaithnítear ceithre aonad carachtar tírdhreacha: Ardtailte, Ísealchríocha, Gleannta Abhann agus Cósta. Tá 'Tírdhreacha Sainiúla' sna haonaid seo freisin. De ghnáth bíonn siad seo suite laistigh de na haonaid tírdhreacha ísealchríche agus cósta agus léiríonn siad na gnéithe sa tírdhreach agus sa mhuidhreach a bhfuil an spéis agus an suntasacht amhairc is mó acu, agus dá bhrí sin bíonn siad níos íogaire d'fhorbairt i gcoitinne. Taispeántar na haonaid carachtar tírdhreacha agus na tírdhreacha sainiúla ar Léarscáil Uimh. 12.

Úsáideadh na haonaid carachtar tírdhreacha mar bhunlíne chun acmhainn a mheas do cheantair chun freastal ar fhorbairt feirmeacha gaoithe agus scála na forbartha feirme gaoithe a d'fhéadfadh a bheith inghlactha laistigh de gach

aonad. Rinneadh gach aonad carachtar tírdhreacha a mheaitseáil le Cineál Nádúir Tírdhreacha (CNT) sna Treoirlínte um Fhorbairt Fuinnimh Gaoithe. Ar an mbealach seo, rinneadh measúnú ar chumas gach aonaid carachtar tírdhreacha i leith forbairt nua feirme gaoithe a ionsú. Taispeántar na torthaí i dTábla 7 thíos.

Tábla 7: Treoir Straitéiseach ar Acmhainn Tírdhreacha le haghaidh Forbairtí Fuinnimh Gaoithe i Limistéir de Nádúir Tírdhreacha

MNT	Saintréithe	Acmhainní Gaoithe agus Acmhainneacht Feirme Gaoithe	Cumas Tírdhreacha d'fhorbairt Feirme Gaoithe	MNTanna i dTreoirlínte 2006	Méid Cuí Feirmeacha Gaoithe
Ardtailte	Talmhaíocht de dhéine íseal agus tógáil stoic, plandálacha foraoiseachta buaircíneacha agus limistéir d'fhásra idirthréimhseach. Tá droch-dhraenáil, gaoth / báisteach níos airde, fásra teoranta agus úsáid talún mar thréith ag talamh níos airde. Tá talamh níos géire, iomairí agus spéirlínte ardaithe sa tírdhreach seo, atá feiceálach sa tírdhreach foriomlán agus atá níos íogaire d'fhorbairt i gcoitinne. Tá feirmeacha gaoithe a tógadh le déanaí ina ngnéithe den tírdhreach seo.	Acmhainn: Ard Ritheann líne 220kV tríd an gceantar seo / in aice leis Limistéir a bhfuil ardluas gaoithe acu Tá feirm ghaoithe Chaisleán Docrail (12 tuirbín) agus feirm ghaoithe Baile an Daingin (6 thuirbín) lonnaithe sa cheantar seo agus tugadh cead d'ocht bhfeirm ghaoithe eile.	Cumas teoranta chun tuilleadh forbartha a ionsú.	Monadh Sléibhe - d'fhéadfadh sé a bheith míchuí d'fhorbairt fuinnimh gaoithe ar chúiseanna oidhreachtá nádúrtha agus toisc go bhfuil cáilíocht radhairc neamhchoitianta ag cuid de na tírdhreacha seo agus / nó go dtacaíonn siad le cuid de na ceantair fhásacha dheireanacha de thírdhreacha atá réasúnta pristine, gan mhilleadh agus iargúlta.	Níl sé oiriúnach a thuilleadh - lonnaithe sa limistéar nach Ceadaítear de ghnáth.
Ísealchríocha	Tailte torthúla den chuid is mó le leibhéal níos airde de dhaonra agus dian-talmhaíochta. Tarlaíonn fána agus topagrafaíocht le trasdul	Acmhainn: Measartha go hArd Ritheann línte 220kV agus 110kV tríd an limistéar seo	Cumas ard lasmuigh de na criosanna eisiaimh le haghaidh lonnaíochtaí agus na n-ainmniúchán oidhreachtá nádúrtha. Chun tionchair	Talamh Feirme Cnocach agus Cothrom - cé nach gnách go mbíonn cineál talamh feirme cnocach agus	Tá deiseanna ann freastal ar fhorbairtí feirmeacha gaoithe sna ceantair chríosaithe faoi

MNT	Saintréithe	Acmhainní Gaoithe agus Acmhainneacht Feirme Gaoithe	Cumas Tírdhreacha d'fhorbairt Feirme Gaoithe	MNTanna i dTreoirilínte 2006	Méid Cuí Feirmeacha Gaoithe
	éadomhain / de réir a chéile. Radharcanna fairsinge thar pháirceanna móra. Líon na gcnoic feiceálacha a sholáthraíonn imfhálú agus 'poncaíocht' níos mó sa tírdhreach iomlán.	Luasanna gaoithe arda Tá feirm ghaoithe Bhaile Mhic lair (18 tuirbín) suite sa chuid theas den chríos seo.	díréireacha amhairc a sheachaint agus nádúr oscailte, cothrom agus rialta an tírdhreacha a mheas, ba cheart forbairtí feirmeacha gaoithe a theorannú do cheantair shonracha sa réigiún. Dá bhrí sin, ba cheart tionchair channacha amhairc a theorannú do na láithreacha sin agus a phurláin máguaird agus gan dul i gcion ar radhairc ar fud an chuid eile den Chontae.	cothrom an-íogair ó thaobh radharcra de, caithfear aird chuí a thabhairt ar thithe, ar fheirmeacha agus ar ionaid daonra.	réir leagan amach cúramach agus suíomh a bhaineann leas as scagadh topagrafach nuair is féidir.
Gleannta Abhann	Saintréithe cosúil leis na hÍsealchríocha ach tá cuma níos áille orthu mar gheall ar láithreach na n-aibhneacha agus na gnáthóga bruachánacha agus coillearnacha a ghabhann leo.	Acmhainn: Íseal Luasanna gaoithe níos lú ná 7.5m/s	Tá an cumas maidir le forbairt feirme gaoithe a ionsú sa limistéar seo íseal mar gheall ar luach radhairc agus ainmniúcháin oidhreacht nádúrtha.	Talamh Feirme Cnocach agus Cothrom	Ní Ceadáítear de ghnáth
Cósta	Is sainairíonna an cósta thoir ná cóstaí fada gaineamh nó scealla le tacaíocht ó aillte ísle agus córais dhumhcha gainimh. Tá níos mó ceann tíre agus bána níos lú sa chuid thuaidh den chósta thoir. Tá tránna fada agus córais dhumhcha ag an gcósta Theas le radhairc ar Oileáin an tSailte Mhoir agus Oileáin na gCaorach.	Acmhainn: Measartha go Íseal Luasanna gaoithe arda ach tá tromlach an tírdhreacha i bhfad ón eangach. Tá feirm ghaoithe Baile Uaitéir (21 tuirbín) agus feirm ghaoithe Cheann an Chairn (16 tuirbín) lonnaithe sa cheantar seo.	Cumas íseal mar gheall ar luach radhairc, turasóireachta agus áineasa an cheantair seo in éineacht le roinnt lonnaithe beaga, tiúchan ard de thithe aonuaire agus líon suntasach suíomhanna caomhnaithe dúlra. Mar gheall ar nádúr íseal an Chósta Theas, bheadh feirmeacha gaoithe le feiceáil ó i bhfad i gcéin.	Críos cósta	Ní Ceadáítear de ghnáth
Tírdhreacha Sainiúla	Cnoic agus lomairí - tugtar radhairc leathana ar fud an tírdhreacha máguaird. Dobharlaigh - cruthaítear tírdhreacha sainiúla leis na gnéithe uisce agus an talamh íseal go ginearálta ina bhfuil siad suite. Na hOileáin timpeall chósta theas Loch Garman - tírdhreacha suntasacha	Acmhainn: Íseal Luasanna gaoithe arda ach tá tromlach an tírdhreacha i bhfad ón eangach.	Cumas íseal mar gheall ar an luach radhairc, turasóireachta agus áineasa, leasanna geolaíochta, seandálaíochta nó caomhnaithe dúlra.	Talamh Feirme Cnocach agus Cothrom / Críos Cósta	Ní Ceadáítear de ghnáth

MNT	Saintréithe	Acmhainní Gaoithe agus Acmhainneacht Feirme Gaoithe	Cumas Tírdhreacha d'fhorbairt Feirme Gaoithe	MNTanna i dTreoirlínte 2006	Méid Cuí Feirmeacha Gaoithe
	iontu féin, chomh maith le poncaíocht agus fócas a sholáthar don mhuirdhreach. Ceann tíre Cósta - gnéithe suntasacha sa talamh cósta / muirdhreach. Leithinis Rinn Duáin - tréithe d'aillte ísle agus creagach go ginearálta. Tá tírdhreach saineiúil an-íseal ar thaobh theas an leithinis le ponc ag foirgnimh talmhaíochta agus cónaithe. Cnoca na Scríne - is ionann iad agus an deilt oighir ardaithe is mó in Éirinn agus san Eoraip b'fhéidir. Cruthaíonn slógaí i Loch Garman agus in Inis agus i mBaile Thaidhg tírdhreacha saineiúla ísle le díoga draenála díreacha agus limistéir bhogaigh, a cruthaíodh den chuid is mó le tionscadail mhíntíreithe talún sna 1800í.				

Chun tionchair charnacha féideartha a sheachaint, breithníodh na hainmniúcháin úsáide talún i gcontaetha tadhlaacha. Taispeánann Léarscáil Uimh. 13 na ceantair a sainaithníodh mar na láithreacha roghnaithe nó na ceantair is fearr atá le breithniú d'fhorbairt feirme gaoithe sna contaetha tadhlaacha. Tá ceantair shuntasacha in aice le teorainn Loch Garman i gcontaetha Chill Mhantáin agus Cheatharlach oscailte le breithniú ar fhorbairt feirmeacha gaoithe. Tháinig sé chun solais le linn ullmhú na Straitéise seo go dtagann dhá réimse a sainaithníodh mar Oscailte le Breithniú i Straitéis Fuinnimh Gaoithe Cheatharlach laistigh de Chontae Loch Garman. Chuir Comhairle Contae Loch Garman in iúl do Chomhairle Contae Cheatharlach faoin mbotún seo. Ní bhreithneofar go

fabhrach iarratais ar fhorbairt fuinnimh gaoithe sna ceantair seo faoi Chaibidil Fuinneamh Gaoithe Loch Garman.

Breithníodh bealaí radhairc agus radhairc chosanta ó na contaetha tadhlacha freisin. Aithnítear i Sceideal 10.15 de Phlean Forbartha Contae Chill Mhantáin 2016-2022 an t-ionchas ó Bhealach Holts an R748 ag an gCúil Rua i dtreo Cnoc na hEanaí agus Cruachán (Ionchas Uimh. 52) mar ionchas ar luach taitneamhachta speisialta. Aithnítear Bealach Chluain na nGall Thuaidh L2021-97 (Bealach Scéimhe Uimh. 1), ina bhfuil an Ghleann i dtreo Ardtailte Loch Garman, mar bhealach scéimhe i bPlean Forbartha Contae Cheatharlach 2015-2021.

Breithniú eile i dtéarmaí tionchair amhairc is ea suíomh na bhforbairtí feirme gaoithe atá ann cheana agus atá ceadaithe sna contaetha tadhlacha. Taispeánann Léarscáil Uimh. 8 suíomh na bhforbairtí feirme gaoithe suiteáilte i gContae Loch Garman agus i gcontaetha tadhlacha suas le 15km ó theorainn an chontae.⁵ Rinneadh anailís limistéar léargais ar roinnt de na feirmeacha gaoithe seo. Is éard atá i limistéar léargais ná limistéar atá infheicthe ó shuíomh ar leith bunaithe ar luachanna ingearchló samhail ingearchló digiteach (SID). Cé gur treoir úsáideach iad na limistéar léargais seo, ní chuireann siad san áireamh an scagadh a thairgeann fásra nó foirgnimh agus mar sin níor cheart iad a mheas deifnídeach agus ní ghlacann siad ionad samhaltú níos mionsonraithe atá riachtanach d'fhorbairtí feirmeacha gaoithe atá sainsiúil don láithreán.

⁵Nuair a bhí an Plean á ullmhú níorbh fhéidir feirmeacha gaoithe atá ann cheana agus atá ceadaithe i gContae Cheatharlach a mhapáil

5.4 An chaoi ar chuir an ÚFI an Chaibidil um Fhuinneamh Gaoithe ar an eolas

Rinneadh ÚFI de Phlean Forbartha Contae Loch Garman 2013-2019 agus chuir sé an Straitéis Fuinnimh Gaoithe ar an eolas. Le linn chéim scóipe an ÚFI, aithníodh go bhféadfadh an Straitéis Fuinnimh Gaoithe tionchar suntasach a imirt ar an gcomhshaol, go háirithe ar leasanna an tírdhreacha agus an chaomhnaithe dúlra. Chuidigh an ÚFI le limistéir a shainiú d'fhorbairt fuinnimh gaoithe agus chinntigh sé go seachnófaí acmhainní comhshaoil an-íogair nó go ndíreofaí agus go gcuirfí béim ar thionchair dhiúltacha fhéideartha trí bhearta maolaithe. Seachnaíodh suíomhanna ainmnithe tríd iad a eisiáimh ó na ceantair Inghlactha i bPrionsabal agus Oscailte le Breithniú. Cuireadh Ceantair Nádúir Tírdhreacha as an áireamh freisin nuair a measadh go raibh siad íogair d'fhorbairt feirmeacha gaoithe.

Níorbh fhéidir Séadchomharthaí Taifeadta a sheachaint mar gheall ar an líon mór suíomhanna a bhí scaipthe ar fud an Chontae. Ar an gcaoi chéanna, níorbh fhéidir gach limistéar pórúcháin, tailte fara agus cosáin eitle do speicis éan cosanta a sheachaint toisc nach raibh sonraí mionsonraithe ar fáil nuair a bhí an Straitéis seo á hullmhú. Dá bhrí sin, ionchorpraíodh bearta sna caighdeáin bhainistíochta forbartha atá sa chéad chuid eile chun drochthionchar féideartha fhorbairt feirmeacha gaoithe ar oidhreacht seandálaíochta agus tionchair fhéideartha ar éin a mhaolú i dtéarmaí imbhualadh, suaitheadh agus aon tionchair eile ar an gcomhshaol.

Rinneadh an Straitéis Fuinnimh a mheas freisin mar chuid de Réamh-Dréachtphlean Forbartha Contae Chontae Loch Garman 2021-2027 agus cuireadh bearta maolaithe san áireamh nuair is iomchuí. Tá an SEA le fáil in Imleabhar 12.

5.5 Limistéir Forbartha d'Fheirmeacha Gaoithe

Réamhrá

Aithníonn an chuid seo ceantair straitéiseacha sa chontae ina mbíonn forbairtí fuinnimh gaoithe inghlactha go ginearálta, oscailte lena mbreithniú nó nach mbíonn incheadaithe de ghnáth. Aithníodh na réimsí seo bunaithe ar an modheolaíocht atá i Mír 5.3 agus tá siad curtha ar an eolas ag an ÚFI agus próisis an Mheasúnachta Chuí. Ba chóir a thabhairt faoi deara go mbeidh gach togra maidir le forbairt feirmeacha gaoithe faoi réir na gcaighdeán bainistíochta forbartha atá leagtha amach i Mír 5.7 den Chaibidil seo lena n-áirítear, nuair is gá, Measúnú Tionchair Timpeallachta agus Measúnacht Chuí. Is gné ríthábhachtach í acmhainn gaoithe i bhfeidhmíocht tuirbín a theilgean ag láithreán ar leith. Tá sé de fhreagracht ar an bhforbróir iad féin a shásamh go mbeidh an fhorbairt a bheartaítear ar an láithreán roghnaithe inmharthana go heacnamaíoch.

Ceantair le haghaidh Forbartha Feirmeacha Gaoithe a aithint

Tá an contae roinnte ina thrí réimse seo a leanas chun críocha forbairt fuinnimh gaoithe: Inghlactha i bPrionsabal, Oscailte le Breithniú agus Ní Incheadaithe de ghnáth.

Chun tionchair díréireacha amhairc a sheachaint agus nádúr oscailte, cothrom agus rialta an tírdhreacha i gContae Loch Garman a mheas, socraíodh gur cheart forbairtí feirmeacha gaoithe sa todhchaí a theorannú do limistéar ar leith den réigiún. Dá bhrí sin, ba cheart tionchair charnacha amhairc a theorannú do na láithreacha sin agus a phurláin máguaird agus gan dul i gcion ar radhairc ar fud an chuid eile den Chontae. Cé go bhféadfadh scóip a bheith ann do thionscadail bheaga áitiúla ar láithreáin a roghnaíodh go cúramach sa chontae, tá an poitéinseal d'fheirmeacha gaoithe tráchtála níos mó i bhfad níos teoranta mar gheall ar scála agus nádúr an tírdhreacha.

Ó Thuaidh

Mar gheall ar líon na bhfeirmeacha gaoithe atá ann, agus ag féachaint do na ceantair atá ar oscailt lena mbreithniú d'fhorbairt feirmeacha gaoithe i gcontaetha tadhlaigh, meastar go bhfuil acmhainn ag iarthuaisceart an chontae i dtéarmaí forbairt feirmeacha gaoithe. D'fhéadfadh go mbeadh drochthionchar carnach féideartha ag tuilleadh forbartha feirmeacha gaoithe sa réimse seo. Ainmnítear an limistéar seo freisin mar 'Ardtailte' sa Mheasúnacht ar Nádúir an Tírdhreacha agus aithnítear go bhfuil cumas teoranta aige forbairt a ionsú. Ainmnítear oirthuaisceart an chontae go príomha mar 'Ardtailte' agus tá roinnt lonnaíochtaí sa cheantar seo a fhágann nach bhfuil sé chomh hoiriúnach d'fhorbairt feirme gaoithe. Mar sin tá tuaisceart an chontae curtha san áireamh sa limistéar nach bhfuil Incheadaithe de ghnáth.

Breithneofar iarratais ar athchumhachtú ar bhonn cás ar chás de réir Tábla Uimh. 8. Ba cheart go mbeadh sonraí san áireamh in aon iarratais den sórt sin faoin gcaoi is fearr an teicneolaíocht is fearr atá ar fáil a úsáid chun tionchair torainn a choinneáil chomh híseal agus is féidir.

Theas

Tá pócaí ard-dlúis tithíochta sa cheantar seo agus tá sé gar do roinnt SPAnna lena n-áirítear Loch Oileán Mhuire, Coinicéar Bhaile Thaidhg, Cuan Bhanú agus Loch Sáile. Tá na suíomhanna seo ar chuid de na suíomhanna éaneolaíochta is tábhachtaí sa tír. Meastar go bhfuil tábhacht náisiúnta agus idirnáisiúnta leo mar shuíomhanna fara, beathú, geimhrithe agus pórúcháin do go leor speiceas éan agus tá cuid acu liostaithe in Iarscríbhinn I de Threoir an AE maidir le hÉin Ní fios cad iad na héifeachtaí carnacha atá ag forbairtí feirmeacha gaoithe sa réimse seo agus na tionchair fhéideartha ar éin imirceacha ar chosáin eitilte.

Freastalaíonn línte 110kV agus 38kV ar an gceantar ó dheas faoi láthair. Cé gur féidir le forbairtí fuinnimh gaoithe níos lú rochtain a fháil ar na línte níos lú sin, go ginearálta caithfidh forbairtí fuinnimh gaoithe níos mó rochtain a fháil ar na línte

cumhachta níos mó mar na línte 400kV nó 220kV. Tá forbairt fheirm ghaoithe Bhaile Mhic Iair lonnaithe sa cheantar seo. D'fhéadfadh go mbeadh línte cumhachta níos mó ag teastáil ó fhorbairt bhreise feirmeacha gaoithe a bhféadfadh iarmhairtí suntasacha carnacha amhairc a bheith acu i dtéarmaí línte lasnairde agus bonneagair ghaolmhar. Tá roinnt tírdhreacha níos íogaire sa réimse seo freisin. Mar sin tá deisceart an chontae curtha san áireamh sa limistéar Nach bhfuil Incheadaithe de Ghnáth.

Thoir

Meastar go bhfuil an limistéar seo íogair ó thaobh amhairc d'fhorbairt feirme gaoithe. Tá sé gar do roinnt suíomhanna ainmnithe agus tá roinnt tírdhreacha sainiúla ann (cnoic agus iomairí) mar a shainithnítear sa Mheasúnacht Nádúr an Tírdhreacha. Meastar go mbeadh éifeachtaí amhairc forleathan ag forbairtí feirmeacha gaoithe sa réimse seo. Mar sin tá oirthear an chontae curtha san áireamh sa limistéar Nach bhfuil Incheadaithe de Ghnáth.

Iarthar

Meastar gurb é an ceantar seo an ceann is oiriúnaí d'fhorbairt nua feirme gaoithe. Tá sé gar don líne 220kV agus tá an dlús tithíochta is ísle aige in aghaidh an chiliméadair chearnaigh i gcomparáid leis na trí limistéar eile. Tá na críosanna Inghlactha i bPrionsabal agus Oscailte le haghaidh Breithnithe lonnaithe sa réimse seo. Aithnítear na críosanna seo ar Léarscáil Uimh. 14 agus leagtar amach i dTábla 8 thíos na prionsabail a bhaineann le gach críos. Sa limistéar Oscailte le Breithniú, caithfear a bheith cúramach chun a chinntiú nach mbeidh drochthionchar ar SAC Ghleann na Sláine (Abhainn Bhórú) mar thoradh ar fhorbairt nua feirme gaoithe agus freisin nach mbeidh tionchair chanaigh mar thoradh ar aon fhorbairt nua nuair a thógfar í mar aon le feirmeacha gaoithe atá ann cheana agus atá ceadaithe in iarthuaisceart an chontae.

D'fhonn comparáid a dhéanamh idir na ceantair Inghlactha i bPrionsabal agus Oscailte le Breithniú le suíomh na bhfeirmeacha gaoithe atá ann cheana agus ceadaithe, ba cheart Léarscáil Uimh. 14 a léamh i dteannta le Léarscáil Uimh. 8.

Le linn shaolré an Phlean seo, má dhéantar aon chuid den limistéar Inghlactha i bPrionsabal nó Oscailte le Breithniú a ainmniú nó a mholadh lena ainmniú mar shuíomh Natura 2000, ní mheasfar a thuilleadh go bhfuil an limistéar seo oiriúnach d'fhorbairt feirme gaoithe.

Tábla 8: Limistéir Forbartha Fuinnimh Gaoithe

Réimse Straitéiseach	Cur Síos agus Treoir
Inghlactha i bPrionsabal	Is é seo an limistéar is fearr le haghaidh forbairt fuinnimh gaoithe mar gheall ar a sainairíonna de dhlús tithíochta íseal, luasanna gaoithe arda, gaireacht do líne eangaí 220kV agus áit a bhfuil bonneagar bóithre leordhóthanach ann agus gan aon choimhlínt shuntasach ann le hainmniúcháin oidhreachtá nádúrtha. Éascófar forbairtí feirmeacha gaoithe sa limistéar seo faoi réir chomhlíonadh na ngnáthchritéar pleanála agus comhshaoil agus na gcaighdeán bainistíochta forbartha atá i Mír 5.7.

Oscailte le breithniú	Tá an cumas ag an gceantar seo freastal ar fhorbairt feirmeacha gaoithe ar an gcoinníoll nach mbeidh drochthionchar aige ar SAC Ghleann na Sláine nó go mbeidh bearradh amhairc nó tionchair charnacha amhairc aige le feirmeacha gaoithe atá ann cheana agus atá ceadaithe in iarthuaisceart an chontae. Éascófar forbairtí feirmeacha gaoithe sa limistéar seo faoi réir chomhlíonadh na ngnáthchritéar pleanála agus comhshaoil agus na gcaighdeán bainistíochta forbartha atá i Mír 5.7. Ceanglófar ar thograí feirmeacha gaoithe sa cheantar seo chun a thaispeáint nach mbeidh aon tionchair charnacha amhairc ann, go háirithe le feirmeacha gaoithe atá ann cheana agus atá ceadaithe in iarthuaisceart an chontae.
Ní Ceadáítear de ghnáth	Meastar go bhfuil an limistéar seo mí-oiriúnach go ginearálta d'fhorbairt feirme gaoithe mar gheall ar shrianta suntasacha comhshaoil, oidhreacht agus tírdhreacha, dlús tithíochta, fad ón eangach agus / nó luas na gaoithe. Breithneofar tuirbíní aonair ar scála beag ar bhonn cás ar chás do riachtanais an phobail áitiúil. Déanfar iarratais ar athchumhachtú (trí thuirbíní gaoithe atá ann cheana a athsholáthar) agus feirmeacha gaoithe atá ann cheana a leathnú ar bhonn cás ar chás agus beidh siad faoi réir na gcaighdeán bainistíochta forbartha atá i Mír 5.7. Ba cheart go mbeadh sonraí san áireamh in aon iarratais den sórt sin faoin gcaoi is fearr na teicnící atá ar fáil a úsáid chun tionchair torainn a choinneáil chomh híseal agus is féidir. Agus iarratais phleanála á meas aige ar fheirmeacha gaoithe atá ann cheana a athchumhachtú nó a shíneadh de réir na gcaighdeán bainistíochta forbartha, tabharfaidh an t-údarás pleanála aird ar leith ar na cúiseanna ar aithníodh an

	limistéar mar ‘Ní Cheadaítear de Ghnáth’ i Mír 5.5.
--	---

5.6 Cuspóirí Forbartha Fuinnimh Gaoithe

Cuireadh na cuspóirí le chéile ag féachaint do threoirlínte náisiúnta agus go háirithe tiomantas an Rialtais astaíochtaí gás ceaptha teasa a laghdú agus an méid fuinnimh a ídítear ó fhoinsí in-athnuaite a mhéadú faoi 2030. Tá na cuspóirí maidir le forbairt fuinnimh gaoithe i gContae Loch Garman leagtha amach thíos.

Cuspóir ES06

Slándáil an tsoláthair fuinnimh a chinntiú trí thacú le forbairt acmhainní fuinnimh gaoithe i gContae Loch Garman ar scálaí iomchuí agus in áiteanna iomchuí, faoi réir comhlíonadh na ngnáthchritéar pleanála agus comhshaoil agus na gcaighdeán bainistíochta forbartha atá i Mír 5.7.

Cuspóir ES07

Aidhm an sprioc atá leagtha amach sa Straitéis Fuinnimh In-athnuaite a bhaint amach, le cur ar chumas Chontae Loch Garman na céimeanna tosaigh a dhéanamh i dtreo geilleagar ísealcharbóin faoi 2027.

Cuspóir ES08

Forbairt fuinnimh gaoithe a éascú ar shuíomhanna oiriúnacha sa chontae agus oibriú leis na gníomhaireachtaí ábhartha chun infheistíocht i dtaighde agus teicneolaíocht a bhaineann le feirmeacha gaoithe agus teicneolaíocht fuinnimh in-athnuaite eile a spreagadh.

Cuspóir ES09

Breithniú fabhrach a dhéanamh ar thograí chun bonneagar a fhorbairt chun leictreachas a tháirgeadh, a stóráil agus a dháileadh trí leas a bhaint as fuinneamh gaoithe i suíomhanna agus in áiteanna iomchuí, faoi réir breithnithe

beartais, reachtaíochta agus comhshaoil ábhartha agus na gcaighdeán bainistíochta forbartha atá i Mír 5.7.

Cuspóir ES10

Comhairliúchán pobail a chur chun cinn i bhforbairtí beartaithe feirmeacha gaoithe de réir Dréacht-Treoirlínte Fuinnimh Gaoithe Athbhreithnithe Nollaig 2019), Treoirlínte Dea-Chleachtais do Thionscal Fuinnimh Gaoithe na hÉireann (IWEA, 2012) agus an Cód Cleachtais um Fhorbairt Fuinnimh Gaoithe in Éirinn - Treoirlínte um Rannpháirtíocht Pobail (RCGAC, 2016).

Cuspóir ES11

Forbairt feabhsuithe nó feabhsuithe éiceolaíocha a spreagadh a théann níos faide ná na bearta is gá chun damáiste ó thógáil feirmeacha gaoithe a mhaolú nó a chúiteamh. Bealach chun cur le straitéisí agus spriocanna bithéagsúlachta áitiúla agus náisiúnta is ea gnáthóga tarraingteacha atá saibhir ó thaobh fiadhúlra de a sholáthar.

Cuspóir ES12

A cheangal go ndéanfar Measúnacht Chuí ar thograí a bhféadfadh drochthionchar a bheith acu ar shláine aon láithreáin Natura 2000. Ag féachaint d'Airteagail 6(3) agus 6(4) den Treoir um Ghnáthóg 92/43/CEE, i gcás ina mbeidh drochthionchar díreach, indíreach nó tánaisteach suntasach ar fhorbairt Natura 2000 ar fhorbairt bheartaithe (ina n-aonair nó i gcomhcheangal le pleananna nó tionscadail eile), ní thabharfar cead ach sa chás nach bhfuil aon réitigh mhalartacha ann agus i gcás go bhfuil cúiseanna fíorthábhachtacha ann go sáraíonn leas an phobail i bhfabhar cead a thabhairt, lena n-áirítear iad siúd de chineál sóisialta nó eacnamaíoch.

Cuspóir ES13

Tionscadail forbartha fuinnimh gaoithe ar scála beag a éascú, nuair is iomchuí, i gceantair uirbeacha, eastáit thionsclaíocha, páirceanna gnó agus tograí beaga pobalbhunaithe, faoi réir chomhlíonadh na ngnáthchritéar pleanála agus comhshaoil agus na gcaighdeán bainistíochta forbartha atá i Mír 5.7.

Cuspóirí ES14

Smaoinigh ar athchumhachtú (trí thuirbíní gaoithe atá ann cheana a athsholáthar) agus na feirmeacha gaoithe atá ann cheana a leathnú. Déanfar iarratais ar shuímh den sórt sin a mheas de réir a bhfiúntais, léireoidh siad go ndéantar an trealamh a uasghrádú go dtí an teicneolaíocht is fearr atá ar fáil agus go mbeidh sé faoi réir na gcaighdeán bainistíochta forbartha atá i Mír 5.7 (féach Tábla 8).

Cuspóir ES15

Bonneagar tacaíochta ar an gcladach a éascú lena n-áirítear láithreacha tuirlingthe le haghaidh naisc talún-farraige d'fhorbairt iomchuí amach ón gcósta, faoi réir breithnithe beartais, reachtaíochta, comhshaoil, tírdhreacha, taitneamhachta, muirdhreacha agus teicniúla ábhartha agus faoi réir na gcaighdeán bainistíochta forbartha atá i Mír 5.7.

Díolúintí Pleanála agus Tairseacha Straitéiseacha

Tá micrea-theicneolaíochtaí in-athnuaite chun fuinneamh in-athnuaite a ghiniúint le haghaidh gníomhaíochtaí baile, talmhaíochta agus tionscail éadroma díolmhaithe anois faoi réir critéar atá mionsonraithe i Rialacháin Pleanála agus Forbartha 2001 (arna leasú). I measc na dteicneolaíochtaí micrea-inathnuaite tá teicneolaíochtaí gaoithe, gréine teirmeacha, fótavoltacha, caidél teasa agus bithmhaise.

Faoin Acht um Pleanáil agus Forbairt 2000 (arna leasú), féadfar an chatagóir seo a leanas d'fhorbairtí fuinnimh gaoithe a mheas mar bhonneagar straitéiseach

agus dá réir sin déanann an Bord Pleanála iad a mheas: *“Suiteáil chun leas a bhaint as cumhacht gaoithe le haghaidh táirgeadh fuinnimh (feirm ghaoithe) le níos mó ná 25 tuirbín nó a bhfuil aschur iomlán níos mó ná 50 meigeavata aige”*.

Foráiltear le halt 37G (7) (d) den Acht Pleanála agus Forbartha (Bonneagar Straitéiseach) 2006 (Uimh. 27 de 2006) go gcuirfidh an Bord Pleanála coinníoll leis a éilíonn go dtógfar nó go maoineofar saoráidí nó seirbhísí don phobal áitiúil sa limistéar na forbartha beartaithe.

5.7 Caighdeáin Bainistíochta Forbartha Feirme Gaoithe

Réamhrá

Sa chuid seo leagtar amach na breithnithe, na treoirlínte agus na caighdeáin a threoróidh ullmhú agus measúnú iarratas pleanála d’fhorbairtí fuinnimh gaoithe. Forbraíodh na caighdeáin seo ag féachaint do na Dréacht-Treoirlínte Athbhreithnithe um Fhuinneamh Gaoithe Nollaig 2019) agus dea-chleachtas. Ionchorpraíonn siad freisin na bearta maolaithe a shainaithnítear sa SEA.

Breithnithe Réamhphleanála

- Cuideoidh comhairliúchán luath le Comhairle Contae Loch Garman agus na gníomhaireachtaí reachtúla ábhartha le hógaitheachtaí comhshaoil agus ainmniúcháin agus breithnithe ábhartha eile a aithint le linn iarratas pleanála a ullmhú.
- Meastar gur Bonneagar Straitéiseach forbairtí fuinnimh gaoithe le níos mó ná 25 tuirbín nó a bhfuil aschur iomlán níos mó ná 50MW acu agus caithfear iarratais a chur faoi bhráid an Bhoird Phleanála.

Comhairliúchán leis an bPobal Áitiúil

- Rachaidh forbróir tionscadail fuinnimh gaoithe i mbun comhairliúcháin ghníomhaigh agus idirphlé leis an bpobal áitiúil ag céim luath sa phróiseas pleanála agus caithfear é a thaispeáint san iarratas pleanála.
Sainaithneoidh an forbróir cineál agus méid na bpobal a mbeidh tionchar ag an bhforbairt bheartaithe orthu agus rachaidh sé i gcomhairle leis na pobail sin go léir. I measc na modhanna comhairliúcháin tá ceardlanna, oícheanta oscailte poiblí, dáileadh bileoga faisnéise, cruinnithe / seimineáir le páirtithe leasmhara nó grúpaí fócais nó cineál eile comhairliúcháin a oireann don réimse a sainaithníodh agus do chéim an tionscadail. Ba cheart d'fhorbróirí aird a thabhairt ar an gcomhairle atá i dTreoirlínte d'Údaráis Phleanála ar Fhorbairt Fuinnimh Gaoithe (An Roinn Comhshaoil, Oidhreacht agus Rialtais Áitiúil, 2006), Treoirlínte Dea-Chleachtais do Thionscal Fuinnimh Gaoithe na hÉireann (IWEA, 2012) agus an Cód Cleachtais um Fhorbairt Fuinnimh Gaoithe in Éirinn - Treoirlínte um Rannpháirtíocht Pobail (RCGAC, 2016) maidir le comhairliúchán pobail.

Rachaidh an forbróir i mbun comhairliúcháin luath (sula gcuirfidh sé iarratas pleanála isteach) le cónaitheoirí áitiúla agus leis na pobail a sainaithníodh a mbeidh tionchar ag an bhforbairt bheartaithe orthu maidir leis na saincheisteanna seo a leanas:

- Dearadh agus leagan amach na feirme gaoithe beartaithe
- Céimeanna éagsúla an tionscadail lena n-áirítear pleanáil, tógáil, coimisiúnú, oibriú agus díchoimisiúnú
- Amchlár tionscadail réamh-mheasta (lena n-áirítear aon taispeántais phoiblí)
- Scóip an Ráitis Tionchair Timpeallachta agus iarmhairtí suntasacha dóchúla a aithint
- Anailís ar thorthaí maidir le caochaíl scáileanna agus torann

- Meastar go nginfear trácht le linn chéimeanna tógála agus oibríochta na forbartha agus na mbealaí atá beartaithe
 - Bearta maolaithe a aithint
 - Imlíne ar na buntáistí comhshaoil agus sóisialta a rachaidh an fhorbairt i bhfeidhm orthu go háitiúil agus go domhanda, lena n-áirítear aon ghnóthachan pleanála don phobal áitiúil.
- Ullmhóidh an t-iarratasóir Tuarascáil Pobail agus cuirfear isteach í leis an iarratas pleanála ina sonrófar an chaoi a léiríonn an togra deiridh comhairliúchán pobail. Caithfidh an Tuarascáil Pobail imlíne a thabhairt freisin ar na céimeanna a glacadh chun a chinntiú go rachaidh an fhorbairt atá beartaithe chun leasa eacnamaíochta do na pobail lena mbaineann. Cé go n-athróidh an sochar beacht de réir nádúr agus scála tionscadail agus na roghanna is fearr leis na pobail áitiúla maidir le cineál an tsochair phobail, tá sé riachtanach go dtairgfídh iarratasóirí / forbróirí cineál sochar pobail a sholáthraíonn do shaol inláimhsithe fada- díbhinn fhadtéarmach don phobal.
 - Sonrófar sa tuarascáil phobail an méid seo a leanas:
 - Léarscáil den tionscadal beartaithe agus na pobail atá cóngarach don togra laistigh de gha suas le thart ar 10 km ó na tuirbíní, ag brath ar chúinsí an cháis;
 - Na céimeanna a ghlac an t-iarratasóir ag lorg cead pleanála d'fhorbairt fuinneamh gaoithe chun tuairimí na bpobal ábhartha a lorg agus an tionscadal á fhorbairt;
 - Achoimre ar na freagraí a fuarthas mar thoradh ar an bpróiseas rannpháirtíochta agus ráiteas ar aon phríomhchoigeartuithe nó modhnuithe dearaidh a rinneadh mar fhreagairt ar aiseolas an phobail sular cuireadh an tionscadal isteach le haghaidh cead pleanála;

- Sonraí beartaithe maidir leis na céimeanna atá le glacadh chun a chinntiú go rachaidh an fhorbairt atá beartaithe chun leasa eacnamaíochta do na pobail lena mbaineann, trí idirbheartaíocht a dhéanamh ar chineál infheistíochta / úinéireachta pobail, sochair nó díbhinne;
 - Taispeáin conas a chloífidh an fhorbairt a bheartaítear leis an gCód Cleachtais um Fhorbairt Fuinnimh Gaoithe in Éirinn Treoirlínte um Rannpháirtíocht Pobail arna n-eisiúint ag an Roinn Cumarsáide, Gníomhú ar son na hAeráide agus an Comhshaol (2016) (nó aon Chód Cleachtais athsholáthair a thiocfaidh ina dhiaidh sin).
- Leanfar leis an gcomhairliúchán le linn na gcéimeanna tógála, coimisiúnaithe, oibríochta agus díchoimisiúnaithe den fhorbairt. Ba cheart don fhorbróir duine a cheapadh ionas go mbeidh sé inrochtana ag an bpobal áitiúil le linn na gcéimeanna seo chun idirphlé agus cumarsáid a cheadú agus chun an pobal a choinneáil ar an eolas faoi dhul chun cinn an tionscadail. Ba cheart sonraí teagmhála a chur ar fáil d'áitritheoirí comharsanacha agus do ghrúpaí pobail. Ba cheart don oibreoir imscrúdú a dhéanamh ar aon ghearáin ó dhaoine aonair agus, nuair is iomchuí, oibriú leis na húdaráis ábhartha chun aghaidh a thabhairt ar aon saincheistean a ardaíodh.

Fad an Cheadaithe

Féadfaidh an tÚdarás Pleanála cead a dheonú ar feadh tréimhse níos faide ná cúig bliana in imthosca áirithe, mar shampla, chun a chinntiú nach rachaidh an cead in éag sula ndeonófar nasc eangaí. Tá sé de fhreagracht ar na hiarratasóirí, ar an gcéad dul síos, tréimhsí níos faide a iarraidh in imthosca iomchuí.

Suíomh, Leagan Amach agus Dearadh

- Ba chóir go mbeadh leagan amach agus dearadh na bhfeirmeacha gaoithe oiriúnach do shuíomh an tírdhreacha agus an tionchar amhairc ar an tírdhreach a íoslaghdú.
- Ní cheadófar do thuirbíní gaoithe lonnú laistigh d'achar ceithre oiread airde an tochta idir tuirbín gaoithe agus an pointe is gaire de chúirtealáiste aon áitribh chónaithe atá ann cheana nó atá ceadaithe, faoi réir íos-ais éigeantach de 500 méadar. . Ceanglófar ar iarratais na comhordanáidí GPS (Eangach na hÉireann nó Irish Transverse Mercator) do gach tuirbín a áireamh ar mhapa leagan amach an láithreáin.
- Féadfar eisceacht a sholáthar maidir le ceanglas cúltaca níos ísle ó theaghaisí atá ann cheana nó atá ceadaithe nó áitribh íogaire eile chuig tuirbíní nua i gcás ina n-aontaíonn úinéir (úinéirí) agus áititheoir (í) na maoine nó na réadmhaoine ábhartha leis, ach caithfear ceanglais torainn na dTreoirínte seo a bheith in ann cloí leis i ngach cás. I gcásanna cúitimh laghdaithe eisceachtúla den sórt sin, ní mór do na páirtithe ábhartha dearbhú i scríbhinn a sholáthar chun sástacht an údaráis phleanála gur aontaigh siad cúlú laghdaithe agus nach bhfuil aon agóid acu i gcoinne na forbartha fuinnimh gaoithe atá beartaithe. Bainfear amach íosfhad socraithe ó bhóithre agus iarnróid náisiúnta agus réigiúnacha gurb ionann an t-achar agus leath go leith airde an tuirbín agus an lann.
- Bainfear amach íosfhad socraithe ó bhóithre agus iarnróid náisiúnta agus réigiúnacha gurb ionann an t-achar agus leath go leith airde an tuirbín agus an lann.

Teorainneacha agus Fálú

De ghnáth ceadáítear fálú timpeall an fhostáisiúin agus ní ar aon chuid eile den láithreán mura gcomhaontaítear mar chuid de chlár athshlánaithe d'fhásra ar an

láthair. I gcásanna den sórt sin ceadófar fálú ar feadh an fhaid ama a theastaíonn chun aisghabháil an fhásra a chinntiú.

Bóithre Rochtana

- Beidh dromchla ar bhóithre rochtana ar an láithreán agus beidh siad suite agus tógtha chun a dtionchar amhairc a íoslaghdú. Má dhéantar an fhorbairt a dhíchoimisiúnú bainfear í, mura gcomhaontófar úsáid eile dóibh leis an Údarás Pleanála roimh ré.
- Sula gcuirfear tús leis an bhforbairt, comhaontófar sonraí faoi oscailtí rochtana ar an láithreán leis an Údarás Pleanála.
- Déanfar claífoirt bhóthair láithreáin agus na ceantair bhainteacha a chur i mbaol agus a shíolú chun sástacht an Údaráis Phleanála tar éis na tógála.
- Déanfar damáiste dromchla do bhóithre poiblí a cruthaíodh le linn chéim na tógála a athbhunú chun sástacht an Údaráis Phleanála.
- Déanfar bealaí tógála/seachadta a mheas ar bhonn cás ar chás.

Struchtúir agus Trealamh Coimhdeach

- Ní cheadófar aon struchtúir seachas na tuirbíní gaoithe, fostáisiún, crann monatóireachta agus suiteálacha coimhdeacha riachtanacha eile.
- Beidh cáblaí ó na tuirbíní go dtí an fostáisiún suite faoin talamh. Beidh sonraí faoi gach suiteáil den sórt sin san iarratas pleanála.
- Teastaíonn cead pleanála ó gach crann monatóireachta gaoithe. Go hiondúil is crainn 40m nó 50m iad seo a theastaíonn chun monatóireacht a dhéanamh ar luasanna gaoithe ar an láthair thar 1-2 bliana. Má theastaíonn crann airde moil buan, ní bhreithneofar cead ach má thaispeánann an forbróir go bhfuil sé riachtanach d'oibriú eacnamaíoch na feirme gaoithe.

Caochaíl Scáileanna

Cuirfear Staidéar um Chaochaíl Scáileanna isteach ag tabhairt mionsonraí faoi thoradh na samhaltú ríomha maidir leis an bhféidearthacht go mbeadh caochaíl scáileanna ón bhforbairt ag gabháil le gach iarratas pleanála d'fhorbairt fuinnimh gaoithe. Má thugann samhail tuartha caochaíl scáileanna oiriúnach le fios go bhfuil an fhéidearthacht ann go dtarlóidh caochaíl scáileanna ag aon teaghais ar leith nó áitreabh eile a bhféadfadh tionchar a bheith air, ansin gá le hathbhreithniú ar dhearadh an láithreáin lena mbaineann athlonnú féideartha tuirbín amháin nó níos mó chun iniúchadh a dhéanamh ar an bhféidearthacht deireadh a chur leis an tarlú féideartha de chaochaíl scáileanna. Tar éis athbhreithnithe den sórt sin, mura gcuirtear deireadh le caochaíl scáileanna le haghaidh aon áitribh nó réadmhaoine eile a bhféadfadh tionchar a bheith orthu ansin ba cheart go mbeadh gá le bearta atá sonraithe go soiléir lena ndéantar foráil maidir le tuirbín uathoibrithe a dhúnadh chun caochaíl scáileanna a dhíchur mar choinníoll le cead a dheonú.

Torann

- Ullmhófar tuarascáil fhuaimiúil a dhéanfaidh duine inniúil agus cáilithe go cuí ar gach maoin atá íogair ó thaobh torainn laistigh d'achar deich n-uaire trastomhas an rótair in aon suíomh beartaithe tuirbín gaoithe.
- Ullmhófar tuarascáil fhuaimiúil ar leithligh i gcás ina bhfuil forbairtí eile gaoithe atá ann cheana nó atá ceadaithe laistigh de 2km ón bhforbairt atá beartaithe.
- Ní rachaidh leibhéil torainn ghaolmhara choibhneasta (rátáil LA, 10 nóiméad) a eascraíonn as forbairt gaoithe agus ag cur san áireamh tionchar carnach na leibhéil torainn ó fhorbairtí fuinnimh gaoithe atá ann cheana agus atá beartaithe:
 - 1) Leibhéil torainn cúlra níos mó ná 5 dB (A) laistigh den raon 35-43 dB (A), nó
 - 2) 43 dB(A),

Tomhaistear an dá cheann mar LA90, 10 nóiméad lasmuigh ag láithreacha sonraithe atá íogair ó thaobh torainn.

- I dtimpeallachtaí torainn níos ísle ina bhfuil an torann cúlra níos lú ná 30 dB (A), beidh leibhéal an LA90 i rith an lae, 10min den torann fuinnimh gaoithe teoranta laistigh den raon 35-40 dB (A).
- Déanfar torann a thomhas de réir na gcaighdeán ISO is nuashonraithe maidir le tomhas torainn nó caighdeáin dea-chleachtais eile, de réir mar is iomchuí.
- Nuair a bheidh sí coimisiúnaithe, caithfear monatóireacht a dhéanamh ar an bhforbairt ar chostas an fhorbróra / oibreora. Cuirfear tuarascáil monatóireachta torainn faoi bhráid an Údaráis Phleanála gach bliain agus / nó arna iarraidh sin ag an Údarás Pleanála. Sa chás go dtaispeánann an tuarascáil monatóireachta go bhfuil aon tuirbíní ag dul thar a leibhéal torainn réamh-mheasta agus go bhfuil drochthionchar torainn acu, múchfar na tuirbíní gaoithe go dtí go gcruthófar go bhfuil an tÚdarás Pleanála sásta go gcomhlíontar teorainneacha torainn. Forchoimeádann an tÚdarás Pleanála an ceart tuarascáil neamhspleách monatóireachta torainn a choimisiúnú lena chinntiú go mbaintear amach comhlíonadh teorainneacha torainn, agus is é an forbróir / oibreoir a íocfaidh a chostais.

Beidh an méid seo a leanas sa tuarascáil fuaimiúil a cuirfear isteach:

1. Nós imeachta monatóireachta agus rialaithe torainn beartaithe don chéim tógála
2. Ráiteas soiléir nach rachaidh an fhorbairt fuinnimh gaoithe thar na leibhéil tuartha rátáilte LA in aghaidh na tuarascála fuaimiúla
3. Modheolaíocht mhionsonraithe mholta le haghaidh suirbhé torainn iar-chomhlíonta de réir Nóta Treorach Forlíontach IoA GPG 5: Tosófar Tomhais Iar-Chríochnaithe do gach tuirbín laistigh de cheithre seachtaine ó choimisiúnú aon tuirbín nó grúpa tuirbíní.

4. Léarscáil a thaispeánann na láithreacha monatóireachta torainn don chéim leanúnach den fhorbairt fuinnimh gaoithe mar aon le nós imeachta mionsonraithe monatóireachta agus tuairiscithe torainn.
5. Togra le haghaidh nós imeachta doiciméadaithe um láimhseáil gearán.

Cur isteach Leictreamaighnéadach

Déanfaidh an t-iarratasóir an cur isteach leictreamaighnéadach féideartha ar aon togra a mheas i gcomhairle leis na comhlachtaí ábhartha sula gcuirfear isteach aon iarratas. Áireofar sna tograí bearta chun monatóireacht a dhéanamh ar éifeachtaí na forbartha ar theileachumarsáid agus nósanna imeachta chun aon chur isteach a leigheas nuair a thiocfaidh an fheirm ghaoithe i bhfeidhm.

Ceangal Eangaí

- Cé go bhfuil an soláthraí eangaí freagrach as naisc eangaí, cuirfear sonraí faoi na bealaí dóchúla san áireamh leis an iarratas pleanála. Leagfar naisc laistigh den fheirm ghaoithe faoi thalamh.

Ranníocaíochtaí airgeadais

- Sula dtosófar ar an bhforbairt, ceanglófar ar an bhforbróir ranníocaíocht airgeadais a íoc le Comhairle Contae Loch Garman i dtreo an chostais chaipitil a bhaineann le bonneagar a sholáthar de réir na Scéime Ranníocaíochta Forbartha a bhí i bhfeidhm tráth an iarratais.
- D'fhonn a chinntiú go gcuirfear an fhorbairt i gcrích go sásúil, ceanglófar ar an bhforbróir earlais nó banna a íoc, a gcinntídh an tÚdarás Pleanála a mhéid.

Measúnacht ar Thionchar ar an Tírdhreach

- Ba chóir go mbeadh Measúnacht ar Thionchar ar an Tírdhreach (MTT) ag gabháil le gach iarratas ar fheirm ghaoithe, mar chuid den Ráiteas Tionchair Timpeallachta (RTT) nuair is iomchuí nó mar thuarascáil ar leithligh. Ba chóir go mbeadh an méid seo a leanas san áireamh sa MTT:
 - Tuairisc ar an bhforbairt a bheartaítear, lena n-áirítear roghanna eile a breithníodh le linn an phróisis dhearaidh;
 - Tuairisc ar shuíomh geografach agus ar chomhthéacs an tírdhreacha;
 - Roghnú pointí tagartha radhairc ón áit a ndéantar an togra a scrúdú go mion, chun na radharcanna is suntasaí ar an bhforbairt a bheartaítear a áireamh ón mbaile nó na sráidbhailte is gaire, na bóithre máguaird agus na pointí ardaithe;
 - Measúnú ar íogaireacht an tírdhreacha ó gach pointe tagartha radhairc;
 - Ullmhú fótamontáisí;
 - Meastachán ar an méid dóchúil tionchair ar an tírdhreach; agus
 - Beart maolaithe a mholadh
- Ba cheart na tionchair amhairc ar shainchomharthaí tíre seanbhunaithe, gnéithe tírdhreacha agus radhairc a mheas mar chuid den LIA. Ba cheart tionchair fhéideartha i gcontaetha tadhlaigh a aithint agus a mheas freisin. Go háirithe, féadfar tírdhreacha radhairc ainmnithe, radhairc, bealaí agus gnéithe de luach contae, réigiúnach agus áitiúil a bhreithniú agus a mheas le haghaidh tionchair amhairc.
- Má thagann moltaí ar leith chun cinn ón Straitéis Náisiúnta Tírdhreacha agus Tréithriú Náisiúnta Tírdhreacha, ní mór aon iarratais sa todhchaí amhail teorach a chur san áireamh.
- Beidh tionchar ag leagan amach agus dearadh na feirme gaoithe beartaithe ar na modhanna a úsáidtear chun tionchar tuirbíní gaoithe i suíomh an tírdhreacha i gcoitinne a mhaolú. Maidir leis seo, ba cheart d'iarratasóirí aird a thabhairt ar

Breithnithe Aeistéitiúla maidir le Suíomh agus Dearadh atá i gCaibidil 6 de na Treoirínte d'Údaráis Phleanála ar Fhorbairt Fuinnimh Gaoithe (An Roinn Comhshaoil, Oidhreacht agus Rialtais Áitiúil, 2006), agus aon leagan nuashonraithe.

- Caithfear tionchair charnacha tírdhreacha agus amhairc a mheas. Maidir le forbairtí feirmeacha gaoithe a bhfuil airde barr beartaithe os cionn 100 méadar acu, ba cheart an tionchar carnach a mheas thar limistéar 20km ar a laghad ón bhforbairt atá beartaithe. Maidir le forbairtí níos lú, caithfear limistéar 15km ar a laghad ón bhforbairt a bheartaítear a mheas.

Seandálaíocht

- Ba chóir tuirbíní gaoithe agus feirmeacha gaoithe a shuíomh agus a dhearadh lena chinntiú nach mbeidh tionchar nó damáiste mhíchúil acu ar struchtúir nó láithreáin seandálaíochta. Ba cheart bearta measúnaithe agus maolaithe leordhóthanacha a áireamh mar chuid den RTT nó mar thuarascáil ar leithligh nuair is iomchuí.
- Ba chóir go mbeadh measúnú seandálaíochta in éineacht le gach iarratas pleanála atá cóngarach do Shéadchomhartha Taifeadta arna ullmhú ag seandálaí cáilithe go cuí ag tabhairt mionsonraí ar na tionchair a bheadh ag an bhforbairt bheartaithe ar sheandálaíocht sa cheantar agus ar aon bhearta maolaithe a mholtar.
- Ba chóir go mbeadh seandálaí cláraithe i láthair le linn an barrithir a bhaint ag láithreáin forbartha ceadaithe. Sa chás go moltar forbairtí gar do Shéadchomharthaí Náisiúnta faoi úinéireacht nó caomhnóireacht Stáit, agus séadchomharthaí atá faoi réir Orduithe Caomhnaithe, ba cheart criosanna taitneamhachta amhairc a shainiú dóibh d'fhonn tionchair fhéideartha ar an tírdhreach agus ar an suíomh seandálaíochta a mheas.

Oidhreacht Ailtireachta

D'fhéadfadh go mbeadh gá le hiarratais áirithe chun measúnú a dhéanamh ar thionchair na forbartha beartaithe ar charachtar ailtireachta, go háirithe i gcomharsanacht struchtúir chosanta. Ba cheart go ndéanadh ailtire caomhnaithe atá cáilithe go cuí measúnuithe agus moltar duit dul i dteagmháil leis an Údarás Pleanála ag céim an réamhphleanála chun a fháil amach an bhfuil gá le measúnú den sórt sin.

Imréiteach Foraoise

- Ceanglaítear RTT a dhéanamh le haghaidh dífhoraóisithe chun é a thiontú go cineál eile úsáide talún, áit a mbeadh an limistéar atá le dífhoraóisíú níos mó ná 10 heicteár de choillearnacha nádúrtha nó 70 heicteár d'fhoraois bhuaircíneach.
- Ceadúnas Leagtha Teoranta (LFL) d'fhéadfadh go mbeadh gá leis ón Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara . Ní mór iarratas a dhéanamh ar dhá LFL: 1) bunanna tuirbíní, bóithre, foirgnimh agus 2) a chlúdach chun an limistéar ar a dtarlóidh leagan suaiteachta a chlúdach, más gá.⁶
D'fhéadfadh sé go n-iarrfaí ar an iarratasóir LFL plandáil athsholáthair a dhéanamh ar láithreán eile atá faoina úinéireacht mar choinníoll den cheadúnas. Ba cheart d'fhorbróirí dul i gcomhairle leis an tSeirbhís Foraoiseachta sa Roinn a luaite is féidir sa tionscadal d'fhonn a chinntiú go n-aithnítear agus go maolaítear gach saincheist foraoiseachta a luaite is féidir. Soláthraíonn an Beartas Seirbhíse Foraoiseachta maidir le Ceadúnais Leagtha a Dheonú d'Fhorbairt Feirmeacha Gaoithe (An Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara, 2011) comhairle ina leith seo.

⁶Meastar go bhfuil leagan suaiteachta ag leagan i gcóngar na dtuirbíní, agus is é an aidhm atá leis ná suaiteacht a chruthú a fhéadfaidh ceannbhrat na foraoise a chruthú agus a d'fhéadfadh dul i bhfeidhm ar fheidhmíocht agus ar éifeachtúlacht na dtuirbíní.

Pleananna Bainistíochta Tráchta

- Ba cheart Pleananna Bainistíochta Tráchta a chur isteach le hiarratais agus ba cheart go mbeadh sonraí iontu faoin ngréasán bóithre / bealaí tarlaithe, na cineálacha feithiclí atá le húsáid chun ábhair a iompar ar an láithreán agus lasmuigh de agus moltaí chun aghaidh a thabhairt ar thionchair ar chónaitheoirí maidir le gníomhaíochtaí tógála.
- Ba cheart an cumas iompair, éifeachtúlacht oibríochta, sábháilteacht agus infheistíocht i mbóithre náisiúnta a chosaint i ndáil le cur i bhfeidhm na Straitéise Fuinnimh Gaoithe agus d'fhéadfadh go mbeadh gá le Measúnuithe Tionchair Tráchta chun é sin a thaispeáint.
- Ba cheart go mbeadh trácht tógála agus gluaiseacht innealra teoranta an oiread agus is indéanta do na bóithre agus na rianta atá mar chuid den fhorbairt fhadtéarmach d'fhonn comhbhrú neamhriachtanach a íoslaghdú.
- Ceanglófar ar iarratasóirí na caighdeáin bhainistíochta forbartha atá sa Phlean Forbartha Contae a chomhlíonadh maidir le línte radhairc agus rochtain ar bhóithre náisiúnta, réigiúnacha agus áitiúla.

Pleananna Bainistíochta Dramhaíola

Ba chóir Plean Bainistíochta Dramhaíola (PBD) a chur isteach le hiarratais chun aghaidh a thabhairt ar thionchair bhainistíochta dramhaíola. Ba cheart go dtabharfadh an Plean seo aird ar Threoirlínte Dea-Chleachtais maidir le Dramhaíl Tógála agus Scartála a Athúsáid agus a Athchúrsáil (An Roinn Comhshaoil, Oidhreacht agus Rialtais Áitiúil, 2006) . Ba cheart go gcomhlíonfadh an PBD beartais an chontae maidir le bainistíocht dramhaíola tógála.

Measúnacht Tionchair Timpeallachta

- Ceanglaítear Measúnú Tionchair Timpeallachta (MTT) a dhéanamh ar fhorbairtí feirmeacha gaoithe i gcás ina moltar níos mó ná cúig thuirbín nó

i gcás go sáródh an fhorbairt a bheartaítear 5MW. Sna cúinsí seo, caithfear RTT a chur isteach leis an iarratas pleanála ábhartha.

- D'fhéadfadh go mbeadh MTT ag teastáil freisin do thionscadail faoin tairseach seo inar dócha go mbeadh éifeachtaí suntasacha ag an bhforbairt bheartaithe ar an gcomhshaol. I Sceideal 7 de na Rialacháin Pleanála agus Forbartha 2001 (arna leasú) leagtar amach na critéir chun a chinneadh an dócha go mbeadh nó nach mbeadh tionchar suntasach ag forbairt ar an gcomhshaol.

Pleananna Bainistíochta Tógála agus Comhshaoil

D'fhéadfaí go mbeadh gá le Plean Bainistíochta Tógála agus Comhshaoil (PBTC) a ullmhú le haghaidh forbairtí fuinnimh gaoithe. Ionchorprófaí anseo bearta maidir le raon saincheisteanna comhshaoil, amhail uisce dromchla, cosaint screamhuisce, cobhsaíocht fána, acmhainneacht riosca tuile, giniúint agus bainistíocht dramhaíola, éiceolaíocht agus cosaint na hoidhreacht nádúrtha agus athchóiriú agus bainistíocht gnáthóige. Ba cheart go gcuimseodh an PBT tograí freisin maidir le nósanna imeachta monatóireachta bliantúla, go háirithe i gcás NHAnna nó láithreáin ainmnithe Natura 2000.

Sciatháin Leathair agus Éin

- Ba cheart tionchair fhéideartha ar éin i dtéarmaí imbhualladh, suaitheadh agus aon tionchair eile a mheas. Beidh sé thar a bheith tábhachtach éifeachtaí a mheas maidir le limistéir phórúcháin, tailte fara agus cosáin eitilte i gcomhairle le húdarás iomchuí agus a chinntiú go gcomhlíontar Treoir maidir le Gnáthóga 92/43/CEE agus Treoir Éin 2009/147/CE maidir le meath nó cur isteach ar láithreáin pórúcháin nó áiteanna scíthe. Ba cheart comhairle a lorg ó éiceolaí / éaneolaí cáilithe a bhfuil taithí aige.
- Beidh gá le monatóireacht roimh agus i ndiaidh tógála ar éin ag forbairtí feirmeacha gaoithe nuair is cuí. Aontófar an sceideal monatóireachta iar-

thógála i gcomhairle le Comhairle Contae Loch Garman agus leis na Páirceanna Náisiúnta agus Fiadhúlra sula ndeonófar cead.

Láithreáin Ainmnithe

- Ba cheart gach togra forbartha a scagadh le haghaidh Measúnachta Cuí agus beidh siad faoi réir Measúnú Cuí iomlán nuair a d'fhéadfadh sé go mbeadh drochthionchar suntasach acu ar shláine láithreán Natura 2000, ina n-aonair nó i gcomhcheangal le pleananna nó tionscadail eile, de réir Airteagal 6 de Threoir 92/42/CEE maidir le Gnáthóga. Ní thabharfar cead ach sa chás go gcinneann an Measúnacht Chuí nach dócha go dtarlódh aon éifeachtaí suntasacha dóchúla.
- Ba cheart d'iarratasóirí aird a thabhairt ar na doiciméid seo a leanas agus Measúnachtaí Cuí á n-ullmhú:
 - a) An tAcht um Pleanáil agus Forbairt 2000(arna leasú)
 - b) Rialacháin na gComhphobal Eorpach (Gnáthóga Nádúrtha) 1997 (IR Uimh. 94 de 1997) (arna leasú)
 - c) Rialacháin na gComhphobal Eorpach (Éin agus Gnáthóga Nádúrtha) 2011 (IR 477/2011)
 - d) Measúnacht Chuí ar Phleananna agus Tionscadail in Éirinn: Treoir d'Údaráis Phleanála (An Roinn Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil, 2009)
 - e) Doiciméad Treorach Forbairtí Fuinnimh Gaoithe agus Natura 2000 (An Coimisiún Eorpach, Deireadh Fómhair 2010)
- Sa chás go moltar forbairt gar do Limistéar Oidhreachta Nádúrtha nó laistigh de, b'fhéidir go mbeidh gá le suirbhéanna éiceolaíochta nó geolaíochta breise a dhéanamh ag éiceolaithe nó geolaithe atá cáilithe go cuí.
- Sa chás go moltar forbairt agus cothabháil forbairtí fuinnimh gaoithe gar do cheantair chósta agus inbhir, déanfar aon tionchair a mheas agus ba

cheart bearta leordhóthanacha a chosaint chun iascach / sliogéisc a chosaint mar chuid den RTT/ PBC. Agus measúnú den sórt sin á dhéanamh acu ba cheart d'iarratasóirí aird chuí a thabhairt ar na Cláir Laghdaithe Truailithe Uiscí Sliogéisc do Cheantair Ainmnithe Laistigh agus Seachtracha Chalafort Loch Garman, Cuan Bhanú agus Calafort Phort Láirge.

- I gcás ina moltar forbairt agus cothabháil forbairtí fuinnimh gaoithe gar d'aibhneacha diúilicíní péarla fionnuisce ainmnithe, déanfar aon tionchair a mheas agus beidh gá le bearta leordhóthanacha chun na ceantair seo a chosaint mar chuid den RTT/ PBC.
- Ba cheart saincheistanna bithéagsúlachta eile a mheas i gcás go gcosnaítear iad seo faoi reachtaíocht na hÉireann mar Ordú um Chosaint Flóra 1999, forálacha na nAchtanna um Fhiadhúlra 1976-2000 agus reachtaíocht idirnáisiúnta mar Airteagal 10 den Treoir maidir le Gnáthóga.
- Ba cheart an chosaint ghnáthóga, speiceas agus gnéithe bithéagsúlachta áitiúla neamh-ainmnithe a chur chun cinn trí dhearadh láithreáin agus pleananna bainistíochta tírdhreacha.

Mapáil Gnáthóige

D'fhéadfadh go mbeadh gá le mapáil gnáthóige (lena n-áirítear bogaigh) agus measúnú tionchair éiceolaíoch le haghaidh feidhmeanna fuinnimh gaoithe. Ba cheart an mhapáil gnáthóige seo a dhéanamh ar scála iomchuí agus de réir na Treorach Dea-Chleachtais maidir le Suirbhé agus Mapáil Gnáthóige (An Chomhairle Oidhreachta, 2011). Ba cheart an léarscáil gnáthóige a fhorleagan leis an bhforbairt atá beartaithe chun gnáthóga íogaire a aibhsiú agus chun tionchair fhéideartha a mheas. Rachaidh an t-iarratasóir i gcomhairle le Comhairle Contae Loch Garman agus leis an tSeirbhís Páirceanna Náisiúnta agus Fiadhúlra ina leith seo.

Athchóiriú Gnáthóige

Ba cheart plean athchóirithe agus bainistíochta gnáthóige a fhorbairt mar chuid den RTT/ PBC chun aghaidh a thabhairt ar ithreacha mianracha a athbhunú agus chun tionchair éiceolaíocha dearfacha a bhaineann leis an bhforbairt a cheadú. Ba cheart pleananna den sórt sin a fhorbairt i gcomhairle le Comhairle Contae Loch Garman.

Speicis Ionracha

D'fhéadfaí go mbeadh gá le bearta a chur i bhfeidhm chun speicis choimhthíocha agus ionracha a rialú agus a bhainistiú ar nós Glúineach Bhiorach (*Fallopia Japonica*), Gunnaire (*Gunnera tinctoria* / *manicata*) agus fiailí díobhálacha mar an ruán mar chuid den EIS / EMP. Ba cheart aird a thabhairt go háirithe ar an bhféidearthacht go ndéanfaidh gníomhaíochtaí tógála speicis den sórt sin a thabhairt isteach i limistéar.

Soghabháltacht i leith Sciortha Talún

- Ba cheart soghabháltacht i leith sciortha talún agus measúnú riosca a dhéanamh do gach forbairt atá beartaithe chun a chinntiú go n-aithnítear agus go dtugtar aghaidh go cuí ar gach fachtóir a chuireann le héagobhsaíocht fána. Ba cheart don fhorbróir dul i gcomhairle le Suirbhéireacht Gheolaíochta na hÉireann agus comhairle ghairmiúil/tuarascálacha foinse a fháil ó innealtóirí geoiteicniúla, geolaithe innealtóireachta nó geolaithe cáilithe mar is cuí. Má mholtar suíomhanna ardtailte, ba cheart go mbeadh ráiteas ó gheolaí, hidrea-gheolaí nó innealtóir a bhfuil saineolas aige ar mheicnic ithreach ag gabháil leis an iarratas.
- Maidir le forbairtí feirmeacha gaoithe i gceantair ina bhfuil gnáthóg tailte portaigh modhnaithe nó díghrádaithe caithfear plean caomhnaithe agus bainistíochta tailte portaigh a fhorbairt, nuair is iomchuí agus i gcomhaontú

leis an tSeirbhís Páirceanna Náisiúnta agus Fiadhúlra, de réir Phlean Gníomhaíochta Caomhnaithe Phortaigh 2020 2020 (Comhairle Caomhnaithe Phortaigh na hÉireann, 2009).

- Breithneofar na tionchair fhéideartha ar chobhsaíocht fána a bhaineann le tionchair atá ag athrú aeráide, go háirithe maidhm thuile agus patrúin aimsire athraitheacha agus ba cheart bearta oiriúnaithe a fhorbairt chun cuntas a thabhairt orthu. Tabharfar aird ar an gCóras Pleanála agus ar Threoirlínte Bainistíochta Riosca Tuilte agus Aguisíní Teicniúla (An Roinn Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil agus Oifig na nOibreacha Poiblí, 2009) .

Tógáil

- Caithfidh Plean Bainistíochta Tógála agus Comhshaoil (PBTC) a bheith in éineacht leis an RTT a thugann breac-chuntas ar na bearta a glacadh chun tionchair deannaigh agus tionchair dhiúltacha ó thrácht tógála a sheachaint. Ba cheart go dtabharfadh PBTanna a fhorbraítear mar chuid d'iarratas pleanála aghaidh ar chairéalú, claiseanna a fháil ar iasacht, bainistíocht ithreach lena n-áirítear stóráil, agus deiseanna chun ithreach a athbhunú.
- Ba cheart oibreacha tógála a uainiú agus a dhearadh ionas nach gcuirfidh siad isteach ar éin phórúcháin agus ba cheart comhairle a bhaineann go sonrach le láithreán a lorg ó éiceolaí / éaneolaí cáilithe a bhfuil taithí aige.
- Tabharfaidh an t-iarratasóir aird ar na cuspóirí agus na bearta ábhartha atá leagtha amach sa Phlean Náisiúnta um Bainistíocht Abhantraí (2018-2021) agus sa Chlár Beart gaolmhar. Go háirithe, ba cheart go mbeadh sé mar aidhm ag oibreacha a bhaineann le forbairt agus cothabháil forbairtí fuinnimh gaoithe an meath a chosc agus stádas ard nó maith a choinneáil d'uiscí dromchla, ionchur truaillithe a theorannú agus meathlú screamhuisce a chosc.

- Ba cheart go mbeadh trácht tógála agus gluaiseacht innealra teoranta an oiread agus is indéanta do na bóithre agus na rianta atá mar chuid den fhorbairt fhadtéarmach d'fhonn comhbhrú neamhriachtanach a íoslaghdú.
- Nuair a bhíonn gá le hoibreacha talún sealadacha, agus ba chóir an talamh agus an fásra a chur ar ais a luaithe is féidir.
- Stórálfar gach leacht agus hidreacarbón a stóráiltear ar an láithreán le linn na tógála i limistéar cuachta uiscédhíonach.
- Soláthrófar gaistí siolta chun uisce ualaithe le siolta a stopadh ón láithreán le linn na tógála.
- Bainfear gach trealamh tógála coimhdeach ón láithreán laistigh de mhí amháin ón uair a bheidh sé críochnaithe.
- Sula dtosófar air, aontóidh an forbróir leis an Údarás Pleanála mionsonraí maidir le hathdháileadh aon bhreis charta a ghintear le linn chéim na tógála.
- Le linn chéim thógála na n-oibreacha, ba cheart aird a thabhairt ar Threoir Torainn an AE (2002/49/CE), na rialacháin náisiúnta torainn lena mbaineann agus aon Phleananna Gníomhaíochta Torainn a fhéadfar a ullmhú don chontae.
- D'fhéadfadh go mbeadh gá le Tuarascáil Monatóireachta Comhshaoil le linn chéim na tógála, lena n-áirítear bearta maolaithe chun gnáthóga atá i láthair ar an láithreán a chothabháil de réir na sonraí a chuirtear isteach sa RTT agus leis an iarratas pleanála, le cur faoi bhráid an Údaráis Phleanála ar a laghad gach 12 mhí le linn na tógála.
- Nuair is féidir, tar éis an tógáil a bheith críochnaithe, ba cheart fásra a chur ar ais ar bhruacha agus ar imeall bóithre a thógtar chun freastal ar ghluaiseacht innealra agus trucailí tógála. Tá sé seo ríthábhachtach go háirithe sa chás go dteastaíonn gearradh agus líonadh.

Monatóireacht

- D'fhéadfadh sé go n-iarrfaí ar fhorbróirí tuarascáil monatóireachta a dhéanamh agus a chur isteach ag eatraimh iomchuí sna céimeanna tógála agus oibríochta chun monatóireacht a dhéanamh ar bhearta maolaithe agus tionchair chomhshaoil go háirithe i dtéarmaí ithreacha, cáilíocht uisce agus bithéagsúlacht.
- Caithfidh gairmithe atá cáilithe go cuí an tuarascáil monatóireachta a chur le chéile agus ba cheart na téarmaí monatóireachta a chomhaontú roimh ré le Comhairle Contae Loch Garman. D'fhéadfadh sé go n-iarrfaí ar fhorbróirí Comhairle Contae Loch Garman a chur ar an eolas roimh ré faoi phríomhghníomhaíochtaí tógála i gceantair íogaire agus monatóireacht ar ghníomhaíochtaí tógála ag Comhairle Contae Loch Garman a éascú lena chinntiú go bhfuil bearta maolaithe á gcur i bhfeidhm go leordhóthanach.

Díchoimisiúnú

- De ghnáth déanfar an fhorbairt fuinnimh gaoithe a dhíchoimisiúnú agus a bhaint 30 bliain tar éis dháta choimisiúnaithe na forbartha fuinnimh gaoithe mura rud é, roimh dheireadh na tréimhse seo, go bhfuil cead pleanála tugtha chun leanúint le húsáid na talún mar fhorbairt fhuinneamh gaoithe ar feadh tréimhse eile de réir na reachtaíochta a bheidh i réim.
- D'fhéadfaí go mbeadh gá le Plean Bainistíochta Díchoimisiúnaithe d'fhorbairtí feirmeacha gaoithe chun a chinntiú go n-athshlánófar láithreán na forbartha go cuí. D'fhéadfaí go mbeadh gá leis seo mar chuid den iarratas pleanála agus/nó RTT, nó d'fhéadfadh sé go n-éileofaí é mar choinníoll de chead pleanála.
- Má tá aon tuirbín neamhoibríochtúil go leanúnach ar feadh 12 mhí, déanfaidh an forbróir é a dhíchoimisiúnú mura gcomhaontaítear a mhalairt i scríbhinn leis an Údarás Pleanála le linn na tréimhse 12 mhí. Má mheastar go bhfuil an fhorbairt fuinnimh gaoithe ag feidhmiú go míshásúil,

éileoidh an tÚdarás Pleanála go gcuirfear gach beart maolaithe nó beart eile i bhfeidhm chun a chinntiú go gcomhlíonann an fhorbairt coinníollacha an cheada phleanála.

- Athshlánófar suíomhanna na bhforbairtí a dhéantar a dhíchoimisiúnú trí struchtúir ar an láithreán agus oibreacha eile a chuireann isteach ar amhairc a bhaint agus trí chlúdach agus draenáil oiriúnach ithreach agus fásra a athbhunú.

Athsholáthar, Athchumhachtú agus Athfhorbairt

- Breithneofar tograí chun tuirbíní atá ann cheana a athsholáthar nó chun forbairtí fuinnimh gaoithe atá ann cheana a athchumhachtú nó a athfhorbairt. De ghnáth teastaíonn cead pleanála ó mholtaí den sórt sin, mura féidir a thaispeáint chun sástacht an Údaráis Phleanála go bhfuil cineál na n-athruithe sách beag, nach ionann iad agus athrú ábhartha ar an bhforbairt agus nach nginfadh siad tionchair bhreise.
- Breithneofar iarratais ar athchumhachtú (trí thuirbíní gaoithe atá ann cheana a athsholáthar) agus síneadh na bhfeirmeacha gaoithe atá ann cheana sna ceantair Nach bhfuil Incheadaithe de Ghnáth (féach Tábla 8).

Tionchair Charnacha d'Fheirmeacha gaoithe

- Déanfar monatóireacht chúramach ar thionchair charnacha nó chomhcheangailte forbairtí fuinnimh gaoithe sa chontae, go háirithe i gceantair atá gar do shuíomhanna Natura 2000, thar shaolré na Straitéise. Ba cheart gach togra forbartha a scagadh le haghaidh Measúnachta Cuí agus beidh siad faoi réir Measúnachta Cuí iomlán nuair a d'fhéadfadh sé go mbeadh drochthionchar suntasach acu ar shláine láithreán Natura 2000, ina n-aonair nó i gcomhcheangal le pleananna nó tionscadail eile, de réir Airteagal 6 de Threoir 92/42/CEE maidir le Gnáthóga.

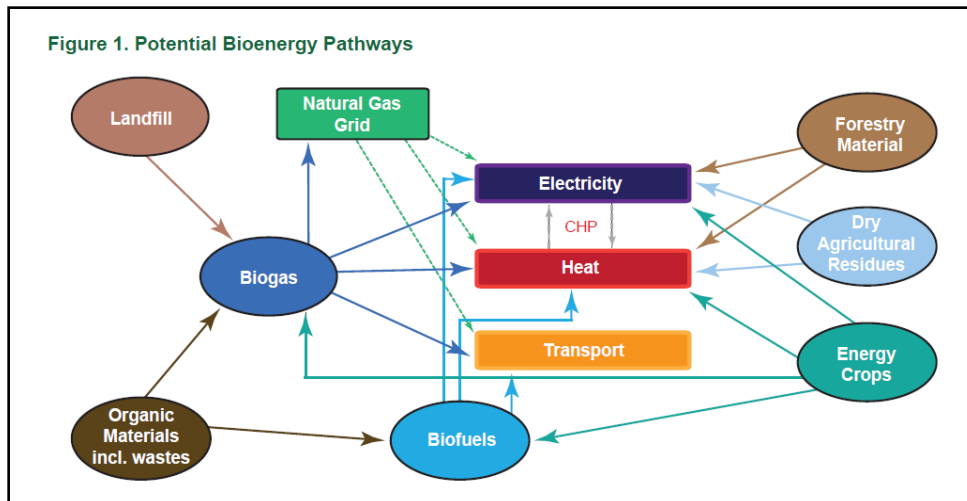
- D'fhonn sláine spásúil, radhairc agus tuaithe na limistéar atá críosaithe d'fhorbairt fuinnimh gaoithe a chaomhnú, cuirfear an éifeacht charnach ar an tírdhreach san áireamh. Caithfear cothromaíocht a bhaint amach idir tionchair amhairc agus na buntáistí a bhaineann le braisliú feirmeacha gaoithe i dtéarmaí úsáid éifeachtach an bhonneagair.
- Breithneofar tionchair charnacha ar bhithéagsúlacht, flóra agus fána, daonra agus sláinte daonna, ithir, uisce, aer, sócmhainní ábhartha, oidhreacht chultúrtha agus tírdhreach. Cuimseofar i mbreithniú na dtionchar carnach ar dhaonra agus ar shláinte an duine na measúnuithe carnacha a dhéanfar de réir na míreanna thuas maidir le caochaíl scáileanna, torann agus tionchair amhairc.

Caibidil 6 - Bithfhuinnimh

6.1 Réamhrá

Féadfar bithfhuinnimh a shainiú mar an fuinneamh a dhíorthaítear ó bithmhais. Is éard atá i mbithmhais an codán in-bhithmhille de tháirgí, dramhaíl agus iarmhair ón talmhaíocht (lena n-áirítear substaintí fásúla agus ainmhithe), foraoiseacht agus tionscail bhainteacha, chomh maith leis an gcodán in-bhithmhille de dhramhaíl thionsclaíoch agus chathrach. Cuimsítear freisin barra a fhástar go sonrach le haghaidh úsáide fuinnimh, mar shampla saileach agus mioscantach. Is féidir bithmhais a úsáid chun leictreachas, teas agus breoslaí iompair a ghiniúint.

Déantar bithfhuinnimh a tháirgeadh trí go leor próiseas éagsúil: is é dóchán agus díleá anaeróbach na próisis is coitianta agus a úsáidtear go forleathan. Is é an dóchán an próiseas trína ndéantar bithmhais (mar shampla sliseanna adhmaid) a dhó chun teas próisis a tháirgeadh nó chun spás nó uisce te a théamh. Is éard atá i gceist le díleá anaeróbach claochlú baictéarach bithmhaise (aoileach ainmhithe mar shampla) go gás meatáin nó bithghás. Is féidir an bithghás a úsáid chun inneall gáis stáiseanach nó tuirbín gáis a bhreosla chun leictreachas a tháirgeadh, nó a dhó i gcoire chun teas a sholáthar nó chun gaile a ardú. Is féidir bithghás a chomhbhrú agus a úsáid mar bhreosla iompair.

Figióir 1: Bealaí Bithfhuinnimh féideartha (Foinse: Dréachtphlean Bithfhuinnimh 2014)

Figure 1. Potential Bioenergy Pathways	Figióir 1. Bealaí Bithfhuinnimh féideartha
Landfill	Líonadh Talún
Organic Materials incl. wastes	Ábhair Orgánacha lena n-áirítear. dramhaíl
Biogas	Bithghás
Natural Gas Grid	Eangach Gáis Nádúrtha
Electricity	Leictreachas
CHP	TCC
Heat	Teas
Transport	Iompar
Biofuels	Bithbhreoslaí
Forestry Material	Ábhar Foraoiseachta
Dry Agricultural Residues	Iarmhair Talmhaíochta Tirim
Energy Crops	Barraí Fuinnimh

Tagann an chuid is mó den fhuinneamh reatha a dhíorthaítear ó bhithmhais ó dhóchán adhmaid chun teas a tháirgeadh. Táthar ag súil go leanfaidh sé de ról suntasach a bheith aige maidir le breoslaí iontaise a dhí-áitiú tuilleadh, go háirithe sna húsáideoirí teasa níos mó san earnáil tráchtála agus tionsclaíoch. Faoi láthair oibríonn ÚFIÉ Scéim Tacaíochta do Theas In-athnuaite. Is tionscnamh é seo atá maoinithe ag an rialtas atá deartha chun an fuinneamh a ghintear ó fhoinsí in-athnuaite san earnáil teasa a mhéadú agus tá sé oscailte d'úsáideoirí tráchtála, tionsclaíocha, talmhaíochta, téimh ceantair, na hearnála poiblí agus úsáideoirí teasa neamhtheaghlaigh eile.

Sa Phlean Gníomhu ar son na hAeráide 2019, áirítear gníomhartha chun tacú le húsáid bithmhaise chun leibhéal an fhuinnimh in-athnuaite san earnáil teasa a mhéadú, ábhar bithbhreosla in-athnuaite na mótarbhreoslaí a mhéadú, tacú leis an slabhra soláthair bithmhaise agus acmhainneacht deiseanna soláthair bithfhuinnimh a bhaint amach, lena n-áirítear slógadh bithmhaise agus bithghás / bithmheatán arna sholáthar ó dhíleá anaeróbach. Aithníonn an Dréacht-Straitéis Réigiúnach Spásúil agus Eacnamaíoch do Réigiún an Deiscirt ról na bithmhaise i dícharbónú na n-earnálacha leictreachais agus talmhaíochta agus foraoiseachta. Tacaíonn Cuspóir Uimh. 85 le hullmhú Plean Forfheidhmithe Bithfhuinnimh don Réigiún.

Tugann Plean Forfheidhmithe Bithfhuinnimh Réigiún an Oir-Dheiscirt 2013-2020 faoi deara go bhfuil acmhainneacht suntasach bithfhuinnimh ag Réigiún an Oir-Dheiscirt i bhfoirm talún talmhaíochta, foraoiseachta agus iarmhair dramhaíola ó ghléasraí cóireála cathrach, talmhaíocht agus foinsí tionsclaíocha. Ciallóidh úsáid mhéadaithe na n-acmhainní seo go mbeidh an Réigiún ag cur le spriocanna náisiúnta fuinnimh in-athnuaite a bhaint amach, le beartais maolaithe athraithe aeráide, beartais dramhaíola a chomhlíonadh agus cuidiú le forbairt tuaithe trí mhargaí nua agus deiseanna forbartha fostaíochta a sholáthar d'earnálacha na feirmeoireachta agus na foraoiseachta. Socraíonn an Plean sprioc de rannchuidiú bithfhuinnimh 7.3% le TFC i Réigiún an Oir-Dheiscirt faoi 2020.

Aithníonn an Chomhairle na deiseanna a chuireann an earnáil bithfhuinnimh i gContae Loch Garman ar fáil agus cuirfidh sí forbairt na hearnála seo chun cinn de réir an bheartais náisiúnta agus réigiúnaigh. Beidh cur chuige comhordaithe i gceist le forbairt na hearnála bithfhuinnimh thar roinnt réimsí beartais lena n-áirítear fuinneamh in-athnuaite; talmhaíocht; foraoiseacht; an timpeallacht;

inbhuanaitheacht; agus acmhainneacht fáis an gheilleagair ghlais; agus beartas forbartha idirnáisiúnta á chur san áireamh.

Is féidir le forbairt na hearnála bithfhuinnimh cuidiú freisin le cuspóirí beartais níos leithne a bhaint amach i réimsí ar nós aisghabháil dramhaíola. Féachann an geilleagar ciorclach i bprionsabal le laghdú, athúsáid agus athchúrsáil (m.sh. bithmhais) a oiread agus is féidir. Cé go n-éilítear bithmhais sa ghearrthearma agus sa mheántearma chun spriocanna aeráide agus fuinnimh a bhaint amach, d'fhéadfadh go mbeadh deiseanna ciorclach geilleagair agus bithgheilleagair ann a d'fhéadfadh iarracht ábhair a choinneáil i gcúrsaíocht, áit a bhfuil luach leo.

6.2 Díleá Anaeróbach

Is éard atá sa phróiseas díleá anaeróbaigh ná miondealú ar ábhar orgánach ag baictéir agus einsímí i dtimpeallacht saor ó ocsaigin. Is é táirge deiridh an phróisis seo bithghás a fhéadtar ghabháil agus a dhó chun teas, leictreachas nó teaghlaim den dá cheann a tháirgeadh. Is iad na príomhchineálacha bunábhair ábhair orgánaigh a úsáidtear i ndíleá anaeróbach ná sloda séarachais, sciodar feirme agus dramhaíl sholadach chathrach.

Is féidir le plandaí a bheith éagsúil ó thaobh scála ó scéimeanna beaga a dhéileálann leis an dramhaíl ó fheirm aonair go saoráidí láraithe meánmhéide a dhéileálann le dramhaíl ó roinnt feirmeacha go gléasraí díleá anaeróbaigh tionsclaíocha atá ag láimhseáil cuid mhór de dhramhaíl sholadach chathrach. Is féidir leictreachas barrachais a easpórtáil chuig an eangach náisiúnta agus is féidir teas barrachais a úsáid le haghaidh téamh ceantair. Tá an fhéidearthacht ann freisin an bithghás ó dhíleá anaeróbach a uasghrádú go bith-meatán ar féidir a instealladh isteach sa líonra náisiúnta gáis. Táirgeann plandaí áirithe díleá a fhéadtar a úsáid mar leasachán talmhaíochta, agus ar an gcaoi sin cothaithe a thabhairt ar ais chuig an talamh.

Tá roinnt buntáistí comhshaoil gaolmhara ag díleá anaeróbach. Tá fuinneamh ó dhíleá anaeróbach neodrach ó thaobh carbóin de. Íslíonn díleá anaeróbach acmhainn truailithe orgánaigh sciodar agus bíonn tairbhí cáilíochta uisce mar thoradh air, bíonn leasacháin ar chaighdeán níos fearr mar thoradh ar na seachtháirgí agus laghdaíonn sé an gá le húsáid leasacháin shaorga. Tá de bhuntáiste ag an bpróiseas freisin substaintí dramhaíola a úsáid atá deacair a dhiúscairt ar bhealach atá inghlactha ó thaobh an chomhshaoil de - cuireann an bhainistíocht seo ar dhramhaíl orgánach leis na hoibleagáidí atá le baint amach faoi Threoir Líonadh Talún an AE.

Faoi láthair tá saoráid díleáiteora anaeróbach amháin i gContae Loch Garman i mBaile Uí Sheanáin, Maigh Arnaí, a bhfuil toilleadh 5000 tonna dramhaíola in aghaidh na bliana aici. Tugadh cead pleanála d'áis bhreise ag Móin na dTorlóg (tagraíonn clár pleanála 20160469 & 20151267) a mbeidh sé d'acmhainn aici 19,000 tonna in aghaidh na bliana sciodar, sadhlais agus farae a phróiseáil.

6.3 Teas agus Cumhacht Comhcheangailte agus Téimh Dúiche

Teicneolaíocht is ea Teas agus Cumhacht Comhcheangailte (TCC) a úsáideann an fuinneamh a tháirgtear trí dhó breosla chun teas agus leictreachas a tháirgeadh. Is féidir le TCC tagairt a dhéanamh do TCC gásbhreoslaithe nó do TCC bithmhaise. Is mór an poitéinseal atá ag teicneolaíochtaí TCC atá bunaithe ar dhóchán bithmhaise astaíochtaí CO₂ a laghdú ós rud é go bhfuil siad bunaithe ar úsáid foinsí fuinnimh in-athnuaite (mar shampla breoslaí adhmaid nó min sáibh). Tá an cumas acu fostaíocht áitiúil a mhéadú freisin toisc go bhfaightear breosla go háitiúil. Tá plandaí TCC ar fáil i raon scálaí, ó fheidhmeanna baile micrea-TCC go plandaí meánmhéide a fhreastalaíonn ar bhloc oifige go feidhmchláir mhóra thionsclaíocha agus gléasraí TCC a fhreastalaíonn ar scéimeanna téimh ceantair. Is minic a fheictear TCC mar bhreisiú praiticiúil, ag soláthar teasa agus leictreachais ar an láthair.

Soláthraíonn córas teasa dúiche teas ó choire lárnach go níos mó ná foirgneamh amháin agus is rogha eile é córais téimh ar leithligh a sholáthar do gach foirgneamh. Is éard atá i gcóras teasa dúiche ná coire lárnach, líonra dailte teasa de phiopaí inslithe agus malartóirí teasa i ngach foirgneamh. Féadann téamh ceantair costas caipitil laghdaithe agus éifeachtúlacht fuinnimh mhéadaithe a thairiscint agus tá an teaghlaim de TCC agus téamh ceantair an-tíosach ar fhuinneamh. Beidh rath níos fearr ar chóras teasa ceantair nuair a chuirfear i bhfeidhm é i gceantair le dlús daonra níos airde agus éileamh ard teasa ó fhiontair tionscail nó tráchtála agus tá sé níos oiriúnaí do chásanna nua-thógtha i gcomparáid le cásanna aisfheistithe.

6.4 Bithbhreoslaí Leachtacha

Tagraíonn bithbhreosla do bhreosla leachtach nó gásach a bhaintear as bithmhais. Cuireann an Scéim Oibleagáide Bithbhreoslaí oibleagáid ar sholáthraithe breoslaí iompair de bhóthar a chinntiú go ndéantar céatadáin shonraithe den mhótarbhreosla a chuireann siad ar an margadh in Éirinn a tháirgeadh ó fhoinsí in-athnuaite, m.sh. bithéatánól agus bithdhíosál. Féachann an Plean um Ghníomhú ar son na hAeráide 2019 le cion bithbhreosla in-athnuaite mótarbhreoslaí a mhéadú agus leagtar síos sprioc chun an cion cumasc de bithbhreoslaí in iompar de bhóthar a ardú go 10% i bpeitreal agus 12% i ndíosál faoi 2030.

Faoi láthair tá dhá mhonaróir bithbhreoslaí i gContae Loch Garman. Faoi láthair táirgeann Green Biofuels Ireland Ltd. i Ros Mhic Thriúin 30,000 tonna de bithdhíosál in aghaidh na bliana. Déantar an breosla a tháirgeadh trí phróiseas ceimiceach ar a dtugtar tras-eistearúchán ag úsáid olaí ainmhithe, olaí cócaireachta dramhaíola agus alcól in éineacht le catalaíoch. Déantar leasachán agus glicéirín a tháirgeadh mar sheachtháirgí. Déanann Biogreen Energy Products Ltd. i Maigh Arnaí ola ó ráibe a mhonarú. Cuireadh an chuideachta ar

bun ar dtús chun ola ráibe a tháirgeadh le húsáid mar ionadach díosail. Mar sin féin, le déanaí d'fhorbair an Chuideachta margaí nua don ola agus don chiste go háirithe sa tionscal beatha ainmhithe.

6.5 Aisghabháil Fuinnimh ó Dhramhaíl

Ó 2012, tá fócas soiléir bheartas rialtais ar dhramhaíl mar acmhainn agus deireadh a chur go fíorúil le líonadh talún. Tá an fócas reatha agus sa todhchaí ar chosc, athúsáid, athchúrsáil a uasmhéadú agus dramhaíl a úsáid mar bhreosla in ionad breoslaí iontaise. Tá reachtaíocht déanta maidir le deighilt agus bailiú dramhaíola bia ar leithligh ó theaghlaigh ó 2013 agus tá méadú tagtha ar athchúrsáil dramhaíola cathrach ag saoráidí múirínithe agus díleá anaeróbaigh dá bharr.

Socraíonn Plean Bainistíochta Dramhaíola Réigiún an Deiscirt 2015 - 2021 sprioc chun diúscairt dhíreach dramhaíola iarmharáí neamhphróiseáilte chuig láithreáin líonta talún a laghdú go dtí 0% (ó 2016 ar aghaidh) i bhfabhar próisis réamhchóireála ar luach níos airde agus cleachtais aisghabhála dúchasacha.⁷ Tar éis é a chosc, a athúsáid agus a athchúrsáil, déanann an plan iarracht athshlánú agus giniúint fuinnimh a fheabhsú trí luach acmhainne na n-ábhar agus an fhuinnimh a chuimsítear i ndramhaíl iarmharach a uasmhéadú. Leagann an Plean amach roinnt beart lena n-áirítear:

- Plean agus bonneagar cóireála dramhaíola ar chaighdeán níos airde a fhorbairt lena n-áirítear athphróiseáil nua, cóireáil bhitheolaíoch, aisghabháil theirmeach agus réamh - áiseanna cóireála;
- An earnáil cóireála bitheolaíoch a fhás, go háirithe múiríniú agus díleá anaeróbach, trí thacú le forbairt saoráidí nua;

⁷Ciallaíonn dramhaíl iarmharach neamhphróiseáilte dramhaíl chathrach iarmharach a bhailítear ar thaobh an chosáin nó a chuirtear i dtaisce ag láithreáin líonta talún / láithreáin CA / stáisiúin aistrithe nach ndearnadh cóireáil chuí uirthi trí phróisis fhisiceacha, bhitheolaíocha, cheimiceacha nó theirmeacha, lena n-áirítear sórtáil.

- Tacú le téarnamh teirmeach a fhorbairt sa réigiún a fhreastalaíonn ar riachtanais an réigiúin agus an Stáit maidir le honnmhairiú dramhaíola iarmharaí le haghaidh cóireála thar lear a laghdú;

Is í an aidhm polasaí don réigiún agus don Stát a bheith níos neamhthuilleamaíche, ó thaobh chóireáil na dramhaíola a ghinimid agus a onnmhairimid faoi láthair.

Tugann Plean Forfheidhmithe Bithfhuinnimh Réigiún an Oir-Dheiscirt 2013-2020 dá aire freisin gur acmhainn é gás líonta talún a tháirgtear ó dhramhaíl is féidir a úsáid le haghaidh táirgeadh fuinnimh. Ag láithreáin líonta talún, cruthaíonn díleá nádúrtha an chodáin orgánaigh de dhramhaíl ag baictéir faoi dhálaí atá anaeróbach go páirteach, bithghás arb éard atá ann go príomha ná meatán agus dé-ocsaíd charbóin. Is féidir an meatán a aisghabháil agus a dhó chun fuinneamh a tháirgeadh. Mar sin féin, le tabhairt isteach an chórais na n-araidí donna, ciallaíonn laghdú ar ábhar orgánach dramhaíola go dtiocfaidh laghdú ar ghiniúint gáis líonta talún.

Faoi láthair tá líonadh talún amháin i gContae Loch Garman suite i Hóm Mór agus líonadh talún dúnta amháin ag Cill Liúráin. Níor tógadh dramhaíl orgánach ar shuíomh Hóm Mór ó 2012 agus léirigh monatóireacht go bhfuil gás líonta talún ag laghdú bliain i ndiaidh bliana. Mar sin níl úsáid gáis líonta talún ag an tsaoráid seo inmharthana faoi láthair.

6.6 Cuspóirí

ES16: Tacú agus spreagadh a thabhairt d'fhorbairt na hearnála bithfhuinnimh agus a forbairt le haghaidh táirgeadh fuinnimh, stóráil agus dáileadh teasa a éascú faoi réir gnáthchritéar pleanála agus comhshaoil agus na gcaighdeán bainistíochta forbartha atá leagtha síos i Mír 6.7

ES17: Tacú agus cuidiú le cur chun feidhme Phlean Forfheidhmithe Bithfhuinnimh Réigiún an Oir-Dheiscirt 2013-2020 agus aon leagan nuashonraithe den phlean sin tríd an bpróiseas pleanála, faoi réir chomhlíonadh Airteagal 6 den Treoir maidir le Gnáthóga.

ES18: Tacú le suiteáil gléasra díleáiteora / coipeadh anaeróbach ar an bhfeirm ag úsáid sciodar a tháirgtear ar an láithreán, agus allmhairiú agus cóireáil bunábhar a allmhairítear ón gceantar áitiúil máguaird chun cóireáil dramhaíola talmhaíochta ar an láthair a fhorlíonadh. Beidh saoráidí den sórt sin suite laistigh de choimpléisc feirme atá ann cheana, úsáidfídh siad barraíocht teasa ar an láithreán agus féadfar iad a nascadh leis an eangach leictreach náisiúnta.

ES19: Tacú le próiseáil mheasctha bithmhaise (ag úsáid réimse teicneolaíochtaí) agus ag úsáid bunábhair mheasctha (lena n-áirítear dramhaíl bhitheolaíoch) a allmhairítear ó cheantair máguaird ar shuíomhanna oiriúnacha. Ba cheart gléasraí bithfhuinnimh mheasctha a bheith suite gar don fhoinsé fuinnimh agus don phointe éilimh, áit ar féidir le líonra iompair freastal orthu a bhfuil acmhainn leordhóthanach acu gluaiseachtaí tráchta méadaithe a ionsú go sábháilte agus áit ar féidir teas dramhaíola a úsáid. Déanfar saoráidí den sórt sin a mheas de réir chumas na timpeallachta glactha freastal orthu gan drochthionchar a bheith acu ar thaitneamhacht chónaithe nó chomhshaoil.

ES20: Forbairt gléasraí próiseála bithbhreosla a éascú ar thailte críosaithe tionsclaíocha faoi réir gnáthchritéar pleanála agus comhshaoil agus na gcaighdeán bainistíochta forbartha atá leagtha amach i Mír 6.7.

ES21: Tacú agus suiteáil teicneolaíochtaí téimh cheantair i bhforbairtí nua, lena n-áirítear forbairtí árasáin ilaonad, forbairtí tráchtála agus tionsclaíocha. I gcás ina moltar téamh ceantair, sainaithneofar an bonneagar, na líonraí agus na seirbhísí gaolmhara do chórais den sórt sin ag céim na pleanála agus beidh na socruithe fadtéarmacha bainistíochta agus cothabhála chun sástacht na Comhairle.

ES22: Tacú le fuinneamh a aisghabháil ó dhramhaíl de réir fhorálacha Phlean Bainistíochta Dramhaíola Réigiún an Deiscirt 2015-2021 agus aon leagan

nuashonraithe den phlean sin. Go háirithe, éascóidh an Chomhairle próisis dramhaíola go fuinneamh ar shuíomh an táirgeachta nó i suiteálacha próiseála bithmhaise áitiúla faoi réir gnáthchritéar pleanála agus comhshaoil agus na gcaighdeán bainistíochta forbartha atá leagtha amach i Mír 6.7.

6.7 Caighdeán Bhainistíochta Forbartha do Dhíleáiteoirí Anaeróbacha

Ba chóir go mbeadh na rudaí seo a leanas in éineacht le hiarratais ar fhorbairt nua:

- Tuairisc ar chineál, foinse agus toirt an táirge/na dramhaíola atá le húsáid
- Líon agus cineál na bhfeithiclí a bhfuiltear ag súil leo chuig / ón láithreán
- Pleananna chun táirgí deiridh a dhiúscairt ón bplanda
- Sonraí tanúcháin agus draenála uisce dromchla
- Tuarascáil Torainn
- Plean Bainistíochta Bolaidh
- Plean tírdhreachaithe mionsonraithe
- Sonraí faoi eangach greille nuair is ábhartha

Suímh Fhorbairtí Nua

- Ba cheart forbairtí beartaithe a shuíomh chun:
 - Comhtháthú isteach sa tírdhreach máguaird
 - Tionchair mhíchuí ar áitribh in aice láimhe a sheachaint
 - Tionchair ar oidhreacht ailtireachta agus seandálaíochta a sheachaint
 - Truailliú ó nósanna imeachta oibríochta a sheachaint, m.sh. doirteadh agus díleáite
- Nuair is féidir, ba chóir an gléasra agus na foirgnimh díleáiteora anaeróbaigh a shuíomh i gcomhar le foirgnimh atá ann cheana ar scála, airde agus mais chomhchosúil.

- I gcás lonnú laistigh d'aonad talmhaíochta, ba cheart an gléasra agus na foirgnimh díleáiteora anaeróbaí a shuíomh chomh gar agus is féidir d'fhoirgnimh talmhaíochta atá ann cheana nó do struchtúir eile ar scála comhchosúil le sadhlanna.
- Ba cheart machnamh a dhéanamh ar athúsáid agus/nó tiontú foirgneamh iomarcach atá ann cheana féin chun gnéithe den phróiseas díleáiteora anaeróbaigh a bheith ann chun an gá le forbairt nua a sheachaint.
- Nuair is iomchuí, ba chóir plandaí agus foirgnimh a shuíomh chun leas a bhaint as an topagrafaíocht agus/nó fásra nó crainn atá ann chun cabhrú le comhtháthú amhairc.

Cáilíocht Uisce

Ceanglófar ar an iarratasóir a thaispeáint go gcuirfear socruithe oiriúnacha i bhfeidhm chun an riosca go dtiocfaidh uisce salach isteach ar chúrsaí uisce screamhuisce a íoslaghdú le linn stóráil agus seachadadh bunábhair agus stóráil agus dáileadh díleá agus/nó deochanna meisciúla ina dhiaidh sin. Ba chóir bunábhar ar nós sciodair nó sadhlais a stóráil in umair/stórais atá tógtha go cuí. Ba chóir gach stóráil agus láimhseáil bunábhair agus díleáite a dhéanamh ar dhromchlaí neamh-thréscaoilteacha agus laistigh de cheantair ina bhfuil córas innealtóireachta coimeádta agus draenála láithreáin deartha chun gach rith chun srutha éillithe a choimeád.

Sa chás go bhfuil díleateán ón ngléasra díleáiteora anaeróbaigh le fáil réidh le leathadh talún beidh sé riachtanach foinse talún leordhóthanach a thaispeáint d'fhonn an Treoir maidir le Níotráití a chomhlíonadh. Ba cheart sonraí iomlána maidir le suíomh agus méid na talún atá i gceist a sholáthar trí léarscáileanna feirme ábhartha.

Trácht

Breithneofar oiriúnacht an ghréasáin bóithre chun freastal ar ghluaiseachtaí tráchta a ghineann an fhorbairt a bheartaítear le linn na gcéimeanna tógála agus oibríochta agus measúnú á dhéanamh ar iarratais phleanála. Ba chóir go mbeadh an méid seo a leanas san áireamh san iarratas:

- Measúnacht Tionchair Tráchta ina n-aithnítear líon agus cineál na ngluaiseachtaí tráchta chuig an láithreán agus uaidh agus an bealach tarlaithe atá beartaithe.
- Ní mór línte radhairc leordhóthanacha a thaispeáint ag an mbealach isteach chuig an láithreán.
- Teastóidh Plean Bainistíochta Tógála Tráchta sula dtosófar ar an bhforbairt.

Measúnacht Chuí:

Cinntoidh an Chomhairle go mbeidh aon phlean nó tionscadal agus aon oibreacha gaolmhara, ina n-aonair nó i gcomhcheangal le pleananna nó tionscadail eile, faoi réir Scagadh Measúnachta Cuí lena chinntiú nach dócha go mbeidh aon éifeachtaí suntasacha dóchúlacha ar an sláine (arna shainiú ag an struchtúr agus an fheidhm) maidir le haon láithreá(i)n Natura 2000 agus go gcomhlíontar ceanglais Airteagal 6(3) agus 6(4) de Threoir Gnáthóg an AE go hiomlán.

Sa chás gur dóigh go mbeidh éifeacht shuntasach ag plean nó tionscadal ar láithreán Natura 2000 beidh sé faoi réir Measúnachta Cuí. Ní leanfar leis an bplean nó leis an tionscadal ach amháin tar éis a fhionnadh nach ndéanfaidh sé drochthionchar ar shláine an láithreáin nó má cheaptar nach bhfuil réitigh mhalartacha ann, meastar go bhfuil an plean/tionscadal riachtanach ar chúiseanna a bhaineann le leas an phobail a shárú, ar fad de réir forálacha airteagal 6(3) agus 6(4) de Threoir an AE maidir le Gnáthóga.

Measúnacht Tionchair Timpeallachta

Éileoidh an Chomhairle go ndéanfar Measúnacht Tionchair Timpeallachta (MTT) d'fhorbairt bheartaithe atá liostaithe i Sceideal 5 de na Rialacháin Pleanála agus Forbartha 2001 (arna leasú) nó forbairtí eile a mheasann sí bféadfadh éifeachtaí suntasacha comhshaoil a bheith acu. Déanfar an cinneadh i dtaobh an dóigh go mbeidh éifeachtaí suntasacha ag forbairt ar an gcomhshaol de réir na gcritéar atá leagtha amach i Sceideal 7 de na Rialacháin Pleanála agus Forbartha 2001 (arna leasú).

I gcás ina gceanglaítear ar MTT a dhéanamh, éileoidh an tÚdarás Pleanála Tuarascáil um Measúnú Tionchair Timpeallachta (TMTT) a chur isteach mar chuid den iarratas pleanála. Féadfaidh an t-iarratasóir a iarraidh ar an Údarás Pleanála tuairim i scríbhinn a thabhairt ar an bhfaisnéis atá le bheith san TMTT. Tabharfaidh an tÚdarás Pleanála aird ar na Treoirlínte d'Údaráis Phleanála agus don Bhord Pleanála maidir le Measúnú Tionchair Timpeallachta a dhéanamh (RCPRÁ, 2013).

Bainistíocht Tuilte

Tabharfaidh an Chomhairle aird ar an gCóras Pleanála agus ar Threoirlínte um Bainistíocht Riosca Tuilte d'Údaráis Áitiúla (RCORÁ agus OOP 2009) agus iarratais phleanála á meas aici. I measc na bpríomhriachtanas maidir le forbairt a bhainistiú i gceantair atá i mbaol tuile tá an méid seo a leanas:

- Beidh Measúnuithe Riosca Tuilte sainsiúil don láithreán agus mionsonraithe go cuí ag teastáil ó gach togra forbartha laistigh de limistéir atá i mbaol measartha nó ard ó thuilte.
- Éileoidh gach togra forbartha laistigh de limistéir atá i mbaol measartha nó ard de thuilte nó má ionchorpraítear iad an Tástáil Fírinneú Bainistíochta Forbartha a chur i bhfeidhm de réir an Chórais Phleanála agus na dTreoirlínte um Bainistíocht Riosca Tuilte d'Údaráis Phleanála (RCORÁ agus OOP, 2009).

- Léireoidh aon togra a mheastar a bheith inghlactha i bprionsabal úsáid an chur chuige seicheamhach chun leagan amach an láithreáin agus dearadh na forbartha a threorú. Léireoidh tograí freisin gur féidir bearta maolaithe agus bainistíochta a chur i bhfeidhm agus nach méadóidh an fhorbairt an riosca tuile in áiteanna eile.

Oidhreacht Ailtireachta

D'fhéadfadh go mbeadh gá le hiarratais áirithe chun measúnú a dhéanamh ar thionchair na forbartha beartaithe ar charachtar ailtireachta, go háirithe i gcomharsanacht struchtúir chosanta. Ba cheart go ndéanfaidh ailtire caomhnaithe atá cáilithe go cuí measúnuithe agus moltar duit dul i dteagmháil leis an Údarás Pleanála ag céim an réamhpheanála chun a fháil amach an bhfuil gá le measúnú den sórt sin.

Oidhreacht Seandálaíochta

Sa chás go bhfuil Séadchomhartha Taifeadta ar an suíomh nó go bhfuil suíomh an iarratais cóngarach do Shéadchomhartha Taifeadta, beidh measúnú seandálaíochta in éineacht leis an iarratas arna ullmhú ag seandálaí cáilithe go cuí ag tabhairt mionsonraí faoi thionchair na forbartha beartaithe ar an tseandálaíocht sa cheantar. Beidh gá le monatóireacht seandálaíochta le linn oibreacha tógála nuair is cuí.

Caibidil 7 - Foinsí Fuinnimh In-athnuaite Eile

7.1 In-athnuaite Mara

7.1.1 Réamhrá

De ghnáth tagraíonn an téarma ‘fuinneamh in-athnuaite mara’ do thonnta, taoide agus gaoth amach ón gcósta. Feictear fuinneamh in-athnuaite mara ina iomláine mar theicneolaíocht mheántéarmach agus fhadtéarmach ar féidir léi cur go mór le spriocanna fuinnimh in-athnuaite na hÉireann.

Fuair an Measúnacht Straitéiseach Comhshaoil agus an Measúnacht Chuí a rinneadh don Phlean Forbartha Fuinnimh In-athnuaite Eischósta (OREDPA) (DCENR, 2014) go mbeifí in ann an cás ard 4,500 MW a bhaint amach ó ghaoth amach ón gcósta agus 1,500 MW ó ghléasanna tonnta agus taoide i Uiscí na hÉireann gan aon éifeacht dhíobhálach suntasach dóchúil ar an gcomhshaol. Aithnítear cósta thoir Loch Garman mar oiriúnach le haghaidh forbairt gaoithe agus taoide agus aithnítear cósta theas Loch Garman mar chósta atá oiriúnach do ghaoth amháin. Taispeánann Fígiúr 2 thíos Ceantair 2 agus 3 a bhfuil cósta Loch Garman ina gcuid díobh.

Príomh-chumasóir maidir le hacmhainn fuinnimh in-athnuaite amach ón gcósta na hÉireann a fhorbairt is ea ailtireacht nua phleanála agus toilithe a thabhairt isteach le haghaidh forbartha sa mhuir. Faoi láthair, ní mór d’iarratasóirí atá ag déanamh iarratais ar fhorbairt san urthrá iarratas a dhéanamh chuig an Roinn Tithíochta, Pleanála agus Rialtais Áitiúil ar léas/ceadúnas urthrá.⁸ Ní mór iarratas pleanála ar leithligh a dhéanamh chuig an Údarás Pleanála le haghaidh forbartha

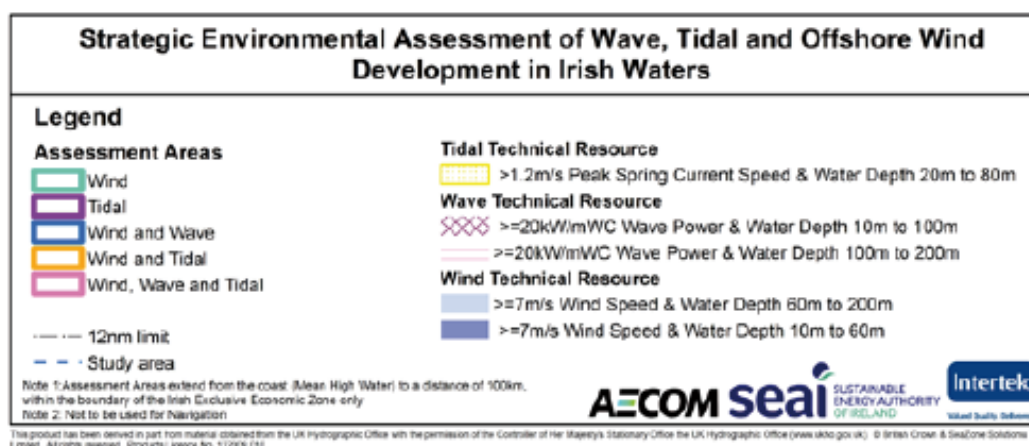
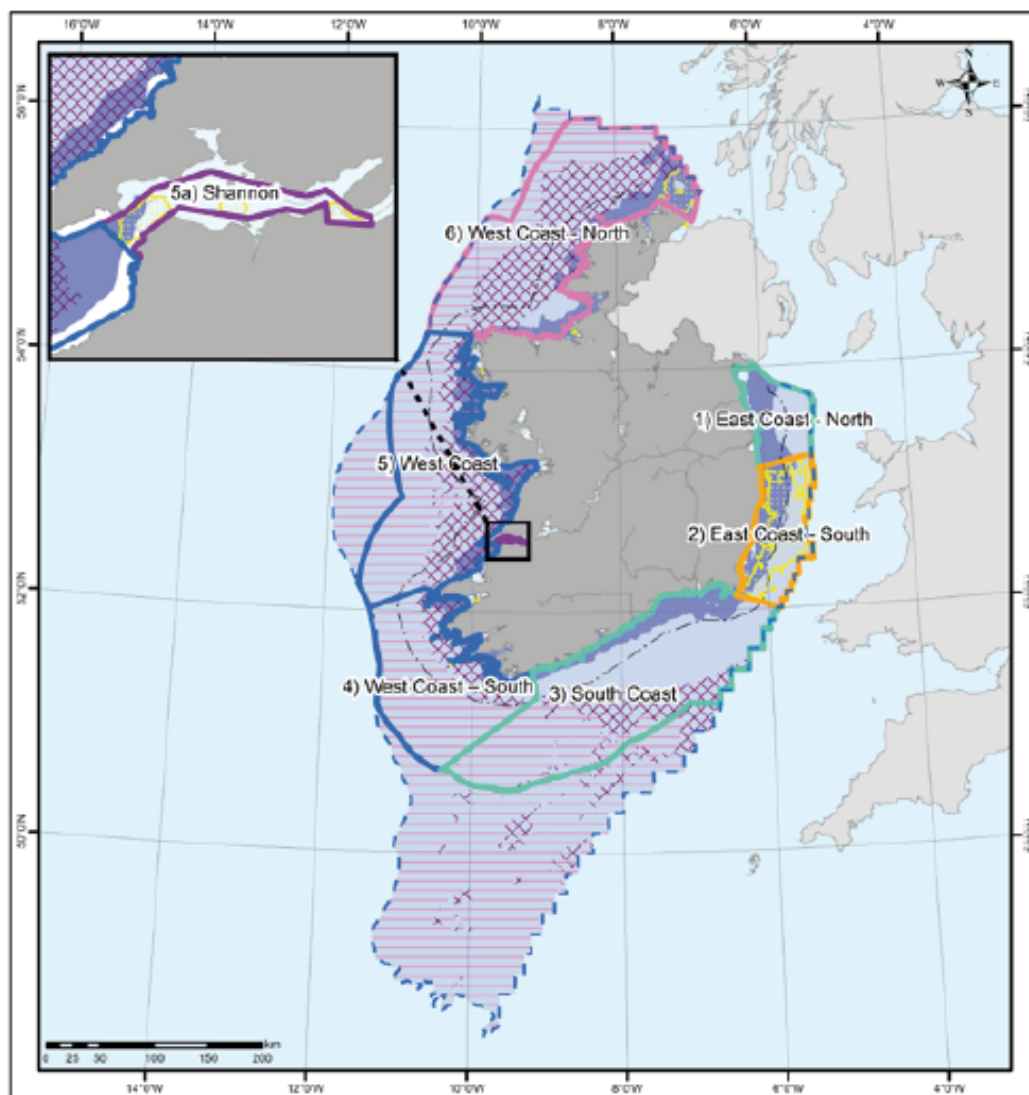
⁸Úsáidtear léas go ginearálta d’fhorbairt a éilíonn áitiú eisiach ar an urthrá m.sh. lamairní, droichid, céanna, muiríní, feirmeacha gaoithe amach ón gcósta agus míntíriú. Úsáidtear ceadúnas go ginearálta d’fhorbairt nach gá áitiú eisiach ar an urthrá m.sh. obair dheisiúcháin, dreidireacht, píopaí agus cáblaí faoin bhfarraige agus oibreacha imscrúdaithe láithreáin

ar an urthrá i gc  s go bhfuil s   tadhlach le ceantar feidhme an   dar  is
Phleanála.

Molann an Bille um Limistéar Muir   agus Imeall Tr   (Leas  ) 2013 c  ras nua
pleanála agus toilithe, tr  na ndéanfaidh iarratasóirí iarratas chuig an   dar  s
  iti  il n   chuig an mBord Plean  la ar thoili   le forbairt sa limistéar muir  . Faoi n  s
imeachta nua seo, beidh aon mheas  n   tionchair timpeallachta ag an
  dar  s toilithe forbartha. Is    an t  dar  s   iti  il an t-  dar  s toilithe le haghaidh
forbartha ar an gcladach nuair nach mbeidh MTT/ MC ag teast  il, agus is    an
Bord an t-  dar  s toilithe le haghaidh:

- bonneagar straitéiseach;
- forbairt taobh amuigh den chladach;
- forbairt a   il  onn MTT/ MC; agus
- Forbairt an   dar  is   iti  il f  in a   il  onn MTT/ MC .

Féadfaidh an fhorbairt a bheartaítear a bheith suite go hiomlán sa limistéar muir  
n   a bheith comhdh  anta d'  ilimint   tadhlacha at   suite go páirteach ar thalamh
agus go páirteach sa limistéar muir  . Agus iarratais ar l  as n   ceadúnas urthrá   
mbreithniú aige maidir le forbairt ar thug an túdarás Pleanála n   an Bord toiliú
ina leith, n   bheidh oibleag  id ar an Aire ach na gnéithe t  olactha maoine den
togra a mheas.

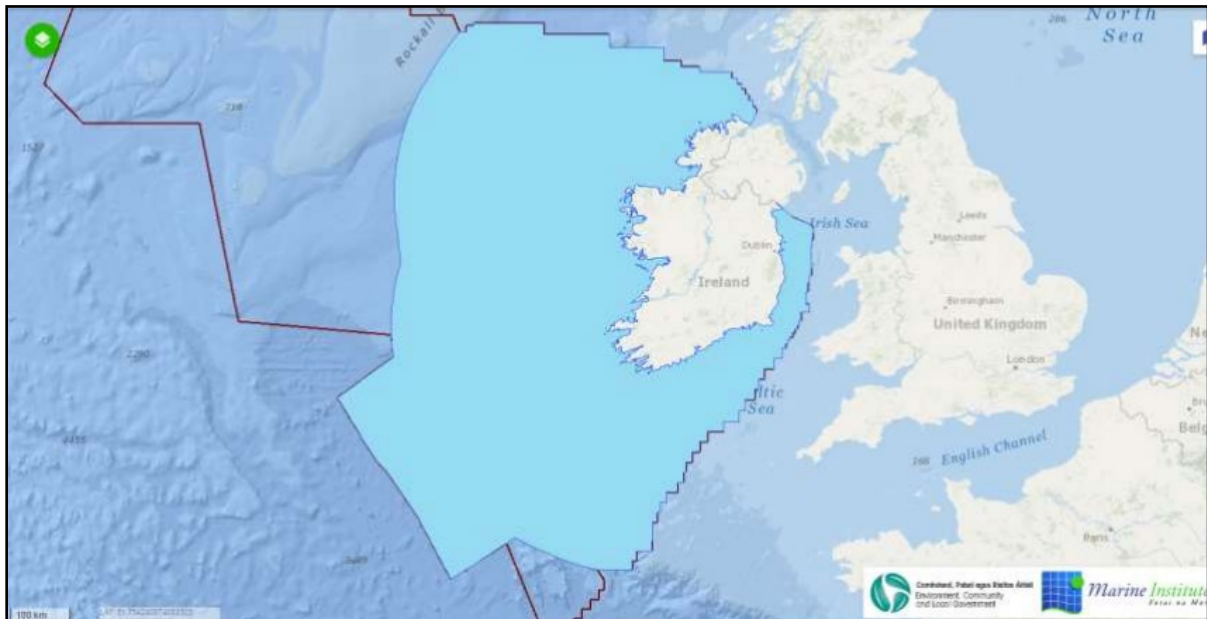
Figiór 2: Criosanna Forbartha Táscaha Fuinnimh In-athnuaite Mara (Foinse: OREDP 2014)

Figure 2 Marine Renewable Energy Indicative Development Zones (Source: OREDP 2014)	Figiúr 2: Críosanna Forbartha Táscacha Fuinnimh In-athnuaite Mara (Foinse: OREDP 2014)
Shannon	An tSionainn
West Coast	An Cósta Thiar
West Coast – North	An Cósta Thiar - Thuaidh
West Coast – South	An Cósta Thiar - Theas
East Coast – North	An Cósta Thoir - Thuaidh
East Coast – South	An Cósta Thoir - Theas
Strategic Environmental Assessment of Wave, Tidal and Offshore Wind Development in Irish Waters	Measúnú Straitéiseach Comhshaoil ar Fhorbairt Gaoithe Tonn, Taoide agus Eischósta in Uiscí na hÉireann
Legend	Eochair Eolais
Assessment Areas	Réimsí Measúnaithe
Wind	Gaoth
Tidal	Taoide
Wind and Wave	Gaoth agus Tonn
Wind and tidal	Gaoth agus taoide
Wind, Wave and Tidal	Gaoth, Tonn agus Taoide
Tidal Technical Resource	Acmhainn Theicniúil Taoide
>1.2m's Peak Spring Current Speed & Water Depth 20m to 80m	> 1.2m Luas Reatha Buaic & Doimhneacht Uisce 20m go 80m
Wave Technical Resource	Acmhainn Theicniúil Tonn
Wave Power & Water Depth 10 m to 100m	Cumhacht Tonn & Doimhneacht Uisce 10 m go 100m
Wave Power & Water Depth 100 m to 200m	Cumhacht Tonn & Doimhneacht Uisce 100 m go 200m
Wind Technical Resource	Acmhainn Theicniúil Gaoithe
Wave Power & Water Depth 60 m to 200m	Cumhacht Tonn & Doimhneacht Uisce 60 m go 200m
Wave Power & Water Depth 10 m to 60m	Cumhacht Tonn & Doimhneacht Uisce 10 m go 60m

7.1.2 Pleanáil Spásúlachta Muirí

Mar gheall ar an éileamh méadaitheach ar spás muirí chun críocha éagsúla, mar shampla suiteálacha chun fuinneamh a tháirgeadh ó fhoinsí in-athnuaite, taiscéalaíocht agus saothrú ola agus gáis, gníomhaíochtaí loingseoireachta muirí agus iascaireachta, caomhnú éiceachórais agus bithéagsúlachta, eastóscadh amhábhhar, turasóireacht, suiteálacha dobharshaothraithe agus oidhreacht chultúrtha faoi uisce, chomh maith leis an mbrú iolrach ar acmhainní cósta, teastaíonn cur chuige comhtháite pleanála agus bainistíochta. Oibríonn pleanáil

spásúil mhuirí thar theorainneacha agus earnálacha lena chinntiú go ndéantar gníomhaíochtaí daonna ar muir ar bhealach éifeachtach, sábháilte agus inbhuanaithe.

Figiúr 3: Limistéar Muirí na hÉireann (Foinse:

http://www.housing.gov.ie/sites/default/files/public-consultation/files/2016_04_05_map_of_msp_area.pdf [accessed 12/12/17])

Rinneadh an Creat-Treoir um Pleanáil Spásúlachta Muirí (Treoir 2014/89 / AE) a thrasú i nDlí na hÉireann trí Chuid 5 den Acht Pleanála agus Forbartha (Leasú) 2018 agus ceanglaítear nach mór Plean Spásúlachta Muirí d'Éirinn a bheith i bhfeidhm faoin 31 Márta 2021 . Féadfaidh an tAire plean spásúlachta muirí foriomlán amháin nó pleananna spásúla mara éagsúla a ullmhú do chodanna éagsúla den limistéar muirí, a dtabharfar an Creat Náisiúnta um Phleanáil Mara orthu le chéile.

Luaitear i dTuarascáil Bhunlíne an Chreata Náisiúnta um Pleanáil Mara, a d'fhoilsigh an Roinn Tithíochta, Pleanála agus Rialtais Áitiúil in 2018, go mbeidh forbairt ár n-acmhainne amach ón gcósta ríthábhachtach chun ár n-oibleagáidí

fuinnimh in-athnuaite 2030 a bhaint amach. Beidh infheistíocht san eangach leictreachais ag teastáil chun an eangach ar an tír mór a threisiú, ag cinntiú go mbeidh an córas cumhachta foriomlán in ann méideanna a d'fhéadfadh a bheith mór de ghiniúint inathnuaite amach ón gcósta a láimhseáil. Foilsíodh Ráiteas Beartais Pleanála Mara (dréacht comhairliúcháin) freisin a leagann amach croíphrionsabail chun bonn eolais a chur faoin bpróiseas bainistíochta mara agus bainistíochta forbartha atá ag teacht chun cinn.

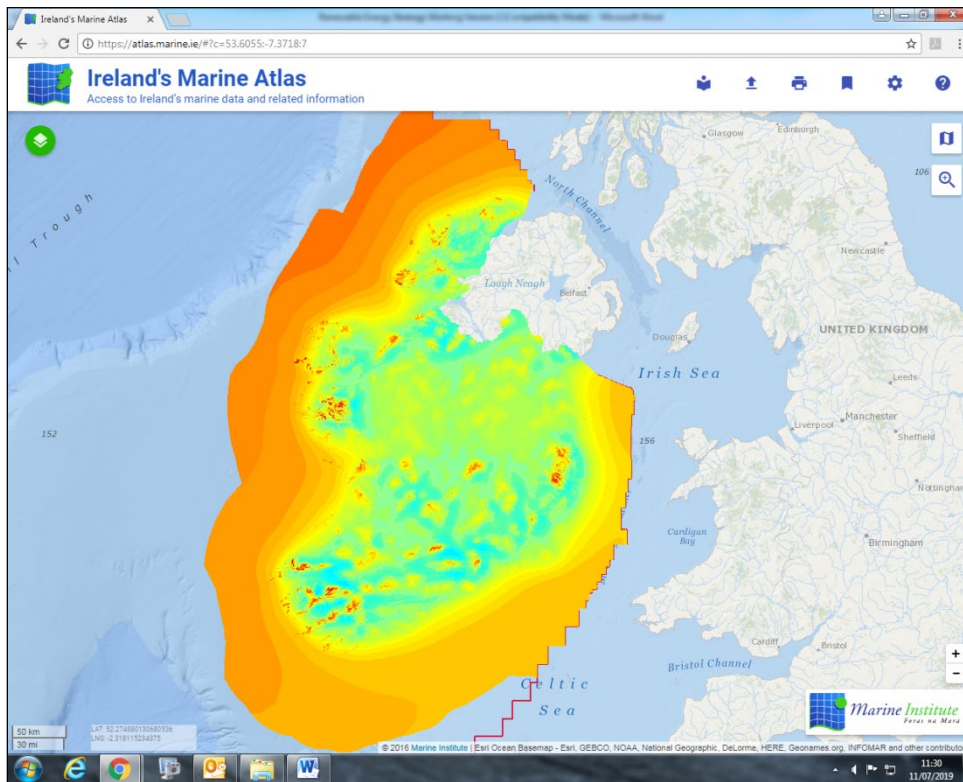
7.1.3 Feirmeacha Gaoithe Eischósta

Is í gaoth amach ón gcósta an fuinneamh in-athnuaite mara is mó chun cinn go teicniúil. Is é an buntáiste a bhaineann le feirmeacha gaoithe amach ón gcósta ná gur féidir tuirbíní níos mó agus níos éifeachtaí a úsáid ar muir agus go mbíonn infhaighteacht gaoithe níos airde de ghnáth. Mar sin féin, tá dúshlán ag baint le gaoth amach ón gcósta i dtéarmaí tógála, nasc eangaí, pleanáil agus tionchair amhairc / chomhshaoil, a éilíonn ionchur raon leathan de gheallsealbhóirí. Ní mór aird chúramach a thabhairt ar thionchar forbairtí den sórt sin ar an muirdhreach, ar láithreáin ainmnithe agus ar ghníomhaíochtaí mara eile.

Faoi láthair, teastaíonn toiliú forbartha ó thionscadail ghaoithe amach ón gcósta faoi phróisis léasaithe agus phleanála urthrá agus beidh na hÚdaráis Áitiúla ag plé go príomha le heilimintí cladaigh na bhfeirmeacha gaoithe amach ón gcósta mar sciorradh cábla agus bonneagar nasc eangaí ar tír mór. Faoin gcóras nua toilithe atá beartaithe is dóigh go dtiocfaidh an cineál forbartha seo faoin gcatagóir bonneagair straitéisigh nó forbartha a éilíonn MTT/MC áit a mbeidh an Bord mar údarás toilithe don fhorbairt, lena n-áirítear aon eilimintí atá suite go páirteach ar thalamh.

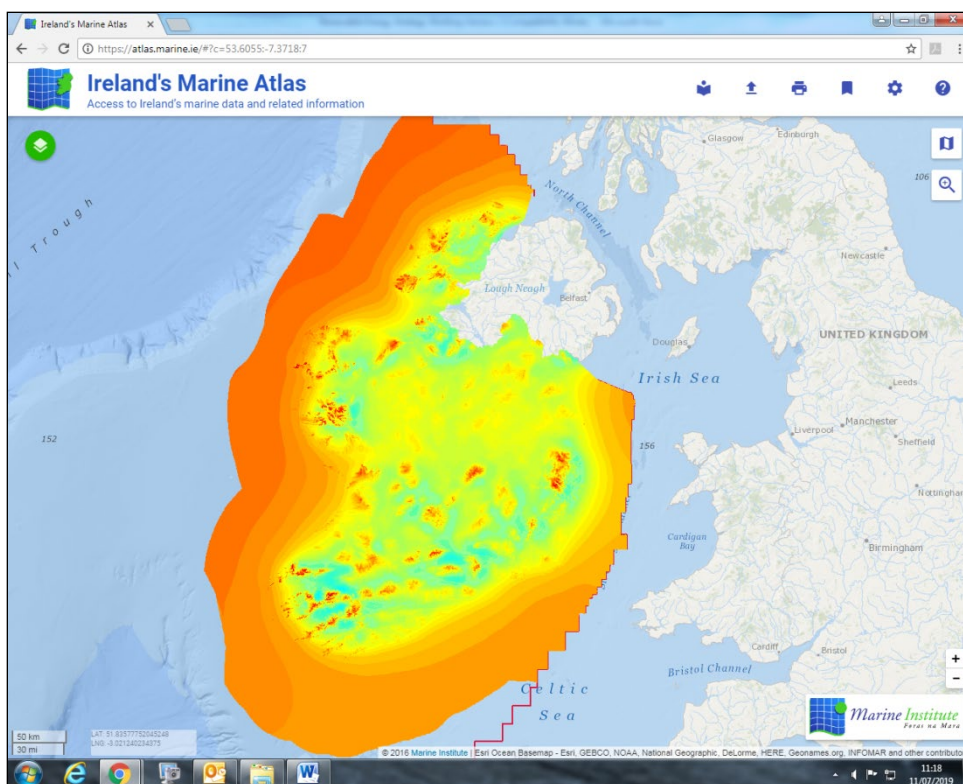
Meastar go gcuirfidh fuinneamh gaoithe amach ón gcósta le spriocanna náisiúnta fuinnimh in-athnuaite 2030. Luaitear sa Phlean um Ghníomhú ar son na

hAeráide 2019 go mbeidh roinnt beart san áireamh chun an sprioc náisiúnta leictreachais in-athnuaite 70% a bhaint amach faoi 2030, lena n-áirítear forbairt ar a laghad 3.5 GW d'fhuinneamh in-athnuaite amach ón gcósta de ghaoth amach ón gcósta den chuid is mó. Aithnítear an acmhainn gaoithe amach ó chósta Chontae Loch Garman i bhFíor 4 agus i bhFigiúr 5. Taisceadh iarratas urthrá leis an Roinn Tithíochta, Pleanála agus Rialtais Áitiúil le déanaí le haghaidh oibreacha imscrúdaithe láithreáin amach ó chósta Cuan Bhanú.

Figiúr 4: Luas na Gaoithe ag 100m Foinse: Sonraí ón téama acmhainní fuinnimh gaoithe ar féidir rochtain a fháil orthu trí Atlas Mara na hÉireann ag <http://atlas.marine.ie/> [11/7/19]

Figure 4 Wind Speed at 100m	Figiúr 4: Luas na Gaoithe ag 100m
Ireland's Marine Atlas	Atlas Mara na hÉireann

Figióir 5: Luas na Gaoithe ag 150m Foinse: Sonraí ón téama acmhainní fuinnimh gaoithe ar féidir rochtain a fháil orthu trí Atlas Mara na hÉireann ag <http://atlas.marine.ie/> [11/7/19]

Figure 5 Wind Speed at 150m	Figióir 5: Luas na Gaoithe ag 150m
Ireland's Marine Atlas	Atlas Mara na hÉireann

7.1.4 Fuinneamh Taoide

Is iad an dá phríomhchineál eastóscadh fuinnimh taoide ná córais bhac taoide agus tuirbíní sreabhadh srutha taoide. Is gnách go mbíonn báirsí suite trasna ionraoin taoide agus glacann siad fuinneamh ghluaiseacht na taoide trí bhac a chruthú agus a threorú trí thuirbíní. Tá tuirbíní sreabhadh srutha taoide suite faoi dhromchla an aigéin agus is féidir iad a bheith báite ionas nach bhfeictear nó nach gcloistear iad. Cosúil le gairis tonnta, tá réimse leathan teicneolaíochtaí á

bhforbairt faoi láthair chun leas a bhaint as fuinneamh taoide.⁹ Is é an príomhbhuntaiste a bhaineann le fuinneamh taoide ná intuarthacht sruthanna taoide atá an-tarraingteach do bhainistíocht eangaí agus do phróifílí ualaigh. Tacaíonn an Straitéis seo le Loch Garman a bheith an áit le haghaidh taighde agus forbairt teicneolaíochta taoide.

7.1.5 Fuinneamh Tonnta

Níor chlúdaigh an OREDP fuinneamh tonnta mar chuid dá mheasúnú ar an acmhainneacht fuinnimh don chósta theas / thoir toisc go bhfuil a lán den fhócas go dtí seo ar fhuinneamh tonnta dírithe amach ó chósta thiar na hÉireann ina bhfuil roinnt suíomhanna tástála. Ní hé sin le rá, áfach, nach mbeadh aon ról ag fuinneamh tonnta agus taoide amach ó chósta Loch Garman sa todhchaí agus tacóidh an Chomhairle le taighde agus forbairt na teicneolaíochta seo.

7.1.6 Criosanna Fuinnimh Inbhuanaithe

Tá an fhéidearthacht ag Ros Láir Europort ionad a fhorbairt chun tacú leis an tionscal fuinnimh in-athnuaite a d'fhéadfadh forbairt a dhéanamh ar fheithiclí gaoithe, tonnta, taoide agus leictreacha. Is í an aidhm ná an calafort a fhorbairt mar ionad barr feabhais i bhfuinneamh gaoithe, ag tacú le fás fuinnimh gaoithe amach ón gcósta trí sheirbhísí tacaíochta a sholáthar mar shaoráidí déantúsaíochta, tógála, cóimeála agus cothabhála. Tá sé mar aidhm ag an SEZ freisin deiseanna a iniúchadh chun acmhainní taoide a fhorbairt amach ón gCósta Thoir agus aonaid ghoir agus déantúsaíochta fuinnimh in-athnuaite a fhorbairt do thomhaltóirí baile agus le honnmhairiú. Tá deiseanna ann freisin gluaisteáin agus trucaillí leictreacha a thionól agus a chothabháil. Chruthódh sé seo deiseanna fostaíochta agus ardacmhainneacht onnmhairiúcháin chuig an Ríocht Aontaithe agus mórthír na hEorpa. Chuirfeadh forbairt an SEZ ag Cuan

⁹Modheolaíocht do Straitéisí Fuinnimh In-athnuaite na nÚdarás Áitiúil (ÚFIÉ, 2013)

Ros Láir acmhainn ar fáil do chuideachtaí a bhfuil baint acu le taighde agus forbairt fuinnimh taoide.

7.1.7 Cuspóirí

ES23: Tacú le forbairt fuinnimh in-athnuaite amach ón gcósta de réir an Phlean Forbartha Fuinnimh In-athnuaite Eischósta (An Roinn Cumarsáide, Fuinnimh agus Acmhainní Nádúrtha, 2014), Plean Gníomhaíochta Aeráide 2019 agus aon Phlean Spásúlachta Muirí a ghlactar d'Éirinn.

ES24: Deiseanna a iniúchadh agus a shaothrú go gníomhach chun freastal ar an earnáil fuinnimh in-athnuaite mara ag na calafoirt atá ann cheana, chun fás na gcalafort nua a éascú, tacú le bonneagar agus forbairt ghaolmhar, faoi réir gnáthchritéar pleanála agus comhshaoil.

ES25: Éascú a dhéanamh ar leathnú na gcalafort agus ar sholáthar limistéar breise oibre cuain cois cé chun a dtarraingt mhealltach d'fhorbróirí tionscail in-athnuaite mara a fheabhsú tuilleadh.

ES26: Gach láithreán tástála agus taighde / suiteálacha riachtanacha atá beartaithe le haghaidh fuinneamh in-athnuaite mara féideartha na todhchaí amach ó chósta Chontae Loch Garman a chur chun cinn agus a éascú, a mhéid is féidir.

ES27: Tacú le forbairt staidéir féidearthachta a scrúdaíonn an acmhainn fuinnimh taoide amach ón Tuscar agus forbairt na hacmhainne seo nuair atá sí inmharthana, faoi réir chomhlíonadh na ngnáthchritéar pleanála agus comhshaoil.

ES28: Tacú le forbairt Europort Ros Láir mar Chrios Fuinnimh Inbhuanaithe (CFI) agus an bonneagar riachtanach a sholáthar chun a fhorbairt mar CFI a éascú.

7.2 Hidreachumhacht

Is éard atá i hidrileictreachas ná leictreachas a dhíorthaítear ón gcumhacht a úsáidtear ó shreabhadh uisce ag titim, go hiondúil ó shruthanna agus aibhneacha atá ag sreabhadh go tapa. Is féidir scéimeanna hidrileictreacha a ghrúpáil ina dhá chatagóir leathana:

- Stóráil hidrileictreach pumpáilte
- Scéim hidrileictreach ar scála beag

Is modh é hidreafhuinneamh pumpáilte chun fuinneamh leictreach a stóráil mar fhuinneamh féideartha trí uisce a phumpáil ó thaiscumar nó loch go taiscumar eile ag ingearchlóg níos airde agus é a stóráil le húsáid chun leictreachas a ghiniúint nuair is gá. Tá hidreafhuinneamh pumpáilte oiriúnach go hidéalach chun cúltaca a dhéanamh den eangach leictreach le linn buaic-éilimh / éilimh éagsúla. Ní aibhsítear forbairt na teicneolaíochta seo sa Phlean Gníomhaíochta Aeráide 2019 nó sa Dréachtphean Náisiúnta Fuinnimh agus Aeráide 2021-2030 mar rannchuidiú le spriocanna náisiúnta fuinnimh in-athnuaite agus ní shamhlaítear go bhforbróidh sí i gContae Loch Garman thar shaolré an phlean.

Tagraíonn hidreafhuinneamh ar scála beag do phlandaí hidrileictreacha, idir 5KW agus 0.5MW de ghnáth. Is cineál éifeachtach agus iontaofa fuinnimh é micreachumhacht ar scála beag. Leis an suíomh ceart is bealach inmharthana é chun cumhacht a sholáthar do thithe, do cheardlanna nó do ghnóthaí a dteastaíonn soláthar neamhspleách uathu. Is féidir leictreachas barrachais a dhíol leis an eangach náisiúnta. Tá an fhéidearthacht i gContae Loch Garman plandaí beaga hidreachumhachta a fhorbairt ar shuíomhanna stairiúla muileann uisce. Beidh na hoibreacha sibhialta go léir, nó an chuid is mó díobh, ag teastáil chun an t-uisce a thabhairt chuig an innealra atá fós i bhfeidhm.

Agus forbairt nua á meas aici, tabharfaidh an Chomhairle aird ar 'Threoirlínte maidir le Pleanáil, Dearadh, Tógáil agus Oibriú Scéimeanna Hidrileictreacha ar

Mhionscála' (lascaigh Intíre Éireann, 2010) (agus aon athbhreithniú orthu). Agus iarratais phleanála á ndéanamh aici ar shaoráidí hidreachumhachta ar scála beag, féachfaidh an Chomhairle freisin lena chinntiú nach mbeidh aon tionscadal beartaithe ag teacht salach ar riachtanais na Creat-Treorach Uisce nó na Treorach maidir le Gnáthóga.

Cuspóir

ES29: Forbairt tionscadal hidrileictreach ar scála beag a éascú, faoi réir comhlíonadh na ngnáthchritéar phleanála agus comhshaoil.

7.3 Fuinneamh Geoiteirmeach

Tagraíonn fuinneamh geoiteirmeach d'fhuinneamh teasa atá stóráilte sa talamh. Súnn dromchla na talún radaíocht theirmeach gréine gach lá. Is féidir an teas seo a bhaint trí chaidéal teasa foinse talún a aistríonn an teas atá stóráilte sa talamh nó i screamhuisce chuig foirgnimh sa gheimhreadh agus a mhalairt sa samhradh le haghaidh fuaraithe. Féadfar fuinneamh geoiteirmeach a aicmiú mar fhuinneamh 'domhain' nó 'éadomhain' ag brath ar na doimhneachtaí atá i gceist. De ghnáth bíonn druileáil os cionn 400m faoi dhromchla an domhain i gceist le geoiteirmeach domhain. Ní shamhlaíonn an PGNFI leictreachas ó fhoinsí geoiteirmeacha domhain a chuireann le spriocanna náisiúnta 2020. Mar sin dírithe ar fhuinneamh geoiteirmeach éadomhain.

Tá córais fuinnimh gheoiteirmeacha éadoimhne ceangailte leis an acmhainn theirmeach talún trí líonraí píopaí lúb dúnta (cothrománach nó ingearach) nó córais lúb oscailte agus ath-instealladh screamhuisce ar ais go dtí an fo-chomhéadan nó scaoiltear é chuig sruthanna, aibhneacha nó chuig an bhfarraige. Toisc go bhfuil teocht an fhodhromchla, lena n-áirítear an screamhuisce, réasúnta seasmhach i gcaitheamh na bliana, tá caidéal teasa foinse talún níos éifeachtaí le téamh ná caidéal teasa foinse aeir le linn tréimhsí

de theocht íseal, agus sin an uair is mó a theastaíonn téamh. Bíonn siad níos éifeachtaí freisin le linn aimsir te nuair a úsáidtear caidéal teasa sa mhodh fuaraithe. (Tugtar an Fachtóir Feidhmíochta Séasúrach, FFS air seo).¹⁰

Spreagfaidh an Chomhairle soláthar caidéal teasa foinse talún, ar a dtugtar caidéal teasa geoiteirmeacha freisin. Úsáidtear iad seo le haghaidh téamh agus fuarú spáis, chomh maith le téamh uisce d'fhorbairtí cónaithe agus tráchtála.

Cuspóir

ES30: Úsáid na teicneolaíochta fuinnimh geoiteirmeach a chur chun cinn i bhforbairtí nua faoi réir chomhlíonadh na ngnáthchritéar pleanála agus comhshaoil.

7.4 Micrea-ghiniúint

Is éard atá i gceist le micrea-ghiniúint ná giniúint teasa agus leictreachais ar scála beag ag daoine aonair, gnóthaí bheaga agus pobail chun freastal ar a riachtanais féin, mar mhalairt ar chumhacht atá ceangailte leis an eangach nó chun í a fhorlíonadh. Aithnítear gur féidir le micrea-ghiniúint teasa agus leictreach ar an láthair / díláraithe tionchar suntasach a imirt ar astaíochtaí carbóin ó áitribh agus ó ghnóthaí a laghdú.

I measc na dteicneolaíochtaí micrea-inathnuaite tá:

- Painéil fhótavoltacha gréine (FV)
- Tuirbíní gaoithe neamhspleácha beaga
- Plandaí TCC ar mhicrea-scála
- Scéimeanna hidrileictreacha
- Painéil gréine uisce te

¹⁰ <https://www.gsi.ie/en-ie/programmes-and-projects/geoenergy/activities/Pages/Geothermal-Energy-and-Ground-Source-Heat.aspx>

- Téamh bithmhaise micrea-scála agus soirn dóite adhmaid
- Caidéil teasa ó fhoinsé talún
- Caidéil teasa ó fhoinsé aeir

Is forbairt dhíolmhaithe iad suiteálacha giniúna micrea-inathnuaite áirithe le haghaidh gníomhaíochtaí baile, talmhaíochta agus tionscail éadroma faoi réir critéar atá mionsonraithe i Rialacháin Pleanála agus Forbartha 2001 (arna leasú). Ní theastaíonn cead pleanála do ghineadóir fuinnimh in-athnuaite ar scála beag a thagann faoi na teorainneacha agus na srianta díolúine. Mar sin féin, d'fhéadfadh suiteálacha áirithe a bheith ar scála agus ar nádúr nó d'fhéadfadh siad a bheith suite amhlaidh chun iad a thabhairt lasmuigh de na critéir díolúine pleanála agus dá bhrí sin, beidh cead pleanála ag teastáil uathu.

Cuspóirí

ES31: Suiteálacha fuinnimh micrea-inathnuaite a éascú nuair a léirítear chun sástachta na Comhairle nach mbeidh drochthionchar suntasach acu ar thaitneamhacht chónaithe, amhairc nó chomhshaoil.

ES32: A cheangal ar gach iarratas pleanála ar fhoirgnimh nua sna hearnálacha cónaithe, tionsclaíocha, tráchtála agus talmhaíochta a thaispeáint conas is féidir freastal ar riachtanais fuinnimh na forbartha beartaithe le hacmhainní dúchasacha fuinnimh in-athnuaite, a mbaintear leas astu trí mheicneolaíochtaí in-athnuaite a ionchorprú, mar ghné thábhachtach do Chontae Ísealcharbóin a bhunú agus cuidiú le spriocanna sannta fuinnimh in-athnuaite a bhaint amach.

ES33: Aisfheistiú foirgneamh teaghlaigh agus tráchtála le meicneolaíochtaí micrea-ghiniúna a spreagadh, chun feidhmíocht chomhshaoil na bhfoirgneamh a fheabhsú faoi réir gnáthchritéar pleanála agus comhshaoil.

Caibidil 8 - Tacú le Bonneagar

8.1 Réamhrá

Teastaíonn cineálacha éagsúla bonneagair ó fhorbairtí fuinnimh in-athnuaite chun tarchur, dáileadh, stóráil, onnmhairiú agus úsáid a dtáirge a éascú, bíodh sé leictreachas, teas nó breosla leachtach nó soladach. Teastaíonn infhaighteacht an bhonneagair sin chun leas iomlán a bhaint as an acmhainneacht in-athnuaite. Tacóidh an tÚdarás Áitiúil le forbairt an bhonneagair sin chun spriocanna náisiúnta fuinnimh a bhaint amach agus chun acmhainneacht fuinnimh in-athnuaite áitiúil a bhaint amach.

8.2 An Eangach Náisiúnta

Chun ár spriocanna fuinnimh in-athnuaite 2030 a bhaint amach, beidh gá le heangach leictreachais atá seasmhach agus slán. Féachann Straitéis reatha EirGrid 2020-25 'An córas cumhachta a athrú do na glúine atá le teacht' aistriú go fuinneamh ísealcharbóin agus in-athnuaite tríd an gcóras leictreachais a ullmhú do thodhchaí atá bunaithe go hiomlán ar fhuinneamh in-athnuaite. Tá sé beartaithe freisin idirnascaire (an Tionscadal Idirnascaire Ceilteach) a thógáil leis an bhFrainc a chuirfidh ar chumas barrachas cumhachta a onnmhairiú.

Tacaíonn Plean Gníomhaíochta Aeráide 2019 le forbairt an bhonneagair tarchuir is gá chun tacú le sprioc náisiúnta leictreachais in-athnuaite na hÉireann agus, go fadtéarmach, soláthar leictreachais níos inbhuanaithe. Tacaíonn an Plean freisin le forbairt eangaí leictreachais amach ón gcósta, i dteannta le hidirnascair nua, chun ligean d'Éirinn a hacmhainneacht in-athnuaite suntasach a chothromú le slándáil an tsoláthair leictreachais agus uailmhianta fadtéarmacha a fhorbairt chun a hacmhainní in-athnuaite amach ón gcósta a onnmhairiú. Mar sin tacóidh an Chomhairle le forbairt den sórt sin, faoi réir gnáthchritéar pleanála agus comhshaoil, lena n-áirítear tionchair ar thaitneamhacht chónaithe agus amhairc.

Cuspóir

Soláthar agus forchur ar líonraí fuinnimh, a éascú i bprionsabal, ar choinníoll gur féidir a thaispeáint:

- Go bhfuil gá leis an bhforbairt d'fhonn soláthar nó coinneáil bonneagair eacnamaíoch nó shóisialta shuntasaigh a éascú
- Gur aithníodh an bealach atá beartaithe agus aird chuí á tabhairt ar thionchair shóisialta, chomhshaoil agus chultúrtha
- Tá an dearadh chomh mór agus go mbainfidh sé an tionchar is lú ar an gcomhshaoil i gcomhréir nach ndéanfar costas iomarcach a thabhtú
- Gur cuireadh san áireamh gnéithe maolaithe dosheachanta
- Ba cheart tograí le haghaidh bonneagair fuinnimh a mheas de réir cheanglais Airteagal 6 den Treoir maidir le Gnáthóga

8.3 Calafóirt

Aithníonn Comhairle Contae Loch Garman go bhfuil sé riachtanach cothabháil, feabhsú agus, i gcásanna áirithe, céanna agus cuanta nua a thógáil d'fhonn an bonneagar riachtanach a sholáthar chun acmhainn fuinnimh in-athnuaite mara a uasmhéadú. Aithnítear i bPlean Gníomhaíochta Aeráide 2019 ról ríthábhachtach na gcalafort maidir le héascú a dhéanamh ar an bhforbairt riachtanach ar ghiniúint in-athnuaite amach ón gcósta agus ar bhonneagar eangaí, a éilíonn infheistíocht chun gléasra, trealamh agus cáblú a láimhseáil, agus an loingseoireacht ghaolmhar le linn na gcéimeanna tógála, oibríochta agus cothabhála de thionscadail amach anseo. Tá an fhéidearthacht ag tailte timpeall Europort Ros Láir do thionscal a bhaineann leis an bhfarraige agus fuinneamh in-athnuaite.

Cuspóir

Forbairt bhonneagair calafoirt a éascú chun freastal ar fhorbairtí in-athnuaite mara, faoi réir gnáthchritéar comhshaoil agus pleanála, na Treoracha maidir le Gnáthóga agus Uisce.

8.4 Stóráil Fuinnimh

Ciallaíonn dul chun cinn le déanaí i Stóráil Fuinnimh Ceallraí (SFC) gur féidir aschur ó fhorbairtí fuinnimh in-athnuaite a uasmhéadú. Is féidir le cadhnraí fuinneamh a stóráil ó fhoinsí fuinnimh bréige (m.sh. an ghrian agus an ghaoth) agus é a scaoileadh nuair a bhíonn gá níos mó leis, agus ar an gcaoi sin an méid in-athnuaite sa mheascán fuinnimh a mhéadú. Cuidíonn sé freisin le cobhsaíocht agus solúbthacht eangaí a choinneáil trí sholáthar níos seasmhaí a sholáthar. Ligeann córais BES d'úinéirí gineadóirí gréine FV nó gaoithe an fuinneamh a tháirgtear a stóráil - nuair nach bhfuil sé saor agus nuair a bheadh sé neamh-eacnamaíoch é a sholáthar don eangach - agus ansin é a scaoileadh saor nuair a bhíonn praghsanna níos airde. Ar an gcaoi chéanna, is féidir le cadhnraí an fuinneamh a tháirgtear a stóráil le fuinneamh in-athnuaite a bheadh ciorraithe murach sin (m.sh. nuair a dhúnfar tuirbíní gaoithe mar gheall ar luasanna gaoithe arda). Méadaíonn sé seo an méid a chuireann fuinneamh in-athnuaite leis an meascán fuinnimh agus coimeádann sé cobhsaíocht eangaí freisin.¹¹

Is féidir cadhnraí a úsáid ag gach leibhéal den eangach leictreachais:

- Ag leibhéal na giniúna, is féidir le cadhnraí an fuinneamh a tháirgtear le fuinneamh in-athnuaite nach bhféadfaí a instealladh chuig an eangach a stóráil agus a bheadh laghdaithe.
- Ag leibhéal tarchuir agus dailte, is féidir le cadhnraí roinnt seirbhísí coimhdeacha a thairiscint chun an eangach leictreachais a chobhsú, a dhálaí oibre a fheabhsú, a chumas a leathnú agus é a dhéanamh níos

¹¹ https://eurobat.org/images/news/publications/eurobat_batteryenergystorage_web.pdf

sláine, iontaofa agus níos freagraí. Féadann cadhnraí fuinneamh a stóráil go tapa nó fuinneamh a bheathú, fiú amháin i milleasoicindí, d'fhonn limistéar eangaí a chothromú d'fhonn éagobhsaíocht mhinicíochta a sheachaint.

- Ag leibhéal an teaghlaigh, is féidir le córas ceallraí atá ceangailte le FV nó le gineadóir gaoithe beag an méid leictreachais féintháirgthe a mhéadú chomh maith le féin-thomhaltas a mhéadú. Is féidir le hionchúisitheoirí seirbhísí coimhdeacha a thairiscint d'oibreacha eangaí: is féidir le tríú páirtithe na seirbhísí seo a chomhiomlánú agus a bhainistiú.

Cuspóir

Forbairt na gCóras Stórála Fuinnimh Battery a éascú in áiteanna iomchuí chun soláthar fuinnimh iontaofa agus slán a chinntiú, faoi réir gnáthchritéar pleanála agus comhshaoil, lena n-áirítear tionchair chónaithe agus amhairc.

8.5 Scéimeanna Tacaíochta Fuinnimh In-athnuaite

In earnáil an leictreachais, is í an scéim REFIT an phríomhscéim tacaíochta. Tacaíonn sé seo faoi láthair le gaoth ar tír mór, hidreafhuinneamh, bithmhais, gás líonta talún, díleá anaeróbach, TCC ardéifeachtúlachta bithmhaise, dóchán bithmhaise agus comhbhreoslú bithmhaise. Tá Scéim Tacaíochta Leictreachais In-athnuaite (STLI) nua á forbairt faoi láthair. Tá sé mar aidhm ag an STLI creat a sholáthar chun an fás leanúnach i leictreachas in-athnuaite a chinntiú go dtí 2030 agus soláthróidh sé cinnteacht mhéadaithe d'infheisteoirí ionchasacha trí leibhéal áirithe toraidh ráthaithe a sholáthar ar infheistíocht ar feadh tréimhsí seasta ama.

Cuimseoidh an chéad cheant STLI a bhfuiltear ag súil go n-osclofar é d'iarratais faoi lár 2020, sraith beart maidir le rannpháirtíocht an phobail.